

Slava junačkoj braći!

(K otkriću spomenploče u svetskom ratu palim Sokolima.)

a nekoliko dana, 26. marta, skupit će se Jugoslovensko Sokolstvo, zastupano po svojim delegatima iz čitave države, u prestolnici, u Beogradu, da onđe probudi spomen na veliku i slavnu svoju braću, koja su ginula za vreme svetskog rata po krvavim evropskim bojištima.

Tog dana skupit će se ono pred hladnom mermernom pločom, da se u duhu svome pokloni senama braće, koja nisu prezala ni od smrti u borbi za ostvarenje sokolskih i nacionalnih ideala.

Harno, danas ujedinjeno Sokolstvo, tom mermernom pločom podiže skroman spomenik, koji neka bude večitim svedokom njihovih žrtava, koje su pridoneli na oltar domovine, koji neka bude večitim svedokom, da su do poslednjeg daha ispunjali sokolsku dužnost i ostali verni uzvišenoj sokolskoj misli.

No još i više! Ovaj skroman spomenik neka bude večitim putokazom današnjoj i poznijim generacijama, da slede, kada ustreba, stope svojih preda, da si njih stave uzorom i da nastoje da budu poput njih.

Mi, pod okriljem belog orla oslobođeni Sokoli čitave naše nacije, moramo i hoćemo da sačuvamo spomen na ovu herojsku braću iz čije nam krvi niknula sloboda.

Zato i neka ova spomenploča bude vidan znak hvale, priznanja i spomena.

Jest spomena, jer misao na njih uvek nas prati u našem radu.

Ta naša misao leti k njima besmrtnicima, leti k njihovim rasejanim grobovima, što ko zvezde nebeske u tami nam sjaju, pričajući slavu onih, koji u njima poživaju, a iz čije nam slave niče sreća naša.

Ove humke danas ne resi vidan znak naše zahvale.

Mrtvi šute, a živi zaboravljaju.

Ali zato mi Sokoli treba da večno imademo na ustima zapis sveti onog neznanog junaka, koji umiruć govoraše:

»Kako ću umreti dok ne vidim dan,
sunčan i vedar naroda mog!
Kako ću umreti, a nisam izvido
krvavu ranu brata rodenog!«

I gle, dok taj junak puštajući dušu daleko u nepoznatom kraju misli na veliki nacionalni problem, mališan njegov, sedeć u majčinu krilu, priča svoj san prošle noći:

»U erkvi sam nano bio.
Molio se i ljubio
sve ikone redom one,
samo da se tata vrati!
Čini mi se nano mila,
ko da sveci suze rone,
gledajući me, a bez reči.
A ni zvono da zaječi.

To se veća tuga svila
i molitvu moju krati...
Nano moja, nano mila,
nisam znao... nisam znao,
što bih jošte poiskao:
samo da se tata vrati!«

Ne, tata se nije vratio, jer je prosuo svoju krv iz koje je nikla sloboda i ujedinjenje!

Grob njegov nitko da okadi, grob njegov tek resi trava.

I dok će taj humak uz ostale humke junaka srazniti kiša i sneg, dok će ga preorati plug i brana, dotle Soko, dosljedan svoje ideje, podiže spomenik, koji će sve nas, a i one iza nas sećati na junačku braću.

Taj spomenik uvek će u nama pobuđivati sećanje, siliti će nas, da im u mislima svojim šaljemo večite pozdrave, jer po njima:

Usahnuo Dunav, Drina i Sava,
i stopi se opet otadžbina stara!

Sokolil! Sokolice! Upamtite i znajte, da ovaj skroman spomenik u našem Domu, Sokolani, što ga podiže na tom svetom mestu beogradsko Sokolstvo, da taj spomenik ne će biti spomenik carstva smrti, već carstva raja i slave!

Upamtimo, da ni crna zemlja, ni duboka mora, ni tolike reke, što u sebi kriju naše nebrojene velikane, nisu u stanju, da sakriju i zrake njihove slave...

Velike duše pale naše junačke braće, videvši, da su u pogibelji hrupne nacionalne stvari, rasplamsaše se i preziruć život, poštujuć bratstvo, odoše slavno u smrt, jer je nastao trenutak, kad je za narod svoj valjalo umreti.

Da, smrt je vrhovni otpor onih duša, što neće da znaju, šta je nepravda. I tako iz otpora njihovih duša, niče nam na sve strane: bratska ljubav i sloboda.

A mi?

Mi ćemo:

Na pročelje, vaše ime hramu urezati.
Telo dići na oltare, slavna dela opevati,
svetkovati svakog leta, dan ishodni vaše žrtve.
Cvećem kititi sveto mesto, deci spominjati mrtve /
i najsvetije naše žrtve!

I čineć ovaj zavet, evo Sokolstvo podiže spomenik, da:

Putniče iz daleka, stani pred ovaj kamen sveti,
stani i skini kapu, pa onda dalje stupi.
Za svaku stopu ove zemlje, pali su životi skupi.
Svaki je humak svedok, kako umemo mreti
za svoju otadžbinu!

Znaš li za ovu zemlju? O njoj si čuo davno.
Pet je vekova, kako krvavi mir tu vlada.
Svaka je kuća sveta, krst na kom se strada.
Za narod i slobodu, život se davao slavno
humka je hram do hrama.

Naša se smešila majka, smehom suza.
Al hrabro slala sinke, iz boja u boj slavni.
Tri put su umirali, sokolima mladim ravni,
tri put ih radala majka. Dokle iz ropskih uza
slobodu čekahu braća.

Putniče iz daleka, stani pred ovaj kamen sveti,
on je ogromna crkva, on je večita slava.
Zar ne osećaš kako u tebi vaskrsava:
grdost i veličina? Kako je slatko mreti
za svoju otadžbinu!

A. B.

Jan Hiller

Nenadano nas potresla vest o smrti jednog od naših najboljih sokolskih radnika.

Umro je predsednik prosvetnog odbora ČOS brat Jan Hiller!

Ta još prigodom VIII. svesokolskog sleta bio je među nama, zdrav i veseo, saradivao i pomagao, gde je mogao, da zadovolji svima brojnim zahtevima i potrebama sudionika Jugoslovenskog Sokolstva na VIII. svesokolskom sletu. Naši ga se Sokoli dobro sećaju, jer su ga čuli kao svesčanostnog govornika pred Husovim spomenikom.

Jan Hiller bio je rođen u Litomyšlu 15. maja 1878., gde je dovršio i gimnaziju god. 1897. U Soko je počeo polaziti, kada mu je bilo 15 godina. Od god. 1897.—1901. študirao je na universi u Pragu. Smirio je propisane ispite iz telovežbe god. 1900, a iz klasičnih jezika god. 1901. Od god. 1901—1903, služio je u Kromeřížu, od god. 1903—1911 u Boskovici, gde je bio načelnikom sokolskog društva, od god. 1907. pa do god. 1910. starostom župe kralja Jiříha. God. 1907. bio je na naučnom putovanju u Italiji i Grčkoj. U godinama 1911.—1919. delovao je u Brnu, gde je neko vreme bio starostom društva. God. 1913. postao je prvim starostom nove župe u Brnu. Godine 1919. bio je premešten u Prag u ministarstvo prosvete, gde je bio referentom za telesni odgoj. Ovde je radio do god. 1923. Od god. 1924. dalje bio je ravnateljem gimnazije u Pragu.

Kod prvih izbora predsedništva ČOS posle rata u god. 1919. bio je izabran u predsedništvo, a godine 1921. preuzeo je mesto prosvetitelja ČOS. Kraj ostalog rada vodio je uredništvo sokolske rubrike u »Narodnih Listih«, bio je urednikom Sokolskog Vestnika i Spomenice VII. sve-sokolskog sleta. U ČOS bio je još zaposlen i u TO, bio je učiteljem stalne prednjačke škole, članom ispitne komisije ČOS, a saradivao je u raznim odsecima ČOS. Za svoj ogroman rad u Sokolstvu bio je odliko-van plaketom ČOS. 30. septembra udarila ga kap, pa je morao leći u postelju, a 25. februara 1927. podlegao je teškoj bolesti.

† Jan Hiller

Brat Hiller bio je jedan od najboljih sokolskih radnika, muž čistog značaja i dobra srca. Bio je neumoran sokolski radnik, koji je čitav svoj život žrtvovao jedino Sokolstvu.

Jugoslavenskom Sokolstvu bio je velikim prijateljem, pa je velikom radošću sudelovao kod svih naših zajedničkih pitanja.

Neka mu bude častan spomen i u Jugoslovenskom Sokolstvu.

Slava mu!

Dr. Riko Fux.

Prvi prednjački tečaj za Sokolice.

13.—27. II. 1927.

Kada smo doznali da JSS-u za sada nije moguće prirediti prednjački tečaj za članice, tada se u TO župe Kralja Petra Svačića porodila misao, da se otvori župski tečaj za članice, a u koji bi se dozvolom saveznog TO dopustilo da i ostale župe JSS pošalju svoje članice u ovaj tečaj. Ova je misao prihvaćena i kao predlog donesena na sednicu župskih načelnika i načelnica u Ljubljani, koja se obdržavala 11. decembra. Pošto

je ovaj predlog bio prihvaćen, uputilo se župski TO da malko razmisli, ne bi li se tečaj mogao proširiti na jedan mesec i da bi imao karakter saveznog tečaja.

I u prvo vreme sve pripreme vršile su se u tom pravcu, pa se saveznom TO odaslao nacrt jednomesečnog kurza sa opširnim opisom i objašnjenjem. Savezni TO u zajedničkoj sednici sa starešinstvom JSS raspravljajući o ovom predlogu, naišao je na razne poteškoće, koje su bile ponajviše finansijske naravi. I tako se konačno prepustilo župi, da ona u svojoj režiji priredi tečaj, kako ga sama prvobitno zamislila. Savezni TO je ipak u prvom ovogodišnjem broju »Glasnika« izdao poziv sa upozorenjem, da se u ovaj tečaj pošalju članice i drugih župa. Osim toga, župsko starešinstvo razaslalo je okružnice svima župama. Uveti za polazak bili su neograničeni. Sudelovanje u kurzu dozvolilo se svakoj discipliniranoj i zdravoj vežbačici — dobroj Sokolici. Šta se tiče i broja polaznica, valjalo je širokogrudnost, jer bi se tečaj bio održavao, pa da je bio broj najmanji, naime 10 vežbačica, dok je inače župa organizatorno spremila sve i za veći broj.

Tečaj je bio određen za vreme od 13. do 27. februara o. g.

Da je tečaj bio velika nužda, najbolje su pokazale prijave, koje su dolazile od raznih župa, pa su do dana početka kurza iznosile 24 kurzistica. Na sam dan otvorenja kurza povisile su se za 5, pa je bilo prijavljeno 29 polaznica. Ovom zgodom treba naročito pohvalno priznati župama i društvima, koja su se za tečaj interesovala, da su se tačno držali prijavljenog roka, mnogo bolje nego za Savezni tečaj članova u Ljubljani. No uvereni smo, da bi broj polaznica bio još veći, da se svuda uvažavala važnost dobrih i iskusnih prednjačica za samostalno vođenje ženskih kategorija.

13. februara u pola devet časova ujutro otvoren je tečaj u vežbaonici zagrebačkog Sokolskog društva I. i to u prisuću župskog starešinstva, nekih predavača i 25 polaznica. Jedna sestra naknadno je stigla sledećeg dana, a ostale tri prijavljene nisu mogle sudelovati u tečaju, jer kao učiteljice nisu dobile blagovremeno dopusta. Dve sestre morale su radi bolesti, a na nalog lekara, da već prvih dana izostanu iz tečaja, pa je tako broj 24 polaznica ostao do konca tečaja.

Kada su se provele sve formalnosti upisa polaznica, otvorila je tečaj savezna načelnica Anuška Jug-Cigojeva, koja je i vodila čitav tečaj. Sestre je pozdravila ovim govorom:

Drage sestre!

U ime TO župe Kralja Petra Svačića primite naše najsrdačnije i najiskrenije pozdrave. Na poziv naše župe, a na preporuku JSS poslane ste od vaših društava u našu sredinu, da ovdje steknete znanje potrebno sokolovskoj saradnici, dobroj prednjačici. I ako je ovo prvi tečaj Jugoslovenskog Sokolstva za Sokolice, to imademo najaču volju da ga sprovedemo uzorno i savršeno, da vam u ovo kratko vreme dademo čitavu onu potrebnu osnovu, koja je tako potrebna za izvršavanje najidealnijeg sokolovskog rada.

Zadaća prednjačice nije lagana, njoj su poverena sitna deca, nadobudan naraštaj, a i odrasle članice. Od prednjačice ovisi kako će si odgojiti kategoriju. Ali u času, kada kao prednjačica ulazi u krug sokolske

porodice, mora se setiti, da njoj povereno članstvo gleda u nju i prati njezine dobre odlike. Lep primer prednjačice u i izvan vežbaonice donosi više koristi, nego stotinu opomena.

Pa baš zato drage sestre, jer ste došle k nama posve dragovoljno, nadam se, da je u svake od vas čvrsta volja da postane dobrom prednjačicom — savršenom Sokolicom.

Dužnost je pako sviju nas, da vam u ovo 14 dana obrazložimo na koji se način odgaja telesno, duševno i moralno dorašlu devojkju, ženu, majku — Sokolicu.

Naš zajednički rad neka vam bude poticajem za što bolji uspeh, pa u to ime primite još jednom naš srdačni pozdrav: Zdravo!

U ime župskog starešinstva pozdravio je polaznice podstarosta brat Janjanin, a tajnik brat Heumer spomenuo je braću Frana Drenika i br. Kućaka te sestru Kubiček, koje su baš tog dana spremili na večan počinak. Polaznice odadoše im poslednu počast kliknuv trokratni: Slava! a onda je Savezu odoslan brzozajvni pozdrav. Iza toga upozorilo se sestre na nacrt predavanja i vežbi, na vežbovni nacrt vežbi u odjelima, dana su sva potrebna razjašnjenja, određena je nadzornica (kao statističarka) u vežbaonici, odgovorna nadzornica u nastambi, pa ih se pozvalo na tačnost, red i disciplinu. Time je samo otvorenje bilo dovršeno. Proveden je još lekarski pregled i odmah se počelo sa radom po tačno određenom nacrtu.

Polaznice bile su ove:

I. *Župa Sušak-Rijeka*: 1. Mohorić Roma (Sušak); 2. Šepić Gabriela (Sušak).

II. *Župa Osijek*: 1. Antunović Stana (Brod n. Savi); 2. Pilić Vera (Brod n. Savi); 3. Bešlić Katica (Dakovo).

III. *Župa Bjelovar*: 1. Knyttl Liduška (Darugar).

IV. *Župa Celje*: 1. Gruden Mira (Celje); 2. Luznik Zorana (Celje); 3. Loik Mimica (Celje).

V. *Župa Beograd*: 1. Agbaba Sonja (Srem. Mitrovica); 2. Zivanović Ljubica (Beograd I); 3. Marković Milica (Beograd I).

VI. *Župa Sarajevo*: 1. Perišić Anka (Sarajevo).

VII. *Župa Šibenik*: 1. Katuša Marija (Benkovac); 2. Dunkić Pina (Šibenik); 3. Marković Nevenka (Šibenik); 4. Kušar Nada (Šibenik).

VIII. *Župa Zagreb*: 1. Brozović Štefica (Zagreb I); 2. Matjevska Gordana (Zagreb I); 3. Sušnić Nevenka (Zagreb I); 4. Vidrić Vera (Zagreb I); 5. Gavrančić Mara (Zagreb II); 6. Artač Anica (Krško); 7. Weiner Dušana (Kutina).

Za nastambu i prehranu brinuo se naročiti odbor, kome je pošlo za rukom, da u državnom skloništu, 20 minuta od Sokolane, dobije zajedničku nastambu. Prvih večeri bilo je sestrama malo neugodno spavati na tvrdom ležaju, ali za nekoliko dana, umorne od teškog celodnevnog rada, priučile su se i na taj ležaj, pa im tvrda vojnička postelja bila jednako draga, kao i domaća perina.

Zajedničku prehranu dobivale su sestre kod brata Milutinovića u poznatoj »Varoškoj Pivnici«, dok im se zajutrak i doručak spremao u Sokolani od služiteljice. Hrana u prehrani bila je obilna i ukusna, pa

je i to doprinelo k tome, da su sestre za celo vreme tečaja lakoćom svladavale težak i naporan rad.

Sestre su za celo vreme tečaja bile pod strogim nadzorom. Narodni odbor sestara brinuo se za nadzor u nastambi i prehrani. Kako u nastambi, tako i garderobi imale su se sestre vladati po kućnom redu. Bez dozvole voditeljice tečaja nikome u večer nije bio dozvoljen izlaz. Posećivanje pozorišta i kina dozvoljavalo se samo u skupinama.

Kako vidimo iz gornjeg prikaza u tečaju su bile zastupane osam župa. S opštog gledišta možemo biti zadovoljni, ali naglasiti moram da društva domaće župe nisu izvršila svoje dužnosti. U tečaj poslala su sestre samo društva: Zagreb I.; Zagreb II.; Krško; Nova gradiška (sestra obolila) i Kutina. Gde su sestre iz ostalih društava? Možda da se osećaju dovoljno spremne u tom pogledu. Baš kao načelnica župe moram ovu činjenicu oštro osuditi, jer znam kako smo slabi u pogledu dobrih prednjačica. Priznati moram da sam gajila nadu, da će se tečaju odazvati sva ona društva, koja imaju ženske kategorije, pa da će poslati barem po jednu sestru. Izgovori glede financija ne dolaze u obzir, jer za ovakovu stvar svako društvo mora naći para. Imali smo najbolju volju da povećamo broj prednjačica, ali ova naša dobra volja nije se pošivala i nije naišla na potpuno razumevanje. Uzalud sav napor, uzalud svi nagovori, društva su ostala slepa i gluha, ali kada će priređivati nastupe, onda će tražiti pomoći od sviju strana! Možda su posve zaboravila na obavezatnost sudelovanja na ovogodišnjem pokrajinskom sletu u Ljubljani. Poželjno je da nehaj društvenih upravnih odbora prestane, inače ne ćemo nikada na zelenu granu.

Iz podataka pojedinih sestara razabire se, da su bile po zvanju: 2 učiteljice, 2 nastavnice gimnastike, 4 činovnice, 5 domaćice, 8 privatistica, 3 studentice filozofije i 1 učenica srednje škole i 1 krojačica. Od ovih dve su udate.

Gledom na veliku razliku prednaobrazbe morala su se predavanja razvrstati tako, da su sve polaznice imale koristi od tečaja. One, koje su već imale župske tečajeve, obnavljale su teoretska predavanja, a u praksi naučile su mnogo novog i korisnog. Pa i po životnoj dobi, bile su sestre raznih godina. Dve su bile preko 30 godina, 17 preko 20, a 7 u dobi od 18—20 godina.

Čitav rad tečaja bio je raspoređen u 109 časova. Od toga je bilo 38 časova teorije, 65 prakse i 6 za ekskurzije. Svaki dan započelo se radom u pola osam ujutro do podne, a onda posle podne od dva do pola sedam. U tečaju predavale su se savezne proste vežbe za pokrajinski slet u Ljubljani 1927., nadalje su se sestre poučavale u vođenju društvene telovežbe osobitim obzirom na ženske kategorije. Prošao se čitavi sistem i to pod upravom potpisane i iskusnih prednjaka.

Čitav rad počivao je na sledećim predavačima: Historija telovežbe i Sokolstva, Metodika i igre (teoretski i praktički): br. Bogunović, Ideologija i ritmika uopšte: br. dr. Murnik; Organizacija, administracija, sokolska štampa i literatura br. Brozović, statistika: s. Abt, o vežbaonici, vežbalištu i spravama: br. Vukotić, Asistencija, zašto vežbamo i lahka atletika: (teoretski i praktički): br. Vukšan; Govornička škola i praktično održanje sednica, tumačenje pravila prednjačkog

zboru: br. Frölich; Sistem (teoretski): br. Pichler, anatomija, fiziologija, prva pomoć i lekarski pregled: s. dr. Prašekova; Proste vežbe (teoretski i praktički): br. Vran; »Žena u Sokolstvu«: s. Jug-Cigojeva.

Praktički: Savezne proste vežbe, redovne vežbe (teoretski i praktički), sve sprave s. Jug-Cigojeva, vežbe sa spravama (čunjevi, palice, bučice itd.) br. Šuice, ritmika br. Černe, vođenje odjela: br. Šuica, Rajić, Černe, s. Jugova.

Osim ovog održane su ekskurzije u anatomski institut, muzeje, razgledane su gradske znamenitosti. Sva predavanja i poduka morali su se suziti na najpotrebnije, jer 14 dana nije dostojalo, da bi se sav potreban materijal opširnije prošao.

Ali ipak se mora konstatovati sa zadovoljstvom, da se tečaj obdržavao tačno u najuzornijem redu. Iz zakašnjavanja prvoga dana, koja su zabeležena u statistici, a kod nekih sestara iznosila su i do 30 minuta, razabralo se, da se sestre nisu nadale da će biti tolika tačnost i disciplina. Kad ih se pako nato energično i strogo upozorilo, bio je polazak tečaja celo vreme tačan i uzoran.

U tečaju je među polaznicima i predavačima vladala iskrena i srdačna harmonija. Svi dani tečaja protekli su u najboljem raspoloženju i zadovoljstvu. Oduševljenje je bilo veliko, zato i sestram polaznicama, ako uvažimo razne okolnosti, moramo izreći priznanje na njihovoj dobroj volji. Budu li sestre sve ono, šta su dobra slušale, videle i učile nadalje usavršavale, onda smo uvereni, da će s vremenom postati dobre i sposobne prednjačice. Svima predavačima biti će najveće priznanje, ako će u budućnosti moći konstatovati, da su sestre dobiveno znanje i spremu praktično upotrebile u svojim društvima.

U zadnje dane tečaja dobila je svaka polaznica tečaja zadaću da izradi načrt za jedan čas telovežbe u vežbaonici i to za žensku decu, naraštaj ili članice.

Sve zadatke morale su pismeno izraditi i na podlozi njih se kvalificirati. Na žalost da sam prekasno doznala, da su neke sestre tražile kriomice tuđu pomoć za predmete, koji im nisu bili posvema jasni. U budućće to će se morati provesti pod jakom kontrolom. Dobra škola za budućnost!

Ne ne gledajuć na ovu grešku, općenito bilo je mnogo uspeha i napredka. Zanimanje nije uzmanjkalo, a međusobno takmičenje bila je draga pojava. Sam savezni načelnik brat dr. Murnik izrekao je svoj laskavi sud, kada se lično uverio o uspehu, a naročito kod nastupa saveznih prostih vežbi.

Poslednji dan bila je u čast kurzistica priređena u Sokolu I. čajanka, kojoj je prisustvovao savezni starešina brat Gangl, savezni načelnik brat dr. Murnik, od TO Saveza brat Stane Vidmar, većina predavača, sve kurzistice i velik broj sokolskoj misli naklonjenog građanstva.

Kada su ušli u dvoranu savezni starosta i načelnik, društvena fanfara Sokola I. zaspivala je koračnicu, a naši najugledniji vođe zauzeli su svoja određena mesta na pročelju stola među kurzisticima. Sama čajanka protekla je u divnoj sokolskoj zabavi u kojoj su se redali govori, pesma, muzika i igra.

Prva je uzela reč podpisana, koja se oprostila od kurzistica:

Drage sestre!

Jedva se pojaviste u našoj sredini, a već nam pružate ruke na pozdrav, da odete od nas u svoje sokolske domove. Neverovatno nam je, da je u tako lepom, prijateljskom i iskrenom drugarstvu što ga zajedno sprovedismo, već došao dan našeg rastanka. I sad nas ostavljate, nas koji smo imali najbolju volju da vam dademo sve potrebno znanje, koje je potrebno dobroj sokolskoj prednjačici. Mislim, da su sva predavanja od braće predavača i sestara predavačica ostala u srcima vašim te da će uroditi dobrim plodom. Kako ne bi jer ste se same osvedočile, da smo vam pružili sve, s ljubavlju za našu zajedničku stvar.

Što ste dobra videte i čule u tom kratkom vremenu, ponesite vašim domovima i širite među vašim članicama. Razume se, da s time što ste prošle ovu tešku prednjačku školu, niste još savršene prednjačice, jer sve ono što smo vam u tih par dana mogli dati jest samo temelj na kom se morate dalje usavršavati. Učiti mora svaka od vas, ako hoće, da jednoč bude dobra i sposobna sokolska radnica. Malo nas je koje smo se tome posvećile, pa je tim više potrebno, da taj mali broj radi savesno, marljivo i ustrajno.

Zadržite nas sve, drage sestre u lepoj uspomeni i želim da odlučno ustrajete na svojim mestima te da vašim radom postignete lep i koristan uspeh.

Pozdravljam Vas još jednom iskrenim sokolskim Zdravo!

Iza toga razdelile su se polaznicama tečaja, potvrde o polasku tečaja, a u ime kurzistkinja zahvalila se sestra Pilić, koja je sestri načelnici Jugovoj uručila u ime svih polaznica spomendar uz ganutljive popratne reči.

Nakon izvesnog vremena ustao je savezni načelnik brat dr. Murnik, koji je u temperamentnom govoru pozvao kurzistice na ustrajnost i rad pa ih oduševljavao za naše ideale. Iza njega divnim, biranim rečima progovorio je savezni starosta brat Gangl, koji je pozvao sestre da duševno ostanu vazda lepe i mlade i da ne klonu glavom pod teretom dužnosti, već da ostanu verne sokolskim načelima.

Svim tima, ispred sviju, u ime svih kurzistica, zahvalila se sestra Katica Bešlić, koja je progovorila:

Sestre i braćo!

Dragi brate starosto, brate načelniče i sestro načelnice!

Evo nakon 14 dana našeg boravka i polaska u ovom kurzu došao je čas kada nam se deliti od Vas, kada moramo da se vratimo u svoja gnezda, da onde produžimo daljnim radom za napredak Sokolstva, a po njemu naroda. Budite uvereni da se rastajemo teškog srea, jer doista žao nam ostaviti ovaj krug braće i sestara, koji su osećali za nas bratski i sestriński, pazili nas ne samo kao brat sestru, već više kao otac, majka dete svoje. Hvala Vam svima u ime svih nas. Rekoh, rastajemo se teška srea, ali opet i radosni, da naš boravak ovde nije bio uzalud, da nismo potratili dragoceno vreme u tutanj, već da smo mnogo toga naučili, da smo se oboružali novim znanjem, da su nam se otvorili novi pogledi i da smo rek bi sada uvideli što znači Sokolstvo u svojoj jezgri, šta i kako treba za ovo naše Sokolstvo raditi. Zasluga je to sve one braće predavača, koji nisu žalili truda i vremena, da nas poduče i sprema za

ovaj poziv, koji je u Sokolstvu najviši, najlepší i najidealniji, a to je prednjački poziv. Ne kažem da smo time postale najsvršenije, još nam mnogo treba, ali jedno mogu смело ustvrditi, da smo ovde dobile dobar i zdravi temelj i da ćemo na njemu graditi dalje, a u tom radu biti će nam uzorom naša dična sestra načelnica Jug-Cigojeva.

Sestro Anuško! znadem da si skromna, znadem da osećaš da si vršila sokolsku dužnost, ali ja se osećam prisiljenom da kažem, ne samo svoju dužnost, nego i više, da si Ti svojim radom u ovom kurzu posvetila se nama čitava. Ti i ako domaćica, žena, skrbna majka, odki- dala si od svoje porodice, jer si bila svesna si toga, da daješ celini, daješ preko nas celokupnom Sokolstvu, a preko ovog našem narodu. — Gledali smo i slušali Te, divili se i učili, a u srcima svojim stvorili zavet: hoćemo i moramo da pokažemo da smo Tvoje dostojne učenice. Hvala Ti, sto puta hvala.

A Ti dragi starosto, brate Ganglu, blaga dušo, dični starino. — Šta da Ti kažem? Cenimo Te po Tvom radu, gutamo svaku Tvoju reč, a danas osećamo se počašćeni kao nikada, jer eto Ti se udostoji, da dođeš ovamo, da nam na rastanku kažeš popratnu reč. — Veruj Tvoja reč nama zapoved i mi ćemo je uvek slušati.

A Ti brate načelnice, Ti dru. Murniku marni radnice na sokolskoj neizoranoj njivi, nisi mogao, a da i Ti ne dođeš, da nam dadeš svojom reči poslednji podstrek, da u nama učvrstiš ono, što smo učile i proučile. U tom Tvom posetu vidimo onu veliku ljubav do Sokolstva koja pro- vejava Tvoje biće. Hvala i Tebi, a uz hvalu neka Ti bude sokolska reč, da ćemo uvek koracati onim putem, kojim ćeš nas Ti voditi, jer Tvoj rad i Tvoje vodstvo jamstvo nam da ćemo doći do cilja. —

Još naročita hvala bratskom starešinstvu i tehničkom odboru zagre- bačke Sokolske župe, koji su doista učinili sve, da nam je tečaj prošao tako dostojanstveno u svakom pogledu. Znam da je bila velika požrt- vovnost jednih i drugih, ali budite uvereni, da nije bilo uzalud, jer i iz ove požrtvovnosti naučili smo što je sve dužan Soko da uradi za Sokola. Trajno ćemo se sećati svega ovog, svakog pojedinog brata, svake pojedine sestre, a spomen na zagrebačku sokolsku župu, biti će nam jedan od najugodnijih momenata našeg života i rada u Sokolstvu.

Red je da završim.

Sestre i braćo, odlazimo, odlazimo spremnije za rad na sokolskom polju. Radit ćemo, da ono što smo naučile dademo drugima, da stvorimo novi tip jugoslavenske žene, prožet idejama sokolskim, da spremimo jugoslavenske žene, koje će znati i hteti da odgajaju Sokoliće, našu uzdanicu, našu budućnost, jer u sokolski odgojenoj deci budućnost nam naroda i države. —

To smo ovde naučile, to nosimo sa sobom, to ćemo nastaviti, a Vama svima još jednom hvala i sestrički Zdravo!

Reči sestre Bešlić naišle su na burno odobravanje.

Sledećeg dana sestre se počele razilaziti svojim domovima. Kad smo se od njih opraštale bilo nam teško, jer doista teško je rasti se od onog sa kojim si tako divno radio na lepom, idealnom delu. Želeć im svima mnogo uspeha, još ih jednom pozdravljam sa našim sokolskim Zdravo!

Anuška Jug-Cigojeva.

Sokolstvo u radu za narod.

(Prilog akciji za postradale poplavom.)

Teška nesreća koja je zadesila naš narod prošle godine od elemenskih nepogoda, naročito poplave, izazvala je svačiju sućut i brigu kako da se pomogne teško pogodnom narodu.

Jugoslovensko Sokolstvo, narodna organizacija, prošireno duž čitave države i ako je i samo bilo teško pogodeno, naročito u Sloveniji, gde su stradali sokolski domovi, osećalo je, da je i ono pozvano, da pohita u pomoć stradalnicima. Zato je i starešinstvo Saveza izdalo proglas na celokupno Sokolstvo, da se nade na radu u akciji oko ublaženja bede stradalnika, da im bude pri ruci, da im pruži makar i fizičku pomoć, jer je to naša dužnost.

I poziv starešinstva nije ostao glas vapijućeg u pustinji. Župe, a preko njih sokolska društva organizovahu svoje članstvo i povedoše akciju, koja je urodila dobrim plodom, pa ovo veliko humano delo, koje je izvedeno, služi na čast našem Sokolstvu.

Ne da naročito istaknemo ove zasluge, da se sami od sebe dičimo, jer to nebi odgovaralo sokolskoj skromnosti, već kronici za ljubav, zabeležit ćemo, što i koliko je Sokolstvo uradilo u akciji za poplavljenje.

Na žalost tačnih podataka nemamo, jer ona naša rek bi poslovica nehajnost i ovdje se morala ispoljiti, pa pojedine župe nisu priposlale odgovore uopšte, a neke tako manjkavo, da ih nije moguće registri-rati. Kada će u tom biti bolje?

No na stran rekriminacije, predimo na samu stvar!

Kako rekosmo učinilo se koliko se moglo, pa zato rad pojedinih župa u toj akciji, neka bude uzorom drugim župama, da u eventualnoj sličnoj prigodi i one pokažu da je u njih razvijen smisao za humane akcije i patriotska dela.

Svima župama prednjačila je beogradska župa. Od njezinih društava Beograd-Matica, Kovin i Lapčevu aktivno su sudelovali u prikupljanju priloga za poplavljenje. Ostali članovi starešinstva župe i društava svi su sudelovali pod drugim vidom u prikupljanju priloga. Tako je brat Paunković u Vršcu, gde je bio na lečenju, prikupio preko 5000 Din. Brat Kujundžić, tajnik župe prikupio je u beogradskom kvartu varoškom uz pripomoć brata Vitkovića mlađ. i sestara: Vitković, Lazarević, Kujundžić, Lukić i Stefanović sumu preko 150.000 Din. Svi istaknutiji sokolski radnici beogradske župe u isto vreme su i članovi crvenog krsta, kao br. Smiljani, Živković (Zemun), Dragičević (Pančevo), pa su kao takvi svom prilikom doprineli olakšici bede i nesreće.

Lep je primer celjske župe. Naročito sokolsko društvo u Celju i ako je samo teško stradalo od poplave, pošto mu na inventaru i u sokolskom Domu nanešena šteta od Din 30.000, ipak su se članovi dali u akciju pribiranja. Članovi društava u Vranskom i Trbovljam radili su neumorno kod crvenog krsta. Poslednje društvo je kod svih svojih priredaba osim toga sabiralo dobrovoljne priloge. Članovi društva u Šoštanjju sabrali su Din 1656. Jednom reči članstvo celjske župe nije stajalo skrštenih ruku. Po svim mestima ono se dalo u službu crvenog krsta.

Za celjskom nije mnogo zaostala mariborska župa. Celokupno članstvo prikupljalo je priloge, pa su se naročito istakla društva: Sv. Lovrenc n. P. sa Din 500; Guštanj sa Din 5000; Ljutomer sa Din 1150. Dakako da je i članstvo samo davalo. Povrh svega sokolsko društvo u Slovenjgradu dalo je iz vlastite blagajne Din 50; a odsek za gradnju sokolskog Doma u Mariboru Din 1000. Dakle vidi se, da je župa vršila dužnost.

Braća šumadijske župe u Kragujevcu i sama su teško osetila poplavu, od koje je naročito stradala Jagodina. Braća su na oči teškog udesa, pohitala u pomoć nevoljnicima. Čamcem »Soko«, koji je svojina sokolske porodice Vučkovića, ličnim samopregoravanjem, spasavali su čeljad, stvari i namirnice iz napuštenih domova. Preko poplavljenih ulica nosili su vodu za piće i namirnice u Dom za odojčad i na taj način mnogu decu spasli bede. Pored ove pomoći skupčane sa puno opasnosti po život spasilaca, vredna društva u Jagodinu i Čačku poslala su znatnu pomoć u novcu. Zaista hvalevredan primer.

I sokolska župa Split nije mogla, a da ne učestvuje prama svojim silama i mogućnostima. Sokoli ove župe davali su obilate priloge odborima za pomoć nastradalima. Dakako da su i društva kao takova uradila svoje. Tako je sokolsko društvo Split stavilo građanskom odboru ad hoc svoje prostorije na raspolaganje za održavanje sednica, delegiralo je jednog svog člana u odbor i po svojim članicama prikupljalo priloge po gradu. Sokolsko društvo Trogir organizovalo je naraštajke, koje su pribirale milodare, Sokolsko društvo Starigrad sabralo je među članstvom Din 200 priloga. Sokolsko društvo Makarska po svome delegatu sudelovalo je u mesnom odboru, a članice i članovi sabrali su priloge, dok je društvo iz svoje blagajne darovalo Din 100.

Plemenito i sa mnogo osećaja ljubavi do bližnjega ponela se župa Ljubljana. Tako je društvo Polje priredilo Nikolinjsko veče u korist ove akcije, koje je čista dobit donela Din 600. Društvo Sodražica odredilo je sabirnu akciju, pa se skupilo Din 560; Društvo Ježica poklonilo je odboru ad hoc čistu dobit jedne svoje priredbe i sabralo priloga u iznosu od Din 254. Davalo je osim toga razne stvari i odeću, a aktivno je sudelovalo kod spasavanja i vadenja stvari iz nabujale Save, pa je tako pripomoglo da su većini nesretnika spašene njihove stvari. Društvo Gorenji Logatec sudelovalo je u zajedničkoj akciji kojom se prikupilo priloga za Din 5000, ali je mnogo sabralo za poplavljenе u Žirama, koji su potrebovali odela. Članstvo ljubljanskih društava sudelovalo je u raznim akcijama. Kako celjska, tako i ljubljanska župa imade društvo, koje je samo stradalo od poplave. To je bratsko društvo u Viču. Njemu je poplava uništila čitavu garderobu i parketni patos u vežbaonici. Društvo trpi štetu od 15.000 dinara. Ali unatoč tome dalo se na posao, pa je priredilo priredbu od koje je ne čistu dobit, već sav bruto prihod izručilo viškoj općini za domaće stradalnike. Zar to nije upravo samaritanski primer?

U sokolskoj župi mostarskoj u svima sedištimа društava članstvo se dalo odmah u službu crvenog krsta, pa je sudelovalo aktivno u prikupljanju dobrovoljnih priloga, čime je, šta je pohvalno, moralno i materijalno poduprlo ovu akciju.

U kolu svih tih požrtvovnih župa istakla se i sarajevska župa. Pojedina njezina društva radila su agilno. Tako je društvo u Zenici sabralo Din 40.000, koja je svota otposlata crvenom krstu u Beograd. Društvo u Sjetlini sabralo je Din 300, društvo u Brezi dalo je prilog od Din 100. U Palama, samom Sarajevu i Travniku članstvo je ušlo u naročite odbore i vršilo svoju sokolsku i ljudsku dužnost.

U župi Novo Mesto društva su u korist akcije za postradale davala 10% od čiste dobiti svojih priredaba, a u župi Rijeka i ako društva nisu poduzimala naročite akcije, članstvo je ušlo u posebne odbore i u njima aktivno saradivalo, a priložima je i prema svojim materijalnim prilikama udovoljilo nacionalnoj dužnosti.

Evo ovako je Sokolstvo shvatilo svoju dužnost i odazvalo se pozivu starešinstva. Istina rezultat nije onakav, kakav se očekivalo, ali se ipak radilo. Priznajući navedenim ovde župama njihovu zauzetnost i agilnost, stavljamo ih uzorima ostalima, uvereni, da u buduće neće zaostati na polju opšteg nacionalnog rada.

Tuna.

IZ STAREŠINSTVA JSS

XLVIII. sednica starešinstva JSS 28. februara 1927

Prisutni: starosta Gangl, Franke, Fux, Gregorin, Jeras, Kajzelj, Kandare, Marolt, Račić, Zelenko. Ispričani: Smertnik, Turk, Čobal.

Brat starosta spominje se pokojnog brata Jana Hillera, doista zaslužnog radnika ČOS, koji je mnogo radio na procvatu prosvetnog rada u ČOS. Prisutni se priključuju stojeći uskliku brata staroste: »Slava njegovom imenu i spomenu.« — Dalje opširno izveštava o toku glavne skupštine zagrebačke župe, kojoj je prisustvovao kao savezni delegat. Izveštaj se odobrenjem uzima do znanja. — Konačno čita predloge starešinstva JSS za glavnu skupštinu JSS u Beogradu, koji se jednoglasno odobravaju. — Sa svojih skupština poslale su brzojavne pozdrave župe Beograd i Tuzla. Izreči će se pismena zahvala. — Župa Celje javlja novo starešinstvo. — Srpska kraljevska akademija zahvaljuje se na izraženoj sućuti povodom smrti njezinog predsednika. — Jednako i društvo Karlovac zahvaljuje se na sućuti povodom smrti njihove bivše načelnice. — Kao savezni delegat na skupštini župe Rijeka prisustvovat će br. Marolt. — Sokolska župa Maribor obdržaje svoju skupštinu 6. marta. Kao delegat Saveza prisustvovat će brat Smertnik. — Na skupštini župe Novi Sad zastupat će Savez brat Paunković. — Brat Zelenko izveštava o župskoj skupštini u Šibeniku i svome posetu u župi Split. Izveštaj se prima do znanja. — Brat Marolt predlaže u ime fonda za nezgode, da se doznači ljubljanskom Sokolu Din 300 za ponesrećenu naraštajku Nadu Lampretovu. — Interno.

XLIX. sednica starešinstva JSS 1. marta 1927

Prisutni: starosta Gangl, Čobal, Franke, Gregorin, Jeras, Kajzelj, Kandare, Košir, Marolt, Račić. — Ispričani: Ludvik, Murnik.

Brat starosta izveštava, da je primio od sokolskog društva u Mojs strani brzojavni pozdrav sa prve skijaške utakmice. Nadalje je sa bratom

Ludvikom prisustvovao Masarykovo proslavi, koju je priredila češko-jugoslovenska liga 5. ov. mj. — Župa Mostar šalje brzozjavne pozdrave sa svoje glavne skupštine. — Brat Bogičević iz Tuzle predlaže, da bi on prilikom gl. skupštine u Beogradu održao predavanje za sokolski naraštaj i decu. Zaključak. Prilikom glavne skupštine nemoguće, jer je čitavo preostalo vreme izrabljeno u druge svrhe. — Župa Beograd javlja novo birano starešinstvo. — Brat dr. Car izveštava o skupštini župe Tuzla, gde je zastupao Savez. Izveštaj se prima do znanja. — Župa Ljubljana javlja novo starešinstvo. — Starešinstvo župe Rijeka javlja, da je splitski veliki župan zabranio đacima svako sudelovanje u svim društvima. U ovoj stvari razvila se debata, pa se prihvaća predlog, da se sabere sav potreban materijal, a onda će se poduzeti potrebni koraci. — Brat Čobal podnosi izveštaj o toku glavne skupštine beogradske župe, koja se održavala 27. februara u Zemunu. Među ostalim izveštava, da se polaganje temeljnog kamena ne će obaviti ovaj mesec, jer stvar još nije dozrela. Umesto toga razvit će se župski naraštajski barjak. Osnovano se novo društvo Beograd II. Kao uzorno društvo u beogradskoj župi ističe zemunsko društvo, šta je u glavnom uspeh neumornog rada župskog podstaroste, odnosno društvenog staroste br. Živkovića. U znak pažnje, priznanja za rad, a i radi pobude predlaže, da se br. Živkoviću izruči spomen diploma (Kralj Matjaž) sa napisom, šta se jednoglasno prima. — Brat Marolt izveštava o skupštini župe Rijeka na Sušaku. Najavljuje zaključak župe, da će u buduće dalje izdavati svoj list. — Izveštaj se prima do znanja. — Brat Čobal podnosi opširan izveštaj o prilikama u južnoj Srbiji sa osobitim obzirom na tamošnje Sokolstvo. — Brat Franke izveštava u glavnim crtama o saveznoj bilanci za god. 1926. — Interno.

Sednica zbora župskih načelnika

26. marta o. g. održavat će se u Beogradu u dvorani II. beogradske gimnazije, Poincareova ulica u 3 časa popodne sednica zbora župskih načelnika sa ovim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika posledne sednice. 2. Izveštaj načelnika JSS. 3. Izbor načelnika i trojice njegovih zamjenika; načelnice i triju njezinih zamjenica; ispitne komisije za Savezne prednjačke ispite. 4. Predlog za priredbu pokrajinskog sleta u Skoplju god. 1928. 5. Predlog župe u Kragujevcu glede priredbe utakmice za više župa u Kragujevcu god. 1927. 6. Olimpijske utakmice u Amsterdamu. 7. Prednjački tečajevi JSS. god. 1927. 8. Rasprava o narednom jugoslovenskom svesokolskom sletu. 9. Eventualija. 10. Nakon sednice: praktične vežbe prostih vežbi za pokrajinski slet u Ljubljani god. 1927.

Tehnički odbor JSS.

Delegatima za skupštinu JSS

1.

Svima bratskim župama saopštujemo, da je ministarstvo saobraćaja pod br. G. D. 16.170/27 dozvolilo polovičnu vožnju za sve one delegate, koji će prisustvovati skupštini Saveza u Beogradu. Ova povlastica vredi od 22. do 30. marta o. g.

Starešinstvo Saveza polazi u Beograd 25. ov. mj. iz Ljubljane brzovozom, koji kreće u 9 časova pre podne. Umoljavaju se delegati, da se na njima pogodovnim stanicama priključe starešinstvu.

Starešinstvo JSS.

Sokolski dan za god. 1926. (IV. iskaz.) Daljni doprinosi za sokolski dan za godinu 1926. jesu sledeći: Sokolska društva: Podgorica Din 100; Cetinje Din 50; Metković Din 854.50; Gačko Din 100; Doboj Din 300; Vršac Din 300; Crikvenica Din 150; Zaječar Din 169; Donji Miholjac Din 232; Podrav. Slatina Din 75; Mrkonjić Grad Din 50.

SOKOLSKA ŠTAMPA

»Sokolić« br. 2. Primili smo 2. broja »Sokolića« za februar ove god. Sadržina ovog broja jednako je obilata kao i u drugih brojeva, pa se odlikuje lepim i zdravim štivom. Uvodno T. Jedrnilić piše o sv. Savi — školskoj slavi, Albin Čebular peva »ob rešenju«, a Hajrudin Čurić raspravlja temu »Soko kao Jugoslaven«, dok S. Vrdoljak u reminiscencama na praški slet dokazuje da je »Naraštaj na pravom putu«. Opet se javlja Nikola Došenović sa pesmom »Zraci zore«, pa Lojičić sa Cetinja pesmom »Tri orla«, dok Igor Vidic sa člankom »Naš prapor« i Hajrudin Čurić sa člankom »Pojedinaac i zajednica« završuje sadržinu. Dolaze još proste vežbe za devojčice od sestre Jože Trdinove i dopisi te vesti. Time je prikazana cela sadržina lista, pa bi svaka reč hvale ili isticaja bila suvišna, jer već iz ovog sumarnog popisa naslova vidi se raznolikost, a iz imena pisaca vrednost članaka. — *ab.*

»Naša Radost« br. 2. Izašao je februarski broj »Naše Radosti«. Donosi ponajpre Albinovu pesmu »Februar«, pa onda lepu deklamaciju sa vežbom za mušku decu pod naslovom »Mali Sokolić« od Fincingera, koje je lepo preveo brat M. Miletić, pa će ova vežbica dobro doći kojem društvu da upodpuni svoj repertoar za sokolske akademije. Albin Čebular u crtici »Poslušajte« iznosi ponos deteta, što je ono Sokolić, dok Igor Vidic iznosi pesmicu »Muca« i priču »Divkonjić«. Još Albin Čebular iznosi pesmu »Čujte« i dramatski prikaz »V našo Vipavo«. Običajnim zagonetkama završuje se sadržina. Ne ćemo da završimo običajnim apelom za širenje tog lista, jer smo uvereni, da svatko tko se upoznao sadržinom ovog lista, a doista je Soko i shvaća važnost sokolske omladine po naše Sokolstvo, da će učiniti svoje, a da ne će čekati da ga se gurka i poziva. — *ab.*

»Župski Sokolski Vjesnik«. God. I. Br. 1. — Bjelovar — februar 1927. Novi je drug u kolu sokolske štampe. Jednostavan, ne zablještuje vanjskom formom, a sadržinom posvećen je isključivo potrebama župe, koja ga izdaje. Na uvodnom mestu brat Sunajković, starešina belovarskog sokolskog društva piše »Riječ, dvije mladima«, lep članak, pun pouke i saveta. R. B(ičunić) donosi dobar članak: »Šta će meni vežbanjel Imam ja dosta vežbanja, kad se naradim ceo dan...« u kome lepo dokazuje potrebu telovežbe i sve njezine odlike po ljudsko biće. Vestima iz župe i društava zaključuje se sadržina. List uređuje brat Nikola Vukas u Bjelovaru, obligatan je sa celokupno župsko članstvo. — *ab.*

»Sokolski Vjesnik župe zagrebačke br. 12. Sa priličnim zadocnenjem izašao je decembarski broj »Sokolskog Vjesnika župe zagrebačke« i time zaključio peto godišnje svoga izlazenja. Dosadanji urednik tog lista br. Ante Brozović kao prvi članak donosi nekoliko uputa i saveta članstvu uoči godišnjih društvenih skupština. Zanimiv je drugi članak »II. autoportret hrvatskog Sokolstva«, a onda brat Brozović završuje svoj veliki članak iz predašnjeg broja »Zagrebački Sokoli na Jadranu«. Raznim vestima iz župa, Saveza i slavenskog Sokolstva zaključena je sadržina. Ovaj je broj također bogato ilustriran obiljem slika. — *ab.*

Uredništvo »Sokolskog Glasnika« konstatira da ne prima svega onog, što je od župa i društava zamolilo gledom na našu sokolsku štampu i literaturu. Ponavljamo za sada ovu našu molbu, iznesenu u ranijim brojevima, u ovačovoj formi, a ne želimo da ju može bit posle ponovimo u oštrijoj formi. Ovo naročito vredi za neke naše sokolske listove, koji drže, da nisu dužni da poštvaju barem — recimo tako — »kolegijalnu« formu, kad već neće radi Sokolstva. Neka ovo bude naša poslednja — molba!

U r e d n i š t v o .

»Što je to Sokolstvo ili put po kojem ću postati čovjek sa došatkom.« Ovakav naslov nosi knjižica, koju je napisao Drago M. Fućak, a izašla je kao I. broj »Biblioteke Sunce«, štampom štamparije braće Stipana u Ogulinu. Prodaje se uz cenu od Din 10.

Nismo protivnici popularno pisanih sokolskih knjiga, šta više držimo da bi trebalo šta više malenih sokolskih knjižica kojima će se popularizirati sokolska ideja. Ali onda treba paziti i na sadržinu ovakovih knjižica, pa dobro paziti i kako se piše, jer sadržina onda imade biti udešena za čitača kome je namenjena. Pisac je svoju knjigu namenio seljacima, dakle je trebao da i sadržinu udesi tako, a ne da šablonski pruža ekscerpt ekscerpta već poznatih sokolskih po tisuću puta napisanih stvari. Pisac i ako u dobroj nakani drži da su svi naši seljaci svršili u najmanje ruku gimnaziju, pa zato govori o nekim istorijskim pojavama, koje se dovadaju u vezu sa Sokolstvom kao o stvarima, koje se same sobom razumiju, pa ležerno, bez da ih tumači, kada ih ne može preći, prelazi na dnevni red. Ovako nećemo nikada štampom popularizovati sokolske ideje, pa uzalud i plemenite nakane pisca i sva njegova doista dobra volja i trud. Dok se pisac drži raspravljanja o značenju i istorijatu Sokolstva nemamo inače da drugo prigovorimo, nego što smo kazali u gornjim rečima: Ali zato odlučno moramo prigovoriti mislima i tvrdnjama iznesenim u »Dodatku«. Tu pisac veli da kod nas u našoj državi postoje četiri institucije, koje se krste sokolskim imenom, pa piše doslovno: »Prvog nazivaju Jugoslavenskim, drugi se nazivaju hrvatskim Sokolom, treći opet Srpskim Sokolom, da četrti opet nose ime Orlova, što znači koliko i neka Slovenska frakcija.«

Malo teška tvrdnja. Čemu donošati neistinita data? Ta Srpskih Sokola nema, jer Srbi, shvaćajući sokolsku ideju, od reda su u Jugoslovenskom Sokolstvu, pa im ni na kraj nije pameti, da bi započeli kakovom separatističkom akcijom. Divno je o tome pisao brat dr. Voja Kujundžić u »Sokolu na Jadranu«, a mi smo taj njegov članak sa marš

kantnim mestima registrirali. Treba da ga pisac pročita, pa će se u buduće klonuti takovih netačnosti, kakova je ova. No gora je druga, naime da su Orlovi neka slovenska sokolska frakcija. Piscu kao da nisu jasni pojmovi Sokolstva i Orlovstva, jer to su tako dve oprečne organizacije i po ideji i po radu, kao što je voda i vatra, pa je doista upravo strašna tvrdnja da je Orlovstvo frakcija Sokolstva, pa još tome kod Slovenaca, gde nam niknula matica Sokolstva, gde je Sokolstvo od svih krajeva države najrazvijenije, gde nam danas mozak — Savez — našeg ujedinjenog Sokolstva. To je gotovo uvreda. Pisac pledira za jedno Sokolstvo i poziva sve da stupe pod jedan barjak. No tu je nejasan, bled. Okoliša, a ne će s istinom na javu. Neka reče pod koji barjak i na koji način, neka prstom upozori gde su te filijale »nesavesnih, neobzirnih i megalomanskih stranaka«. Jasnoće, mnogo jasnoće treba kada se piše, a pogotovo za — seljaka. Još je knjižici dodan tumač stranih reči. Stvar je znanja i ukusa, kako si tko hoće tumačiti taj dodatak, ali oko nam zapelo na tumačenju reči »Olimpijada« za koje pisac veli doslovno: »grčka igra održana na Olimpu prebivalištu starih grčkih bogova«. Ne znamo gde je pisac našao ovo tumačenje, ali znademo da baš nije tako. Dobro bi bilo da u buduće pisac, a obećaje da će još izdati nekoliko sokolskih knjiga, pre nego se odluči na pisanje, prolista Mayerov leksikon. U njemu je to sve autoritativno protumačeno. Inače šta da kažemo? Knjižica koliko je god ukusna i pisac nastojao da populariše sokolsku ideju, promašila je svrhu, jer joj nedostaje i pučki stil i jer nije pisana tačnošću, već površnošću, a to smeta ozbiljnosti, glavnoj karakteristici sokolske literature.

ab.

IZ ŽUPA

VOJISLAV VUKSAN

Upravo nas satrla vest, kada smo neki dan nenadano, ne sluteć primili osmrtnicu:

»Javljam svima i svakome, svoj braći Sokolima širom cele Otadžbine, da nam je danas umro stožer celoga našega društva kroz dugi niz godine brat Vojislav Vuksan, svršeni pravnik, u 33. godini svoga patničkoga, a ipak puna ideala, života.

Telo neumrlog idealiste i borca za dobro i sreću drugih sahraniće se u petak, 11. marta 1927. u 9 sati prepodne.

Večnaja pamjat velikom bratu našem!

Sokolsko društvo u Pakracu.

Brat Vojo zar Ti mrtao? Zar Ti ostavio redove naše, Ti Soko najbolji, idealna dušo, neumorni pregaoče na polju sokolskog rada?

I opet čitamo osmrtnicu, ne verujuć svojim očima. Ruka nam podrhtava, a oči se pune suzama, srce nam steže bol nad pomišlju, da nam iz redova naših odlaze najbolji, najvredniji, najagilniji.

Pokojni brat Vojo Vuksan bio je čovek, brat redkih umnih sposobnosti, redke energije, savršen idealista, neumorni propagator i orga-

nizator. Tko ga je poznavao taj ga zavolio kao dete majku. Pa zar je onda čudo, da je vođem ne samo Sokolstva, nego i celokupnog naroda, koje ispoveda narodno jedinstvo u Pakracu i okolici. Sva sela, čitav okolišni narod upirao je u Voju oči i punim se pravom može kazati, kud Voja okom, tud narod skokom.

Pakračko sokolsko društvo njegovo je čedo. On ga stvorio, uzdigao i davao mu životne energije, sokolska društva u Čaglići, Kusionji, Prekopakri, Šarvici njegova su čeda. I ako je u sebi nosio klicu teške bolesti, nije pitao dal žeže sunce, dal udara led i fijuće bura, on je dnevno polazio peške po pet i više kilometara i onde sakupljao seljake, s njima vežbao sokolske vežbe i upućivao ih u Sokolstvo. Radio je neumorno. U isti tren vodio je pet sokolskih društava, a u četiri od njih i obučavao vežbe. Nije li to uzora vredan primer. U Pakracu samom bio duša svakog nacionalnog pokreta, a u prvom redu Sokolstva. Stotine učitelja i učiteljica, koji su izašli iz pakračke preparandije postali su i jesu Sokoli samo po njegovu nastojanju, radu i odgoju. Bio je u pravom smislu reči apostol Sokolstva. Do ove godine obnašao je i čast starešine pakračkog Sokola, ali vidio da je strven, da mu sile smalakšu, odložio je ove godine tu čast, tražeć leka narušenom zdravlju.

Nije ga našao, smrt je prekinula nit njegova života, a dobri Voja rastao se s nama.

Tko je i šta je bio brat Voja dokazao je njegov sprovod.

Jutro je 11. marta — sunce posle kišne noći izašlo u punom sjaju naveštavajući skoro proleće, voda na blatnjavom putu blešti od jakih sunčanih zraka. Mali gradić probudio se oda sna već davno, dvorišta oživeše, počinje radni dan, ali ne kao svaki do sada, jer eno ulicama vlada naročita žurba — žure se Sokoli. Pogledajte im lica — tužna su; pogledajte im odoru — crna žalobna traka pripeta je na surku, a zašto? Umro je starešina sokolski, umro je brat Vojislav Vuksan. Sva sreća malog, drevnog gradića Pakraca uzbudena su tim događajem. Jer nije umro samo Soko, umro je čovek, koji je pre svega za sve njih živio. Svi to osećaju.

Čedni odar pokriven belim zastorom leži u mrtvačkoj komori mesne bolnice i tko ga čuva? Čuva ga sokolska straža, netremice stoje uz odar, na počast svome starešini. Tišina je kraj odra, sunčana svetlost ga obasjava prodirući kroz otvorena vrata. Čuje se samo ječanje njegovih dveju sestara i ostale rodbine. Ulaze građani i Sokoli da poslednji puta vide svoga Vojina, svima se cikle suze i jedan zavapi: »A gde su sad ideali Vojine brate!« i zaplaka gorko, nastade lelek što srce para. Sokolski načelnik brat Kozak prilazi odru, otkriva ga, zagledao se u mrtvi lik, gladi ga po glavi drhćućom rukom, svladava suze, ali one naviru. Odlazi srvan od žalosti. Dodoše sveštenici i tužno zaječa pesma zbora učiteljskih pripravnika: »Vječnaja pamjat«. Mrtvački sanduk je zatvoren, nikada više nitko ne će videti Vojinova lica. Sestre mu jedva odvedoše od odra.

Povorka kreće, potresno zvući žalobni marš sokolske fanfare, pada komanda za pozdrav, Sokoli daju pozdrav i priključuju se povorci, jedni sa svećem u rukama stupaju pored mrtvačkih kola, a drugi u koloni. Tu je i naraštaj, deca sokolska i članstvo. Prolazi se pored bolničke zgrade, stari otac već dugo svladan bolešću domilio do prozora i utučen

gleda gde mu odnose mrtvog sina. Ne dadoše mu da ga isprati do groba, jer je slab i bolestan. Ulice gradića pune su sveta, koji pobožno promatra dugu žalobnu povorku.

Unose ga u sabornu crkvu. Stari vladika Miron služi liturgiju sa deset sveštenika i dakonom. Svetli se vladičina mitra, tiho ali svečano čuje se njegov glas, sveštenici činodejstvuju, zbor odgovara, a mnoštvo nemo stoji i sluša. Sanduk leži usred crkve — Vojko spava! Sa amvona zaori glas prote Podunavca, koji se obraća narodu slaveći vrline pokojnika. I reče da je radio preko božjih zapovedi, jer je blišnjega svoga ljubio ne kao samoga sebe, već više nego sebe, da nije znao ni oca ni sestara već je samo znao rad za opštu stvar. Kaže: »Ne plačite jer on zaplakao nikad nije« i na koncu: »sledite njegov život, jer to je pouka mnogima«.

Pred crkvom govori g. Dr. Milenko Marković spominjući pokojnikovu ljubav za narod, njegovo Srpstvo koje je neustrašivo zajedno sa svojim ocem isticao, onda kada je trebalo i njegov današnji jugoslovenski nacionalizam, koji ga je svuda pa i u politici vodio. Tužno zaječase zvona sabornog hrama i povorka krenu prema groblju. Izmenjuje se žalobni marš sokolske fanfare sa svečanim: »Svjati Bože« pevačkog zbora. Pred grobljem govori u ime učiteljskih pripravnika br. Bosanac u sokolskoj odori. Zahvaljuje mu se kao nastavniku svome na onom trudu što ga je za njih uložio. Još poslednjih dana pred smrt davao je poduke i uputstva svojim učenicima koji su ga u bolnici posećivali. Pa čak i onima, koji su svršivši učiteljsku školu, otišli u razne krajeve otadžbine i njima je na molbu slao sve što su tražili.

Nad otvorenom rakom oprašta se od Vojka u ime sokolske župe Kralja Petra Svačića brat Sučević, direktor učiteljske škole. Njegov dirljivi govor nemoguće je opisati, a da ne zadržiti pero. Reče među ostalim da sa pokojnikom ne gubi samo pakrački Soko svoga nenadostivog starešinu, nego i cela župa, celo Sokolstvo gubi najboljeg između najboljih po duši, po radu i po idealizmu. Rekao bi netko da je nemoguće da je takav čovek među nama uopšte živio. A on je bio telom i duhom uz nas, uz narod i za narod, za Sokolstvo. Želi kao prijatelj da se još jednom s njime sastane bar na onom svetu.

Sokoli ga spustiše u hladni grob, poslednje »Vječnaja pamjat« za mrije zrakom i sunce je gledalo tužnu sliku gde padaju grude zemlje na sanduk onoga, koji je živio za druge i umro za druge. Naraštaj, deca, sokolske sestre i braća bacaju kite cveća na poslednji oproštaj svome starešini.

Učesnici se razilaze, svi osećaju da su saranili velikana, čoveka koji je i za života stalno pripadao carstvu čistih svetlih duhova. Duskora se podiže osamljen humak, pod kojim sa svojom majkom večno počiva nezaboravni brat Voja Vuksan.

Ali:

»Venac besmrtno slave jugoslovenska Ti vila plete
nad grobom Tvojim Vojo sokolske plaču čete.«

I neka je slava, malom čoveku, ali najvećem idealistu svoga vremena, koji je znao da živi, radi i umre za narod.

B.

IZ SOKOLSKE ŽUPE VOJVODA PETRA MRKONJIĆA — BANJA LUKA

Soko u Prijedoru održao je koncem januara svoju glavnu godišnju skupštinu, koja je pokazala, da je rad ovog društva svestran i obilan. I ako su to isticali svi izvještaji društvenih funkcionara, najkarakterističniji je bio izvještaj načelnika brata Miletića, koji je pružio divnu sliku rada i budućih potreba društva. Naročito je istakao naraštajski dan u Banja Luci na kome je društvo sudelovalo sa 102 naraštajca i dece, pa je društveni odio kod utakmica postigao drugo mesto, dok su opet pojedine naraštajke postigle 95% ukupnih tačaka. Naročito su se istakle sestrice Drenka Mitrović i Desa Despot. Lepo je istakao i javnu vežbu društva na kojoj je nastupilo 127 vežbača raznih kategorija, pa opetovanje ove vežbe u Sanskom Mostu. U Prag su poslali tri naraštajca i 9 članova, sve vežbači. Društvo se prošle godine istaklo na župskom sletu u Prnjavoru, gde je brat Drago Medić kod natecanja postigao drugo mesto. Sudelovalo se i sletu u Sarajevu, pa je ženski naraštaj kod natecanja dobio drugu diplomu sa 77% tačaka, dok su sestre Radmila Popović i Nada Vučenić dobile velike diplome. U društvu i sada redovno rade sve kategorije, pa će se sada pristupiti osnutku prednjačkog zboru, a to više, šta danas u društvu stalno vežba 195 dece. Društvo se lepo odlikovalo i akademijama, koje je priredilo ove zime. U glavnom sada društvo posvećuje svu brigu naraštaju, jer stariji meštani kao da nemaju odviše smisla za Sokolstvo, pa se zato i moglo dogoditi, što se nigde nije dogodilo, da je zanatlijsko udruženje zabranilo šegrtima vežbanje u Sokolani, jer da ih to umara. No i ovo nerazumevanje prebrodit će se, jer društveni naraštaj raste, a od njega ćemo da stvorimo članstvo, koje će imati zdrave poglede na život i Sokolstvo. —i.

IZ ŽUPE DUŠANA SILNOG — BEOGRAD

Župska skupština. U nedjelju 27. februara o. g. održana je u Zemunu godišnja skupština beogradske sokolske župe. Starešina domaćeg zemunskog Sokola održao je povodom toga govor u kome je iznio razlike između predratnog i poratnog Sokolstva, naglasio, da u slobodnoj nacionalnoj državi, Sokolstvo još uvek mora da leči rane, da prosveti i kulturno podigne najšire narodne slojeve. Iza izvještaja funkcionara birano je starešinstvo, pa je starešinom izabran br. Gjura Paunković, podstarešinama braća: Momir Korunović, dr. Ivan Ribar i Branko Živković, načelnikom br. Miroslav Vojinović. Posle skupštine održana je svečana akademija zemunskog društva, na kojoj su nastupile naraštajске kategorije, pa je potpuno uspjela. P.

Treće sokolsko društvo u Beogradu. Prošlih dana održana je u dvorani škole »Kralja Petra« u Beogradu skupština uglednih Beogradana, da u prestolnici osnuju još jedno t. j. treće sokolsko društvo. Ovoj skupštini su prisustvovali delegati obih postojećih društava, delegat župe i mnogo građanstva. Starešinom tog novog društva izabran je dr. Ivan Ribar, bivši starešina u Djakovu i predsednik Narodne Skupštine. R.

IZ SOKOLSKE ŽUPE BJELOVAR

U sokolskoj župi Bjelovar i ako se tako često ne javljamo, vlada život i rad. Župa doduše nije velika, ali se prostorno proteže krajem u kojem je radi postojećih prilika rad, a naročito na selu, veoma otežčan.

Našu župu sačinjava 17 društava podelenih u tri okruga. Župa imade 875 članova od toga 287 vežbača (31%), 212 članica, od toga 55 vežbačica. Naraštaja muškog imade 159, ženskog 79, muške dece 129, ženske dece 58, ukupno 425 naraštaja. Društva su dovršila svoje skupštine, pa se kod izbora naročito pazilo na izbor načelnika. Tako brat Vasa Vukobratović vratio se u Kupinovac i izabran je za načelnika. Starog sokolskog borca srdačno pozdravljamo. Brat Dragutin Rehak izabran je za načelnika u Daruvaru. Očekujemo mnogo od njegovog rada, poznavajući njegovu spremu. Brat Čosić izabran je zamenikom načelnika u Bjelovaru. Brat Dakić postao je načelnikom u Novim Pavljanima. Nadamo se, da će podići društvo do predašnje snage. Ove godine održavat će se župski slet u Bjelovaru, pa će priprava za njega podići i rad po društvima. V.

IZ SOKOLSKE ŽUPE CELJE

Naša župa obdržavala je svoju glavnu godišnju skupštinu 20. februara. Od 21 učlanjenih društava bilo je zastupano 15. Skupštinu je otvorio i vodio zamenik staroste Ferdo Poljšak iz Zagorja, a kao delegat Saveza prisustvovao je podstarosta brat Kajzelj.

Tajnik je izvestio o upravnom radu župe. Među ostalim naveo je da je u župi 12 društava sa zdravstvenim odsecima. Na okružnicu saveznog zdravstvenog odseka izvestila su sva društva negativno. Jedino kod društva u Šoštanju pregledao je članstvo brat dr. Ferdo Korun. Usled toga je starešinstvo ponovno direktno i osobno zamolilo društvene lekare, da u najkraće vreme provedu pregled svih vežbača. Blagajnikov izveštaj iskazuje Din 8464.32 gotovine. Načelnik je dao statistički pregled rada u župi. Svesokolskom sletu u Pragu sudelovala su 52 člana u odori, 38 vežbača, 17 vežbačica, 12 muškoga i 12 ženskog naraštaja. Naraštaj je sudelovao u utakmici, pa je stekao II. mesto među Jugoslavenima. U jesen kani župa prirediti 14-tedni prednjački tečaj. Na predlog prednjačkog zbora župski slet za ovu godinu napušten je, ali će se za decu i naraštaj prirediti župski omladinski dan. Po izveštaju matičara župa je napredovala samo za 25 članova i danas broji 2043 članova i članica. Župski prosvetitelj izvestio je o stanju sokolskih knjižnica i podao sliku o prosvetnom radu u župi. Starešinom župe izabran je brat dr. Jurij Štampihar, načelnikom brat Lojze Jerin, načelnicom sestra Pavla Halerjeva, tajnikom Franjo Čepin, blagajnikom Bernard Wltawsky, prosvetiteljem dr. Milko Krašovec, zapisničarkom Zofka Debelakova.

Godišnjih statističkih iskaza za god. 1926. nije poslalo 6 društava. Kako se nijedne godine ne može dobiti blagovremeno svih iskaza, skupština se saglasila sa predlogom brata Kurnika, da župa u ovakova društva pošalje delegata na račun nemarnog društva.

Brat dr. Kolterer iz Rog. Slatine predložio je, da pošalje župa svima društvima detaljan iskaz o pojedinim obavezama napram Savezu i župi, a brat Križnik iz Laškoga, da se u buduće umnože svi izveštaji župskih funkcionara i pošalju društvima. Oba je predloga odobrila skupština. Brat dr. Mejak preporučio je, da bi župa priredila po koji slet u Mežici ili Črni, jer su ova društva pod pokroviteljstvom župe.

Župski porez ostaje kao i do sada, t. j. Din 4 za pojedinog člana i članicu.

Tajnik.

IZ GORENJSKE ŽUPE — KRANJ

Lep uspeh skijaške sokolske čete na Bledu. Bledski Soko priredio je u ovogodišnjoj zimi svoj prvi skijaški tečaj uz mnogobrojno učestvovanje članova i članica. Među članstvom uopšte vlada veliko zanimanje za ovaj šport, pa se uz povoljne vremenske prilike obdržavaju svake nedelje daljni izleti na podnožje Triglava. Kao zaključak tečaja obdržavao se 13. februara obavezan skijaški izlet iz Bleda preko Gorij i Mrzlega studenca na Rudno polje i Koprivnik, a odatle u Jercho i Bohinj. I ako je put težak i dug oko 30 km, sudelovalo je 14 članova i 1 članica, koji su sa zadovoljstvom i uspehom prošli put. Vremenske i snežne prilike bile su izvrzne. Put se dovršio bez ikakve nezgode uz spretno vodstvo brata načelnika Repeta. Očekujemo, da će ova lepa panoga sokolskog rada imati do godine još više pristaša i da će članstvo, naročito u okolici Bleda znati ceniti i po zimi lepote naše Jugoslovenske Švice, te čeličiti telo i duh putem skijaštva u lepom terenu Triglavskog prigorja.

IZ LJUBLJANSKE ŽUPE

Iz sokolskog društva u Borovnici. Jedva da je proteklo mesec dana iza glavne godišnje skupštine kada je naše društvo na 20. februara priredilo dobro uspehu akademiju, koja je pružila uvid u sistematski rad pod uzornim vodstvom. Velik se napredak pokazao kod svih odjela, kako u vežbama prostim, tako i u onim na spravama. Muška deca bila su ljubimac večeri. Oba naraštaja, a naročito ženski, izvršno su izveli proste vežbe za pokrajinski slet u Ljubljani, a kod članova je preneglenost pojedinaca pokvarila opšti dojam. Kod vežbe na spravama opet je iznes nadio naraštaj, muški i ženski, koji je osobito disciplinovan i predstavlja naš budući prednjački kader. Skupine, originalna kombinacija brata Telbana, koji je vodio i priredio akademiju, bile su izvršno izvedene.

Ova akademija bila je u neku ruku oproštajno veče brata Telbana, koji odlazi u Zaječar. Sokolsko društvo osećat će teško njegov odlazak, jer je u ovo kratko vreme, šta je vodio društvo, stvorio dobre prednjake. Poznajući brata Telbara, njegov rad, nesebičnu ljubav i zauzetnost do stvari, uvereni smo, da će i ond e postići mnogo. I.

IZ SOKOLSKE ŽUPE MARIBOR

Ovaj puta započinjemo naš izveštaj tužnim glasom, jer su se iz redova naše župe odelila za uvek dva odlična brata. Prvi je Matija Pirc, poznata mariborska ličnost, bivši ravnatelj mariborske preparandije. Pokojnik je još pre rata došao u Maribor i svojom marljivošću stekao si opće simpatije. Radio je naročito na humanom polju, dok nije postao žrtvom političke strasti, pa je penzionisan. Sokolstvo ceneć njegov nacionalan rad kao svom bratu Sokolu iskazalo mu doličnu poštu, sudelovav pogrebu i otprativ ga do hladna groba. U Ormožu opet preminuo nam brat Ivan Korošak. Tužan je bio pogled u mrtvačnicu ormoške bolnice, gde je u cveću uz počasnu stražu braće Sokola ležao i snivao večan san naš brat Ivan. Kako je bio obljubljen pokazao je sprovod na koji je pohitio silan narod i sokolska društva iz Ormoža, Ljutomer i Središča. Dapače i udaljeniji št. Jurij, njegovo rodno mesto bilo je zastupano. U ime mariborske župe oprostio se od njega brat Drago Kocmut, a pevački zbor otpevao je tužaljku: »Vigred se povrne...« Na grobu nije govorio nitko, jer se župnik zagrozio da će povući konse-

kvence, ako tko onde govori. Sokoli su digli les i sprovod je krenuo na groblje, gde prestaje osveta i kamo ne dosiže neprijateljstvo.

Inače rad je u društvima za ovo zimsko doba obilat. Koliko se može, radi se prema prilikama. Tako je Soko u Ljutomeru priredio narodnu igru »Rokovnjači«. Pa onda redutu 26. februara. Jednako je i Soko u Varaždinu priredio svoju redutu, koja je vrlo dobro uspela i okrepila društvenu blagajnu. Soko u Čakovcu obdržavao je svoju godišnju skupštinu 13. februara, pa je starešinom društva izabran brat dr. Rudolf Nepokoj, sudija, a načelnikom brat Josip Levačić. Rad društva u prošloj godini bio je vrlo malen i to poglavito radi toga, što se uza sve napore nije moglo doći do dvorane za vežbanje. No, kako imade puno izgleda, da će se za kratko vreme doći do dvorane, to će čakovački Soko opet početi intenzivnim radom i popeti se do one visine, na kojoj je bio prijašnjih godina.

IZ SOKOLSKE ŽUPE SVETOZARA MILETIĆA — NOVI SAD

Naša župa sprema se, da 13. marta održi svoju glavnu godišnju skupštinu i to u Novom Sadu, a jednako će se istog dana obdržavati i zbor društvenih načelnika. Župa je sav materijal za skupštinu izdala u posebnoj štampanoj brošuri, kojoj je priloženo sijaset tabela, kao iskaz članstva po godinama stupanja u sokolska društva, pa prijave i odjave u 1926 i brojno stanje članstva, naraštaja i dece, pregledan popis svih društvenih funkcionara, pregled članstva po zvanjima, iskaz članstva po starosti. Sve je to rad br. Aleksandra Popova, župskog statističara, pa se vidi koliko je požrtvovnosti i truda uložio u taj rad. U materijalnom pogledu župa je jedna od najboljih u Savezu. Ne samo da ne duguje Savezu ništa, već celokupna imovina njezinih društava iznosi Din 3,346.877. Župa se ove godine u glavnom sprema za slet u Somboru, pa je u pogledu zajedničkog tehničkog rada, došlo do zbliženja sa susudnom beogradskom i osečkom župom, koje će sa znatnim brojem svojih učesnika i vežbača, učestvovati na sletu i time uveličati isti. Za danas u ovom izveštaju vredno je spomnuti rad sokolskog društva u Vršcu.

Ovo društvo i u ovoj godini nastavilo je redovnim radom. Dne 16. januara održalo je javno selo. Program se sastojao iz vežbanja članstva na spravama, prostih vežbi dece uz pevanje, izvođenje šaljivih monologa sa strane sestre L. Statijeve i br. L. Stefanovića, a brat B. Spornjak održao je predavanje o sletu u Pragu. — 2. I. održalo je selo za pitomce Vojne Muzičke Škole sa istim rasporedom, jedino je isti brat govorio o razvitku Sokolstva. — Sednice svih odbora redovno se održavale. Dne 6. februara održalo je glavnu godišnju skupštinu, koja je bila dosta dobro posećena i od nevežbača. Svi su isveštaji bili primljeni sa zadovoljstvom, a iz kojih se moglo videti, da je društvo i moralno i materijalno napredovalo. Društvo je priredilo deset izleta sa javnim vežbama, pozorištem i zabavama. Sudelovalo na sletu u Pragu i Senti. U mestu se priredilo četiri akademije i jednu javnu vežbu. Priredilo je sedamnaest predavanja u mestu i okolini, četrnaest predstava, četiri sela za javnost i tri za vojsku, dve zabave, pet kinematografskih predstava, pedeset dva nagovora. Svi su odbori održali ukupno četrdeset dve sednice. Knjižnica ima 1123 svezaka. Pretplatnika za sokolske listove ima »Sokolski Glasnik« 75; »Sokolčić« 18; »Naša Radost« 30; »Sokolski Vjesnik

Zagreb« 18; »Soko D. S.« Beograd 5; »Soko na J.« Split 2; »Sokolski Vesnik Bečkerek« 82; »Praški Sokolski Vesnik«, »Cvičitel« i »Cvičitelka« 2; »Gimnastikon« 1; »Sokolska Misao« Sombor 1; »Skršeni« i »Sokolske Besedi« 1; »Vesnik župe gorenjske« 1. — Za starešinu je biran brat Vl. Glišić, za zamenika br. Lj. Nedeljkić, za tajnika br. B. Dimitrijević, za blagajnika br. B. Pantilić, za prosvetara br. A. Tadić, za načelnika br. V. Martinek, za načelnicu s. N. Bogdanović, za matričara br. B. Spornjak. — 11. se održalo vojničko selo. Braća B. Spornjak i s. N. Bogdanović izveli su šaljivi dialog »Hipnoza« a br. V. Milošević šalu »Sprema se na bal«. Brat A. Tadić održao je predavanje »Postanak naše ratne mornarice«. — 20. se održalo javno selo sa pozorišnim komadom »Laža i paralaža«. Sve su priredbe bile spojene igrankama i šaljivim nagradama, te svirenjem orkestra Vojne Muzičke Škole. I ovog su meseca sednice redovno održane. Počelo se sa predavanjima u prosvetno-tehničkoj školi.

Lepa i hvalevredna agilnost opaža se u *St. Bečejskom okružju*. Ovo okružje je održalo 13. februara tek. god. sednicu zbora društvenih načelnika, na kojoj su podneti izveštaji o radu, stanju društava i t. d. i izvršena organizacija okružja. Za načelnika je ponova izabran brat Dušan Gospodžinački, za zamenika brat Janko Dabić, za tajnika isto brat Dabić.

Načelnicima društava data su uputstva za rad i spremanje za župski slet i skrenuta im pažnja na postojeće nedostatke kod pojedinih društava i objašnjen način kako da se to popravi.

Pošto župa prilikom sleta priređuje samo utakmicu iz lakoatletike, zbor je jednoglasno rešio da se kao proba pre župskoga sleta priredi u *St. Bečeju* okružni slet sa utakmicom odelenja i pojedinaca u odelenju za članove i naraštaj iz propisnih vežbi. Ovim će se dati mogućnost i slabijim vežbačima da istupe u takmičenju, a ujedno ogledati snaga, okružja i društava sa kakovim snagama raspolazu za naredne utakmice župe i Saveza. Tehnički Odbor okružja je već izradio i sastavio vežbe kako za članove, tako i za naraštaj i razaslao ih društvima na učenje i spremanje. Kako naraštaj imadu samo društva *St. Bečej* i *Srbobran*, načelništvo je učinilo potrebne korake, te je isti osnovan i u *Čurugu* i *Molu*.

Utakmica članica i žen. naraštaja odložena je za narednu utakmicu iz razloga, što društva slabo stoje sa članicama.

Načelništvo je uložilo sav trud da bi okružje istupilo kako na ovome tako i na župskome sletu sa što većim brojem vežbača i što spremnije u svima vežbama i kategorijama.

IZ SOKOLSKE ŽUPE STROSSMAYER — OSIJEK

Javili smo u kratko, letimično, da je naša župa održala ovogodišnju svoju glavnu skupštinu 21. februara u Vukovaru u županijskoj dvorani. Samu skupštinu otvorio je starešina brat Mita Petrović, pa su na njegov predlog pozdravljeni Nj. V. Kralj, vladarski dom i prestolonasljednik Petar brzojavnim pozdravom. Nadalje je pozdravljen JSS, a srdačno je bio pozdravljen i prisutni general Stojan Nikolić. Pošto su pročitani izveštaji svih funkcionara, izabrano je na predlog šidskog staroste Pajića aklamacijom starešinstvo, kome ostaje na čelu kao starosta vredni brat inžinir Mita Petrović, načelnikom brat Lhotski, načelnicom sestra

Kaufman. U starešinstvo ušao je i general Nikolić. U veće održana je vrlo uspela sokolska akademija vukovarskog društva.

Od naročite važnosti u župi beše akademija, koju je priredilo sokolsko društvo u Oseku. Vredno je, da se o njoj kaže, koja reč više i to baš radi biranosti programa i izvedbe.

Sve tačke rasporeda behu do najmanjih pojedinosti uvežbane i odlično izvedene. Društveni načelnik brat Fran Lhotsky mnogo je truda uložio da akademija bude nekom revijom uspeha sokolskoga rada u g. 1926.

Od pojedinih tečaka istaknuti nam je osobito izvedbu Lhotsky-Urbane »Vežbe duha i tela«. Brat Lhotsky uz saradnju brata Urbana uspio je stvoriti kombinaciju telovežbenih stavova sa melodramskim recitovanjem pre svake vežbe. Dobro je bila izvedena i »Šesnajtka« od TOS Švajgara. S tom je tačkom nastupilo Jugoslavensko Sokolstvo na svesokolskom sletu u Pragu. Vežbe ženske dece sa venčićima bile su od osobitog estetskog efekta. Lhotsky-Muhvićeva »Devetorka« bila je odlično izvedena. Ta je tačka osobito značajna po napredak Sokolskog društva u Osijeku, jer se u njoj pokazuje sva tehnička sprema članova, koja dolazi do osobitog izražaja u snažnim i brzim kretanjama i u raznim teškim položajima. Ova je tačka mnogo apelirala na ustrajnost i uzdržljivost vežbača. Isto tako teške zahteve na članice stavlja izvedba Kutina-Pospisilove »Poskočno preplet kolo«. Stavovi se izmenjuju u toj vežbi gotovo filmskom brzinom. Vrlo je simpatično bila primljena tačka vežbe starije braće sa palicama od Lhotsky-Muhvića. Nastupom starije braće (od 30 godina i dalje) prekinuta je nesokolska tradicija i u ovoj župi, da se članovi, čim dosegnu muževnu doba, povlače kao neki sokolski veterani iz vežbaonica. Naprotiv njima je mesto u vežbaonici kao i ostalim kategorijama članstva. Velebnu nacionalnu zamisao ujedinjenja našeg naroda odlično nam je dočarala alegorična scena uz glazbu i reči »Narodno Ujedinjenje« po zamisli brata Ace Stanetiija, slikara Đorđa Petrovića i uz saradnju direktora osečke opere gosp. Lava Mirskog. Odličan tekst alegorije je delo osečkog pesnika profesora Ilije Mamuzića prosvetara Sokolske župe Strossmayer. Poset publike bio je izvrstan. Osječko pozorište je dosta prostrano, no ovog puta bilo je rasprodano do poslednjeg mesta. Mnogo se naših prijatelja moralo vratiti jer nisu mogli dobiti mesta. Ova je akademija za Osečko sok. društvo sjajna afirmacija.

Još nam je istaći i akademiju sokolskog naraštaja u *Brodu na Savi*. Obdržavala se 6. marta, a požrtvovnošću brata Platnika vanredno je uspela. Naraštaj je i ovaj puta pokazao da ga se pravom naziva uzdanicom Sokolstva, a zatim čitavog naroda. Akademija je otvorena sviranjem sokolske koračnice odsvirane po naraštajskom tamburaškom zboru. Zatim je brat tajnik govorio o vezi između škole i Sokola. Brat Budak održao je pozdravni govor u ime čitavog naraštaja. Vanredno lepo su izvedene »Skupinske proste vežbe« muškog naraštaja, a također i ženske. Kao poslednja tačka bio je nastup uzornog odjela muškog naraštaja na preči. Same vežbe izvedene su sa mnogo elegancije i sa mnogo tehničke spreme. Naraštaj sokolskog društva u Brodu na Savi obećaje mnogo u budućnosti.

Osim toga društvo je obavilo i jednu žalobnu manifestaciju, prenesav 26. februara kosti svog višegodišnjeg zaslužnog starešine brata dra.

Marka Bobinca, koji je kao žrtva svetskog rata, dne 17. marta 1915. u naponu snage umro u Vrdniku, ne dočekavši oživotvorenje svojih ideala.

IZ SOKOLSKE ŽUPE SUŠAK-RIJEKA

Godišnje skupštine većine sokolskih župa u celoj kraljevini pokazale su, da je u sokolskim redovima nastalo gibanje. Mlitaost prošle godišnja je svuda osuđena i tražen je jači i svestraniji rad. Kako ovaj poticaj dolazi iz širokih sokolskih masa, dakle odozdo, to su izgledi, da će ovogodišnji rad Sokolstva dići se na namernu visinu. Godišnja skupština župe »Rijeka« prošla je dne 6. marta u odličnom redu i pokazala je iste tendence. Izveštaji funkcionara primljeni su. Celokupni rad pokazao je pozitivne rezultate, ali prema snazi župe, morao je biti mnogo bolji. Prosečan rad i uspeh župe umanjila su neka društva, koja su pokazala totalnu nemarnost, pa su ova društva na predlog svih funkcionara brisana, a to su društva: Senj, Fužine-Vrata, Korenica, Gračac, Delnice. Kad se nađe u tim mestima ljudi sokolskog duha i poleta, moći će da izbrišu ovim mestima ovu sramotu. Dotle neka se sprema teren za valjan rad. Izborom izabran je za starešinu brat Ivo Polić, načelnikom Marijan Boras, načelnicom Iza Ciotti, prosvetiteljem Janko Ljuština. Dalje je primljen projekat rada tehničkog odbora, po kome će se održati tri okružna sleta svaki za sebe samostalno, da se vidi snaga pojedinih društava. Održati će se natecanja naraštaja cele župe u plivanju. Bit će pozvan na ovu utakmicu i naraštaj ostalih župa, pa će se na našem divnom Jadranu ogledati snage naše omladine iz čitave otadžbine. Za ljubljanski slet izvršit će se pokusno natecanje. Započeti župski tečaj nastavlja se. Primljen je nacrt rada prosvetnog odbora. Ovaj rad predviđen je vrlo opsežan, pa će trebati žive saradnje svih naprednih elemenata. Još je zaključeno da se imade nastaviti sa izdavanjem lista »Branik« u koju je svrhu svaki član župe oprezovan sa 1 dinarom za sokolsku štampu. J.

IZ SOKOLSKE ŽUPE — SARAJEVO

U nedjelju 27. februara održala je u Zenici sarajevska sokolska župa svoju redovitu godišnju skupštinu. Od 14 sokolskih društava koliko ih ima u župi skupštini je prisustvovalo 10 sa svojim delegatima. Nakon pozdrava brata starešine dra. Besarovića saslušani su detaljni i iscrpivi izveštaji svih funkcionara, koji su uz malu debatu svi jednoglasno primljeni. Pali su zaključci i to: da se sarajevska sokolska župa od sada zove »Sokolska župa Gavriilo Princip«, da se ove godine prigodom proslave 25. godišnjice prosvetnog i kulturnog rada društva »Prosvete« na 19., 20., 21. augusta održi župski slet uz učestvovanje svih sokolskih župa sa teritorija Bosne i Hercegovine, da se održi župski prednjački i administrativni tečaj u Sarajevu, na koji je dužno svako društvo poslati bar po jednog člana. Za ovu godinu prema traženju većine društava ukida se župski dan. U župu su primljena dva nov osnovana sokolska društva i to u Fojnici i u Goraždi. Nakon dovršenog rada birano je novo starešinstvo i to sa starešinom bratom Vojislavom Besarovićem, načelnikom drom. Bogdanom Vidovićem, prosvetiteljem Stevom Žakulom, načelnicom sestrom Jelenom Dopudža, tajnikom bratom Stevom Bilićem. Nakon zaključene skupštine odaslan je brzopjavni pozdrav Nj. V. Kralju. Po zaključku skupštine priredilo je bratsko društvo u Zenici čajanku sa nekoliko vežbaćih tačaka.

Od društava dakako da najveću radinost razvija sokolsko društvo u Sarajevu. U vežbaonici društva vlada redovan život. I ako je društvo skućeno na vrlo ograničeno vreme, jer je vežbaonica u gimnaziji, vežbaju pored ostalih odeljenja i tri čete naraštaja. Društvo namerava da uskoro priredi jednu akademiju u Narodnom Pozorištu, pa je pozvao iz Ljubljane brata Černea da članstvo upozna sa novijim vežbama. Inače je rad društva u ovoj zimskoj sezoni bio ispunjen sa nekoliko čajanka i sela. Ove su bile dobro posećene i uspele su podpuno. Na njima je po prvi puta nastupio sokolski orkestar i pokazao je da će dostojno ispuniti prazninu, koja u ovome pravcu vlada u Sarajevu. Na jednom od tih sela naročitu je pažnju izazvao govor starešine brata Perišića, koji je razložio potrebu saradnje manuelnih radnika, intelektualaca i viših slojeva u Sokolstvu. Starešinu župe snašao je težak udarac, jer mu je umrla majka Roksanda Besarović. Društvo da počasti njezinu uspomenu upisalo ju za utemeljača Sokolskog Doma. Iz naših pako redova odvojila se sestra Staha Tadić. Uz učestvovanje sokolske muzike i velikog broja članstva sahranjena je pokojna sestra, koja je uživala opšte simpatije sve braće i sestara. Društvo doista služi na čast ovako shvatanje bratstva.

IZ ŽUPE KRALJA PETRA SVAČIĆA — ZAGREB

Sokolska župa zagrebačka obdržavala je svoju redovitu glavnu godišnju skupštinu dne 27. februara u župskim prostorijama u Zagrebu u nazočnosti delegata u župi udruženih društava. Kao delegat JSS prisustvovao je skupštini sam starosta Saveza brat E. Gangl, koji je sakupljenim delegatima donio pozdrave Saveza i u zanosnom govoru pozvao sakupljene sokolske radnike na življi i intenzivniji rad i širenje sokolske svesti. Govor brata staroste skupština je popratila burnim odobravanjem. Nakon pročitavanja izveštaja župskih funkcionara, koje su delegati pažljivo pratili i u debatama sudelovali, pristupilo se izboru starešinstva za tekuću godinu, pa je starešinom izabran brat dr. Pavao Frölich, zamenikom Veljko Rajić, načelnikom Berislav Vran, zamenikom Boro Vuksan, načelnicom sestra Anuška Jugova, zamenicom Štefice Brozović, prosvetiteljem Ante Rubeša, tajnikom Tuna Perković, blagajnikom Vlado Vranić. Sastav novog starešinstva obećaje mnogo, pa se u njega mogu polagati velike nade. Tehnički odbor župe neumorno radi dalje, pa jedva da je svršio prednjački tečaj za članove, već se bavi predpripravama za prednjački tečaj članica. Župska matica zagrebački Soko I. također je u razvijanju svog ovogodišnjeg programa, pa je društvo 9. marta otvorilo svoju idejnu školu, koja će potrajati čitavu godinu i to posebno za članstvo, a posebno za naraštaj. Društvo je i opet pretrpilo težak udarac, jer mu je na 1. marta preminuo stari sokolski borac brat Stjepan Bojničić, ugledan član zagrebačkog pozorišta. Brat Štefin — kako ga se zvalo od milinja — bio je Sokolom još od svoje rane dobe, pa je dapače pre rata i bio članom Saveznog starešinstva bivšeg hrvatskog sokolskog saveza, obnašajući funkciju arhivara. Priklonio se jedinstvenom jugoslovenskom Sokolstvu, živo je prati njegov rad i učestvovao u svakoj većoj akciji, a u društvu, budući je naročito volio decu, često nastupio, razveseljujući sokolske mališane svojom šalom i igrom. Uz običajne počasti Sokolstvo mu iskazalo svoju zahvalu i zadržat će ga u trajnoj uspomeni.

KRONIKA JUGOSLOVENSKOG SOKOLSTVA

Sokolsko društvo u *Donjim Kaštelima* kod Splita na zadnjoj glavnoj godišnjoj skupštini konstatovalo je veliki prirast u članstvu i lep rad u prošloj godini, pa je doneseno više važnih zaključaka za još bolju delatnost i uspeh društva. Starešinom društva izabran je brat Mate Kuzmanić. — Dramatski odsek sokolskog društva u *Biogradu na moru* priredio je selo na kome je izveo igru »Nada Istre« i »On je gluha«. Na 5. februara društvo je obdržavalo svoj ples, koji je do danas bio najuspjeliji. Dekoracija, svetlo, sve to je bilo od osobitog efekta. Moralan i materijalan uspeh bio je tolik, da je društvo odmah sledećeg dana pristupilo otplaćivanju nastalog duga usled preuđenja doma. Još se kani ove zime prirediti zabavno veče i vokalno-instrumentalni koncert. — Sokolsko društvo u *Karlovcu* kao zadnju u nizu zabava priredilo je svoju pokladnu redutu na kojoj je izvedena ritmička scena »Na Marsu« na muziku K. Matejovca. Osobito se svidio nastup malih marsijanskih vojnika, a ritmički plesovi osam planeta premašili su običajni krug i najtežih ritmičkih vježbi. Ova scena bila je kašnje dva puta ponovljena i to jedanput za školsku decu, a onda za građanstvo. — Sokolsko društvo *Toplice pri Novom mestu* čitavu zimsku sezonu radi. Priređuju se diletantske predstave, predavanja, a doskora će početi prosvetna škola. Na ovogodišnjoj skupštini izabran je starešinom brat Dragutin Gregore, načelnikom Martin Šlibar. Društvo će u prvoj polovici meseca jula razviti svoj barjak, pa se za ovu zgodu u tom mestu sprema lepa manifestacija sokolske misli.

••• IZ SLAVENSKOG SOKOLSTVA •••

ČEHOSLOVAČKO SOKOLSTVO

Brat H. Pospíšil 60-godišnjak. Ovih dana navršio je 60 godina života jedan od prvih sokolskih kompozitora, koji je svoju muzičku umetnost stavio u službu Sokolstva. Brat Pospíšil sada u društvu sa bratom Oče našekom radi na knjizi »Temelji ritmičke telovežbe«. Da si nam naš sokolski maestro zdrav još na mnogaja leta!

IZ POLJAČKOG SOKOLSTVA

Telesni odgoj u Poljskoj. Nedavno se u Varšavi sastao naučni savet, da raspravlja o telesnom odgoju u Poljskoj. Glavni referat o tome dalo je poljsko Sokolstvo. Značajan je bio govor, kojim je ovaj savet otvorio maršal Pilsudski. On je naročito govorio o potrebi telesnog odgoja, koji treba da se neguje u vojsci, školi i narodu. Stvoren je zaključak da se osnuje visoka državna škola za telesni odgoj.

Poljska vlada i nogomet. Poljsko ministarstvo prosvete zabranilo je celokupnoj školskoj omladini do 16. godine igranje nogometa, jer da ova igra odviše slabi živce i mišice. Mesto nogometa preporuča omladini hazenu, koja će se uvesti u škole.

•••••
Naredni broj „Sokolskog Glasnika“ izaći će 15. aprila o. g.
•••••

Izveštaji za VIII. glavnu skupštinu JSS u Beogradu 27. marta 1927.

Izveštaj tajnika JSS

God. 1926. znači veliki napredak u konsolidaciji unutarnjih prilika u organizaciji jugoslovenskog Sokolstva te veliki napredak u mirnom, pozitivnom razvitku celokupnog našeg unutarnjeg rada. Brzimi koraci hitimo za usavršenjem sokolske organizacije, često pre naglo i preko vlastitih sila. Sigurno je, da je ovo nastojanje svima na ponos te je u korist Sokolstva, jer je to najboljim znakom većitog nezadovoljstva i većitog kretanja. No to nas ne sme zavesti predaleko, da ne zanemarimo onaj, za svaku organizaciju i te kako potreban unutarnji rad. Sitan rad nije ugodan, spram van nezapažen, pa ga se nitko rado ne prihvata. A mi smo ipak više romantici i tražimo pre svega velikih dela.

Ali dobar vođa velikih masa je samo onaj, koji znade sam služiti i raditi i tko se znade sam pokoravati. Narod, porodica, čovečanstvo, Sokolstvo, traži od nas rada i samo rad.

Svesno ove zadaće, starešinstvo je sve svoje sile uložilo u taj sitan rad, na isti upozoravalo društva i župe u mnogobrojnim okružnicama, davalo u tom smislu upute, tražilo odnosne izveštaje, a sve to u cilju da probudi u celokupnoj organizaciji smisao za ono neophodno potrebno, više puta naporno i teško delo, koje traži mnogo požrtvovnosti i truda, a koje jedino čini glavnu podlogu sokolskog vaspitanja. Hoćemo da narodu odgojimo zdrave, snažne, svesne i značajne jugoslavenske državljane, koji neka stvaraju radin, pošten i zdrav narod, koga ne će moći nikada uništiti nikakova surova sila, dok će u sebi podržavati moralnu snagu, ljubav do ideala, do istine, do svega dobrog i naprednog. Jedino takvim sitnim radom postaje sok. ideja životno naziranje svakog Jugoslavena.

55 sokolskih domova u našoj državi služi ovom velikom delu, dok su opet ostala društva vezana uz više ili manje ugodne prostorije, koje drže pod kiriju. No mnogo društava nema uopšte nikakvih prostorija, pa sprovadaju svoje telesno vaspitanje jedino u letno doba pod vedrim nebom. Temeljem podataka pojedinih župa od naših društava, koja su udružena u Savezu, od 443 njih samo 372 gaje telovežbu, a od ovih opet samo 163, t. j. jedva 44 %, telovežbu sa svim kategorijama članstva. Iz ovih je brojaka jasno, da velik odsto našeg članstva ne uživa sokolskog vaspitanja. Ova činjenica nam dokazuje, da su zaključci II. sabora, po kojem mora da vežba celokupno članstvo do 26. godine, ostali na papiru, pa ih niti 1 % društava ne izvršava.

Statistika naše organizacije u poslednjoj godini pokazuje nazadak naših pripadnika. Zar ne možemo tražiti jedan od glavnih uzroka tome baš u činjenici, da manjka glavnog sokolskog vaspitanja u vežbaonicama? Upravo ovo potvrđuje moje mnenje iz pređašnjih godina, da je posvema neispravno naziranje o čišćenju sokolskih redova, odstranjivanjem članstva, koje u sokolskom duhu uopšte nije vaspitano, već, da imademo

tražiti uzroke u manjkavom radu većine naših jedinica, jer se telovežba ne gaji kao uzgojno sredstvo, već samo kao mehanično vežbanje članstva, ako se uopšte gaji.

Pojedine župe u telovežbenom pogledu pokazuju sledeći rad za god. 1926. Župa *Novo mesto* 10 vežbačkih nastupa i akademija. Kod pojedinih nastupa društva su sudelovala sa malim brojem članstva. Ove javne nastupe priredilo je 5 društava od 21. Gde su ostala društva? Od 21 župskih društava imademo ih 10, za koje možemo ustvrditi, da uopšte ne rade. Župa sama nije priredila niti jedan javni nastup, nije držala niti jedan vežbači tečaj, a prednjačke zborove u župi imade samo 5 društava. Na prošlom svesokolskom sletu sudelovala su samo 4 društva sa 19 vežbača i 17 vežbačica.

Župa *Užice*: U župi je priredilo javne nastupe 6 društava, okružni slet župe obdržavao se u Užicama, pa su sudelovala 3 društva sa 53 vežbača, 28 vežbačica, 60 naraštajaca, 36 naraštajka i 50 dece. Na VIII. svesokolskom sletu sudelovala su 3 društva sa 39 vežbača i 41 nevežbačem. Prednjački zbor imade samo jedno društvo, župa nije priredila tečaja. Jednako nije priredila letovanja. Župa u svemu imade 6 društava.

Župa *Ljubljana*: Javnih nastupa imalo je 28 društava od 45. Obdržavala su se dva okružna sleta i 5 akademija. Kod svih ovih priredaba nastupilo je 2348 vežbača, naraštaja i dece. Javne nastupe nije priredilo 9 društava. 26 društava nastupilo je kod 70 nastupa drugih društava, 4 društva sudelovala su kod 7 društava van župe. Župski slet nije se obdržavao, ali su zato bile priređene lahkoatletske utakmice u Ljubljani, kojima je ali sudelovalo samo 30 članova i 7 članica. Sletu u Pragu sudelovalo je 16 društava sa 87 vežbača, 32 vežbačice, 79 nevežbača, 24 nevežbačice i 36 muškog te 16 ženskog naraštaja, u svemu 222 lica članstva i 52 lica naraštaja. Društveni prednjački zbor imade 26 društava. Društveni prednjački zbor nema 11 društava. Prednjački tečaj održala su 2 društva. Župski tečaj nije se obdržavao.

Sokolska župa Rijeka: Javne nastupe imalo je 7 društava, okružni slet župe obdržavao se 1, a osim toga veći broj akademija. Župski slet nije se obdržavao, ali se zato priredio veći pešački izlet, kome je sudelovalo 9 društava. Na praškom sletu sudelovalo je 13 društava sa 43 vežbača, 16 vežbačica, 10 naraštajaca, 10 naraštajka i 49 nevežbača. Prednjački zbor imadu 3 društva, župa je priredila prednjački tečaj po nedeljama, koga je pohađalo 12 članova i 8 članica.

Župa *Banja Luka*: Javne nastupe priredilo je 6 društava. Župa je priredila župski slet, naraštajski dan i naraštajska natecanja. Na praškom sletu sudelovalo je 5 društava sa 33 vežbača, 29 vežbačica, 7 naraštajaca i 36 nevežbača. Prednjački zbor imadu 3 društva, župa je obdržavala prednjački tečaj, koji je polazilo 5 članova i 3 članice.

Župa *Mostar*: Javne nastupe obdržavalo je 12 društava. Broj vežbača župa nije iskazala. Župa sama nije priredila javni nastup. Praškom sletu sudelovalo je 19 društava sa 78 vežbača, 23 vežbačice, 25 nevežbača i 18 muškog naraštaja. Prednjačke zborove imade 13 društava, koji rade dobro. Prednjačke tečajeve priredila su sledeća društva: Mostar, Cetinje, Imotski i Korčula. Župa je priredila župski tečaj.

Župa *Vel. Bečkerek*: Javne nastupe priredila su 3 društva sa 30 vežbača. Župa nije imala nijednog nastupa. Na VIII. svesokolskom sletu

sudelovalo je 6 društava sa 40 vežbača i 120 nevežbača. Prednjačke zborove imaju 4 društva. Prednjački tečaj obdržavao se u 2 društva, sama župa nije priredila prednjačkog tečaja.

Župa Tuzla: Javne nastupe priredilo je 12 društava sa 780 vežbača. Župa je obdržavala okružni slet, na kome je sudelovalo 294 vežbača. Dalje je priredila javan nastup prigodom razvića župske zastave, kod kojeg je sudelovalo 60 članova, 28 članica, 30 muškog i 28 lica ženskog naraštaja. Župa je priredila lahkoatletsku utakmicu, koja je bila dobro posećena. Jednako i utakmicu članica kojoj su sudelovala 4 društva. Osim toga priredila je u manjem opsegu utakmicu naraštaja. VIII. svesokolskom sletu u Pragu sudelovalo je 10 društava sa 39 vežbača, 79 nevežbača i 14 članova. Prednjačke zborove imaju 8 društava. Župa prednjačkog tečaja nije priredila. Letovanja priredila su 3 društva sa 90 dece.

Župa Novi Sad: Javne nastupe priredilo je 9 društava. Župa je obdržavala župski slet, kome je sudelovalo 300 dece, 150 ženskog naraštaja, 540 muškog naraštaja, 60 članica, 250 članova, 680 vojnika. Na VIII. svesokolskom sletu sudelovala su 12 društava sa 68 vežbača, 134 nevežbača, 35 vežbačica, 79 članica i 20 naraštaja. Župa je imala prednjački tečaj, ostalih podataka nema.

Župa Šibenik: Javne nastupe priredila su 4 društva, akademije priredilo je 5 društava. Župa je sudelovala kod župskog sleta u Splitu. Župa na VIII. svesokolskom sletu nije sudelovala. Prednjačke zborove imaju 7 društava. Župa prednjačkog tečaja nije priredila.

Župa Celje: Javne nastupe priredilo je 8 društava sa 298 vežbača, župa je obdržavala župski slet. VIII. svesokolskom sletu sudelovalo je 14 društava sa 77 vežbača odnosno vežbačica, sa 27 nevežbača i 24 naraštajca. Župskom sletu sudelovalo je 99 vežbača, 53 vežbačica, 24 muškog i 41 ženskog naraštaja. Prednjačke zborove imaju 7 društava, prednjački tečaj priredilo je društvo u Celju, župa tečaja nije priredila.

Župa Beograd: Javne nastupe priredilo je 5 društava, akademije 7. Župskog sleta nije bilo. Na praškom sletu sudelovalo je 14 društava sa 106 vežbača, 67 vežbačica, 7 u odori, 134 članova, 42 članice, 18 muškog i 8 ženskog naraštaja. Prednjačke zborove imaju 11 društava, prednjački tečaj priredila su dva društva, a jednako župa.

Jedanaest župa nije poslalo zatraženih podataka.

Sve ove navedene podatke crpim iz izveštaja pojedinih župa, pa sam ih bez iznimke naveo, iako više ulaze u tehnički izveštaj, jer su nam upravo ovi podaci najsajniji dokaz, gde je uzrok nerada mnogih društava, a po tome uzrok opadanju članstva. Velik broj društava jest bez prednjaka, bez prednjačkih zborova, a onda dakako i bez vežbača. Jasno je da uz ovakove prilike rad ne može uspevati i da je uzaludan svaki naš napor, ako ne uložimo sve svoje sile i ne započnemo radom onde, gde se oseća najveća potreba t. j. kod vaspitanja našeg članstva u vežbaonicama.

U tu svrhu pako moramo u prvom redu spremiti odličan prednjački zbor, o kome ovisi uspeh čitave naše organizacije i čitavog odgoja. Za ovo treba založiti sve snage, da se popravi ono, šta je zadocnelo. JSS učinio je prošle godine u tom pogledu odlučan korak napred svojom priredbom prednjačkog tečaja, kojeg je polazilo 29 prednjaka. Tečaj je uspio u svakom pogledu, pa već danas imaju uspeha kod onih društava,

koja su u ovaj tečaj poslala svoje prednjake. Savezni TO je u tom pogledu izradio veće nacрте za ovu godinu, a dužnost je svih faktora našega Sokolstva, da ga u tom teškoj, ali potrebnom radu podupiru.

Pre svega valja podvući žalosnu činjenicu, da statistički podaci pokazuju tako malen broj društava, koja vežbaju i vaspitavaju sve kategorije članstva, naraštaja i dece. Upravo naraštajskom pitanju imade se u buduće posvetiti sva pažnja i povećati broj naraštaja, koliko je to više moguće. Silom se ovo pitanje ne može rešiti, jer nitko nema sredstava na raspolaganje, da bi mogao naterati naraštaj u društva. Hoćemo li da imademo naraštaj, tada ga moramo u društva privući i to ne samo obećanjima, već uzornim sokolskim vaspitanjem i sa svim onim, što imade Soko da daje svome naraštaju. Zato se neka ne dolazi sa zahtevima za razne naredbe ministarstva prosvete i t. d. jer to sve ostaje na papiru. Naraštajci su omladina, koji imadu svoje nazore, koji se često puta razlikuju od nazora starijih, a prednjaci moraju poznavati njihovu dušu i moraju znati njome ravnati. Potreba je velikog broja tečajeva u društvima, župama i Savezu, da se stvori snažan i sposoban prednjački zbor, koji će ovaj rad preuzeti na sebe.

Prošle godine tajništvo JSS primilo je i odaslalo do 5000 dopisa, mnogobrojne okružnice i druge neunesene dopise, naročito mnogobrojne poručbe raznih sokolskih potreština. U pisarni bile su zaposlene 4 pisarske sile, koje su svoju zadaću izvršavale sa velikom požrtvovnošću i savesnošću. Starešinstvo obdržavalo je od poslednje glavne skupštine 52 redovite sednice, obdržavala se jedna odborska sednica, te mnogobrojne sednice raznih odbora i odseka, koje se redaju gotovo dan za danom.

Sokolska literatura prošle godine nije se povećala onako, kako bi to bila želja. Tekuće godine bila je izdana celokupna »Spomenica o I. jugoslovenskom svesokolskom sletu, koja je izašla pod uredništvom staroste brata Gangla, kao jedno najlepše delo u našoj literaturi. Potreba je, da spomenica uđe u svaku sokolsku kuću. Župa Tuzla izdala je Sokolsku čitanku, a brat Ante Tadić »Uputstva kako se grade prostori i sprave za telesne vežbe« i Spomenicu o II. župskom sletu u Vršcu. JSS je izdao jedinstvene zapovedi načelnika brata dra. Murnika i Jugoslavenski Sokolski kalendar. Jugoslovenska Sokolska Matica izdala je pesmaricu, koju je sastavio brat Ferdo Juvanec. Financijske prilike nisu dopuštale, da bi se literatura, koja je tako potrebna, raširila, a tome je opet uzrokom premalo interesovanje članstva. Kao prošlih, tako i u tekućoj godini izdavao je JSS »Sokolski Glasnik« kao službeni organ JSS sa priložima »Prednjak« i »Jugoslovenski Sokol«. »Glasnik« izlazi svakih 14 dana, »Jugoslovenski Sokol« svaki mesec, »Prednjak« po potrebi. Broj pretplatnika »Sokolskog Glasnika« kretao se između 3000—3500, što je vrlo mali odsto spram broja celokupnog našeg članstva. Starešinstvo je nastojalo da organizira uredništvo tako, da će ono odgovarati svima potrebama organizacije i članstva. Uredništvo »Glasnika« povereno je uredničkom odseku u kome sudeluje najvećom ustrajnošću i marljivošću brat starosta, koji je dugo vremena snašao sve teškoće uredništva. Kasnije je starešinstvo poverilo uredništvo bratu Brozoviću. »Glasnik« smo sadržinom proširili, naročito u organizacionom pogledu, da donosi brojne izveštaje iz župa, šta je izazvalo živahnije interesovanje članstva

za rad u drugim župama, a po tome i takmičenje u radu. Dobru sokolsku štampu smatramo najuspešnijim propagandističkim sredstvom, pa joj zato u buduće imademo posvetiti što više pažnje, a to zato, da uistinu polučimo svoje ciljeve. Mnogo toga u tom pogledu ovisi o samom članstvu. Zato ono imade da taj rad podupire, a da ne stoji postrance kao do sada. Konstatovati moramo činjenicu, da imade mnogo društava, koja »Glasnik« uopšte ne poznadu. Imade opet društava, koja naručuju »Glasnik« za svoje članstvo u više primeraka, ali nemaju funkcionara, koji bi taj »Glasnik« rasturili među članstvom. Revizija kod mnogih društava konstatovala je da leže nerazrezani »Glasnici« u raznim ladicama. I za širu javnost naša je propaganda premalo organizovana. Vrlo je malo dnevnih listova, koji su Sokolstvu bili toliko skloni, da su donášali brojne izveštaje o radu naše organizacije, ali smo zato ovakovima dužni to veću zahvalu. Da i u tom pogledu usavršimo naš rad, preka je potreba. Ta na nama samima imade krivice, ako javnost premalo zainteresujemo za naš rad.

Osim »Glasnika« imade naše Sokolstvo još dva lista za naraštaj i decu, i to »Sokolič« i »Našu Radost«, koje o svom trošku izdaje Učiteljska štamparija, a koji ne nailaze na potreban odaziv među naraštajem. U društvima je premalo zanimanja za listove, vrlo malo se pokazuje brige propagandom za njih, a još manje dopisima ili izveštajima. Unatoč uzornom uredništvu brata Bajžlja ne može urednik stvarati čudesna, ako mu u pomoć ne priskoče drugi saradnici.

Osam župa izdaje svoje župske vesnike, koji tek delomice odgovaraju svojoj svrsi. Neke župe izdavale su u doba svojih sletova posebne sletske vesnike, koji su služili više u informativne svrhe.

U administrativnom pogledu u prošloj godini postigli smo velik napredak, ali smo još uvek vrlo daleko od poželjnog savršenstva. U mnogim društvima i župama još uvek manjka požrtvovnih sokolskih radnika, koji bi imali mnogo dobre volje, da izvrše ono sitno administrativno delo, koje traži mnogo truda. Činjenica je, da se naročito inteligencija na selu izmiče sokolskom radu, pa tek postrance posmatra požrtvovnost pojedine braće, a istovremeno posvećuje se športu, jer je to sada u modi i više gospodski. Slaboj administraciji u velike je uzrokom i ta činjenica, da rad u mnogim društvima i župama počiva na jednom ili dvojici članova, koji su često puta preopterećeni radom, pa vremenom smalakšu. Pa ipak, kako već rekoah, i u tom pogledu prošle godine postigli smo veći napredak. No još je uvek poželiti da bude šta više tačnosti kod ispunjavanja onih neznatnih izveštaja za župe i Savez, jer pojedina društva imadu da budu svesna toga, da se takovom neurednošću često puta sprečava razvitak celokupne organizacije. Termin, koji je određen za izvršenje pojedinih izveštaja, neka se u buduće tačno drži, jer je o njemu ovisno drugo delo, koje se ne može izvršiti, ako nisu svi podaci sabrani.

Broj župa i prošle godine ostao je isti, kao i do sada. No osnovano je 18 novih društava. Usled nerada brisali smo iz organizacije neka društva, ali imade nade, da će opet oživeti.

Od važnijih događaja u prošloj godini moramo istaknuti priredbu u Beogradu dne 11. aprila 1926., kada je na samoj akademiji Nj. Vel. Kralj Aleksandar u prisuću najviših državnih funkcionara starosti JSS bratu

Ganglu izručio mač kralja Aleksandra. Taj mač izvojevalo si na međusletskim utakmicama u Beogradu sokolsko društvo Matica u Ljubljani, koje ga čuva do naredne međusletske utakmice JSS.

U organizacijom i idejnom pogledu važan je zaključak glavne skupštine u Đakovu, kojim se uvađa u Sokolstvo protualkoholni pokret, a koji se počeo provadati prošle godine. Sokolstvo imade u tom pogledu prednjačiti svima odnosnim organizacijama i imade da posvema provede zaključke glavne skupštine. Sokolstvo time vrši veliko kulturno delo, kome imademo da posvetimo svu našu pažnju.

U najužoj su vezi sa nadziranjem ovoga rada zdravstveni odseci, koji se osnivaju po svim društvima. Veliki i požrtvovni rad, koji su sproveli braća lekari u nekim župama, dokazom nam je o velikom značenju tih odseka, koji predstavljaju veliki napredak u propagandi za zdravlje naroda.

Vrlo važan prosvetan rad u Sokolstvu obavljaju prosvetni odbori i drugi slični odseci, kojih imade lep broj u našoj statistici. Odnosne statističke tabele pokazuju nam, kako veliko i ogromno prosvetno delo sprovada Sokolstvo u svom narodu. Čitav taj rad izveden je najvećom nesebičnošću i požrtvovnošću našega članstva, pa bi bilo svakako poželjno, da mu svi merodavni faktori naše države posvećuju što veću pažnju, kako to i u istinu biva.

U prošloj godini naročito mi naglasiti nesebičan i požrtvovan rad železničkog odseka pod vodstvom brata Ludvika, člana starešinstva JSS. Navedeni odsek morao je dovršiti sve pripreve za prevoz našeg članstva u Prag, a kod česa imao se boriti sa najvećim poteškoćama. Pa ipak unatoč svim zaprekama i neurednim izveštajima od strane župa, železnički je odsek svladao sve poteškoće i otpremio u Prag na VIII. svesokolski slet naše članstvo u osam posebnih sokolskih vozova i to:

Broj voza	Ishodište	Ž u p a	Polazio preko	Prijavljen broj sudelujućih	Potrebni vozovi	Broj sudelujućih, koji su putovali vozom
I.	Niš	Niš, Kragujevac, Skoplje, Zaječar	Maribor	947	15	444
II.	Beograd	Beograd	"	692	19	375
III.	Mostar	Mostar, Sarajevo, Užice, Tuzla	Jesenice	695	19	512
IV.	Novi Sad	Novi Sad, Vel. Bečkerek	Maribor	913	13	Dunavom
V.	Osiijek	Osiijek, Zagreb (deo), Banja Luka	"	707	21	316
VI.	Ogulin	Split, Šibenik, Rijeka, Novo mesto, Kranj	Jesenice	511	9	356
VII.	Zagreb	Bjelovar, Zagreb (deo)	"	631	17	317
VIII.	Ljubljana	Ljubljana, Celje, Maribor	Maribor	776	23	477
Ukupno				5952	136/172 208 na vozou	2797

Ostalo članstvo putovalo je redovitim vozovima.

Osim toga otpremljen je posebnim vozom preko Jesenica u Prag naš naraštaj. Železnički odsek uzorno je organizovao prevoz našega naraštaja i članstva, pa mu u tom pogledu bratska hvala.

Konačno moram da se zadržim i kod finansijskog pitanja naše organizacije. Toliko većanja i toliko razgovora nije bilo posvećeno ni jednom drugom pitanju, kako rešenju našeg finansijskog položaja. U tom pogledu imademo zabeležiti u prošloj godini veliki napredak i prvi pozitivni uspeh. Starešinstvu JSS uspelo je sanirati financije JSS tako, da nam preostaje tek neznatna dugovina, koja će biti uređena bez većih poteškoća. S obzirom na to mogao se glavnoj skupštini predložiti prvi jače pozitivniji proračun, koji nas neka uvede u bolje finansijske prilike. Na drugoj pako strani moram konstatovati, da župe i društva svoje pasivne prilike spram Saveza niti prošle godine nisu uredila, pa smo se kao i do sada morali sa ovim župama i društvima boriti za finansijska sredstva, koje je JSS odobrila glavna skupština. Neka društva i župe neće niti danas, iza toliko godina poštanka naše organizacije, razumeti i uvideti, kako su potrebna finansijska sredstva ovako velikoj organizaciji, kao što je JSS. Kada bi društva i župe blagovremeno izvršavala svoje dužnosti u finansijskom pogledu, bio bi rad starešinstvu i te kako olakšan, a sve poteškoće, koje nastaju u organizaciji usled nestašice dovoljnih sredstava, otpale bi. Sve naše jedinice imaju da posvećuju najveću pažnju gospodarskim pitanjima naše organizacije, jer samo na taj način doći ćemo do pozitivnih rezultata.

Uvažujući današnje prilike i sokolska načela, starešinstvo Saveza predložilo je odborskoj sednici nacrt za novu panogu sokolskog rada u praktičnom životu time, da je predložilo odboru JSS da odobri učestvovanje Sokolstva na socijalnom polju. Načela bratstva, ljubavi i demokratizma neka nadu praktičan izražaj u ispunjavanju socijalne brige, pre svega među sokolskom decom i naraštajem, koji živi u mnogim porodicama najbednijim životom, pa nam već naše bratstvo i briga za narodnu budućnost nalaže, da im u socijalnom pogledu posvetimo svu pozornost. Ovaj socijalan rad nema toliko materijalnog značenja, već više moralno, da se osposobi svakog pojedinog našeg člana za samostalan rad.

Evo ovako smo u unutarnjem sitnom radu tekom prošle godine izvršavali naš program sa radom u najraznolikijim panogama i uspeh je svakako zadovoljavajući. No ipak sa postignutim ne smemo da budemo posve zadovoljni, jer većito nezadovoljstvo i večno kretanje imade da bude načelo svakog Sokola.

Kod svega toga nismo pustili s vida naš rad i naše veze sa inostranstvom, pa smo i ovome radu posvećivali najveću pozornost. Ovdje mi u prvom redu spomenuti naše dugogodišnje i vazda srdačne veze sa Sokolstvom bratskog čehoslovačkog naroda, sa kojim smo i prošle godine ostali u najtešnijim i bratskim vezama. Najveća i najsjajnija manifestacija toga bratstva bilo je naše sudelovanje na VIII. svesokolskom sletu u Pragu, na koji je naše Sokolstvo pohitalo u ogromnom broju. Toj ogromnoj manifestaciji unutarnje snage i moći Slavenstva, kojeg je naj snažniji predstavnik Sokolstvo, sudelovalo je 5000 lica našeg članstva, 146 naraštajca i 74 naraštajka te 200 vojnika pod vodstvom oficira i 80

mornara pod vodstvom brata kapetana Kovača. Na sletu je bio zastupan Nj. Vel. Kralj po admiralu bratu Prici i vlada naše kraljevine po ministru prosvete, ministru vojske i mornarice i ministru pošta. Naše Sokolstvo, kao i vojska, aktivno su sudelovali kod svih sletskih nastupa, pa su postigli lepe uspche. Priprave za VIII. svesokolski slet tražile su od vodstva mnogo rada i napora, jer je to bio prvi slet našega Sokolstva van međa naše države u tako velikom opsegu. Naše je Sokolstvo bilo svuda najsrdačnije primljeno, tako, da će dani svesokolskog sleta ostati svakom pojedinom učesniku u večitom spomenu. Sudelovanje našeg Sokolstva provedeno je u redu i bez ikakvih nezgoda. Prilikom svesokolskog sleta imali smo prigode, da smo se sastali sa zastupnicima Sokolstva drugih slavenskih naroda, pre svega sa Poljacima i Rusima. Pre samog pako sleta ostvarena je želja celokupnog slavenskog Sokolstva, da se osnovao Savez »Slavensko Sokolstvo«. U ovaj Savez pristupili su Češko-slovenska Obec Sokolska, JSS, Savez poljskog Sokolstva i Savez ruskog Sokolstva u inostranstvu. Savez imade zadaću, da pod svojim okriljem organizuje i ostale slavenske narode.

Jednako je bio srdačan naš odnos do poljskog Sokolstva, sa kojim smo podržavali najuže veze. Jednako je bio najuži naš odnos do ruskog Sokolstva u inostranstvu, jer velika većina Rusa baš su članovi našeg Saveza.

Sa našom braćom u Americi bili smo u stalnom dodiru, pa smo primali izveštaje o njihovom radu. Američko Sokolstvo imade pod okriljem jugoslovenske sokolske župe u Chicagu ove godine svoj prvi veći svesokolski slet, pa je i naš Savez pozvalo na ovu priredbu. Nadamo se, da će nam tom zgodom biti omogućeno da još bolje učvrstimo srdačne veze sa našom braćom u novoj domovini.

Naš odnos do bugarskih Junaka ostao je nepromenjen, ali smatramo svojom dužnošću, da i s njima, kada će to dozvoliti prilike, stupimo u vezu, koja neka dovede do toga, da se zaborave velika zla svetskoga rata. Sokolstvo je dužno da sprovede veliku zadaću, koja mu poverena, da naime pod svojim okriljem udruži celokupno Slavenstvo u jednu snažnu i neprobojnu falangu.

U prošloj godini imademo zabeležiti još jedan veliki uspeh našega Sokolstva u Lyonu, gde je naš odio postigao drugo mesto, dok je prvomesto pripalo čehoslovačkom Sokolstvu. Kao pojedinac pobedio je član sokolskog društva Ljubljana brat Petar Šumi. Povednički odio, pod vodstvom načelnika brata dra. Murnika primila je domovina velikim oduševljenjem. Uspeh ovog odjela na međunarodnom bojištu koristio je našem narodu i našoj državi.

U ovom izveštaju u glavnim crtama prikazao sam delovanje našeg Sokolstva u prošloj godini. Moguće da je u mnogočem odviše crno, a u drugom pogledu moguće odviše optimističko. No pružio sam prilike u formi, kakove sam vidio kod rada, sa željom, da bi naredne godine odstranili iz naše organizacije sve nedostatke, koje sam morao ovde iznositi i kudit, a u čvrstoj veri i osvedočenju, da je jezgra naše sokolske organizacije tvrda i zdrava, pa da će svladati sve poteškoće i zapreke, sa kojima se imade još boriti. Samo u ustrajnom, napornom i požrtvovnom radu leži naša velika budućnost!

Zdravo!

Dr. Riko Fux.

Izveštaj načelnika

Kakovi smo i kako se možemo poboljšati.

Daleko i visoko jest sokolski cilj. Velikim trudom iz dana u dan utire si Sokolstvo put do njega, a često puta ovaj je put posut trnjem i zatvoren zaprekama.

Glavne skupštine kratko su stajalište na tom putu, ali ne za odmor, već za pregled, da li su stotine naših društava, kojima je u širokoj fronti poći dalje, ako već ne na jednakoj visini, ali svakako sve dalje, nego su bila pre godinu dana; stajalište za pregled, da li nije možda koje zaostalo ili smalaksalo, ili bilo kojim načinom sašlo s pravog puta, izgubilo ispred očiju onaj zlatan blesak, kojeg tamo daleko za gorama u čistoj vatri pali sokolski cilj.

Kakovo je stanje u našem Sokolstvu na koncu ovogodišnje upravne dobe? Kakova je njegova slika? Pokušat ću da ju ocrtam glede naše bistvene zadaće, da ju ocrtam razumije se u opštim potezima, ovde na skupštini Saveza. Učinit ću to pomoću nekih brojaka.

Brojke nam pokazuju žalosnu sliku.

Društava imademo 443. Od ovih je, kako se to razabire iz »Jugoslovenskog sokolskog kalendara« za god. 1927., podatke o tome, kako je s njima i gde su na zajedničkom putu, poslalo 372 društava. Čitavih 71 nije dalo ni glasa od sebe i o sebi. Kao da ih nema! Kao da su nestala! Prva tamna mrlja na našoj slici.

Od onih 372 društava, koja su poslala podatke, 21 društvo dalo je o sebi žalostan glas, da uopšte ne vežbaju. K ovom 21 društvu pako moramo pribrojiti još priličan broj od onih, koji se uopšte nisu javili. Ako ne možda svih onih 71! Prama tome imali bi 92 takovih društava, a to znači petina našeg Sokolstva, koja nije radila ništa sokolski — jer svaki drugi rad (ako se uopšte radilo) mora biti jedino u potporu i učvršćenje dela u vežbaonici, inače je ovaj rad kao da bi visio u zraku, i ne može imati sokolskog uspeha.

Preostalo bi nam tako 351 društava, koja su radila, vežbala. Da li su vežbala celu godinu? Ili samo prigodice?

Nemamo, na žalost, tačnih podataka i od svuda, da bi mogli doznati, koliko je društava vežbalo samo neko vreme, a koliko ih, koja su radila dan za danom kroz čitavu godinu, pa su time izvršivala svoju zadaću neprekidno, kako to traži Tyrš, a kakovo delo može jedino da urodi istinitim i trajnim uspehom: »Imajmo — a to se neka bez prestanka ponavlja — uverenje, da samo radinost, dnevna i ispravna radinost, pametna i izdašna radinost, imade zbiljsku vrednost, i da je svaka gola i prazna galama neplodna i potpunoma bez vrednosti«, veli Tyrš, pa opet: »Vežbati telo i jačati ga, sebe i druge odgajati kao vrle i čile članove naroda, to je zadaća svakidašnjeg rada, kojeg mora svatko sam na sebi neprestano izvršavati, a koje nijedan pojedinac ne može izvesti za drugoga, nijedno društvo za drugo društvo«, pa opet drugde: »Ne osnivajmo sama paradna društva, već gledajmo, da je telovežba odmah u početku glavna stvar. Nje se držimo i ne pravimo nikakvih kratkovidnih koncesija drugim ili sporednim ciljevima, koji će pre ili posle društvo upropastiti ili barem oslabiti.

Nemamo, kako je kazano, podpunih podataka, no zaključivati možemo, da tamo, odakle ih nema, ne će biti bolje, već prije gore, nego u župama, koje su poslale podatke. Da nadopunim ili razjasnim podatke, koje sabire savezni tehnički odsek, razaslao sam upitne arke svima župama, da odgovore na razna pitanja, koja su važna za našu sliku. Imademo 23 župe, a odgovore sam dobio samo od 12. I opet crna mrlja, koja se proteže duž čitave naše slike. Iz ovih odgovora razabire se, da u ovih 12 župa čitavih 16 društava, a ako pribrojim još dva, koja se nisu javila, tada 18 društava ne radi ništa. Ovo evo opravdava zaključak, da je gore navedena brojka 21 neaktivnih društava uistinu preniska. Ta ne možemo si ni zamisliti, da bi u župama, od kojih uopšte nema podataka, moglo biti bolje i da bi u tim župama bila samo 5 ili dapače samo 3 neradina društva.¹

U onih 12 župa, koje su poslale odgovore imade 224 društava. Od ovih je samo 109, dakle skoro polovica, koja rade čitavu godinu, 97 radi ih samo neko vreme (samo u letu ili neko vreme pred javnim nastupom), druga ništa. Uzmemo li, da je jednaki (ako ne gori) položaj u župama, koje nisu poslale podataka, onda bi u čitavom našem Sokolstvu kroz čitavu godinu radilo od 443 društava jedva 218. Dakle samo polovica svih društava vežba čitavu godinu i tako je bar po broju radnih dana ova polovica vršila svoju dužnost.

No i kod toga gledamo sliku još uvek donekle preoptimistički. Društva, naime ona, koja su vežbala čitavu godinu, nisu mogla raditi sva sa svima kategorijama. Po saveznoj statistici u »Jugoslavenskom sokolskom kalendaru« god. 1926. samo u 163 društava vežbale su sve kategorije: članovi, članice, muški i ženski naraštaj, muška i ženska deca. Kod toga svega još se uvek namiče pitanje, da li među ovima nisu takova društva, koja su doduše radila sa svima kategorijama, ali ne čitave godine.

Po sokolskom kalendaru članovi su vežbali u 350 društava, članice u 248, muški naraštaj u 277, ženski naraštaj u 229, muška deca u 276 i ženska deca u 256 društava. U svima tim društvima rad nije mogao trajati čitave godine, ta gore smo dobili nekih 218 takovih društava, a i ta brojka nam ne govori, da li su sve ili samo neke kategorije u njima vežbale.

Gde su uzroci?

Kao uzroci ovog jadnog stanja u našim društvima saglasno se svuda navada: pomanjkanje prednjaka i prednjačica, dalje pomanjkanje vežbaonica, a tu i tamo još razni drugi uzroci.

Obazremo li se na prvi uzrok, pomanjkanje prednjaka i prednjačica, statistika nam, na žalost, i odviše jasno to potvrđuje.

¹ Nakon određenog roka, dakle kada je ovaj izveštaj bio dovršen, poslale su odgovore još dve župe. Obe potvrđuju gore iznesenu tvrdnju. U jednoj dapače 13 društava ne radi ništa, a u drugoj šta više 20 društava ne radi čitave godine! Posle stigli su odgovori još od tri župa: samo neko vreme vežbalo je u jednoj 15 društava, u drugoj 5, a u trećoj, manjoj ali prilično boljoj župi, jedno je društvo počelo vežbati tek iza Saveznog prednjačkog tečaja, kada se povratilo odaslani brat.

Koliko nam treba, a koliko imademo prednjaka i prednjačica?

Svako društvo, dapače najmanje, trebalo bi zajedno sa načelnikom 5 prednjaka, a sa načelnicom zajedno 5 prednjačica. Ovaj je broj i za male krajeve pre premalen, nego prevelik. Svako društvo mora nastojati oko toga, da imade šta više vežbača i vežbačica, vežbajućeg naraštaja i dece obih spolova. Dapače i društva u slabijim krajevima moraju imati barem dva do tri odela vežbača, dva do tri odela vežbačica i barem jednaki broj odela muškog i ženskog naraštaja i dece. (Gledom na konačni cilj, da bude sav narod sabran u sokolskom krugu, onda je i za ovakove krajeve ovaj broj premalen.) Svaki odio bilo koje kategorije morao bi imati svoga prednjaka ili svoju prednjačicu. Uz ove zahteve i potrebe, onda je jasno da je broj od 5 prednjaka i 5 prednjačica i za ovakove krajeve zapravo premalen. O tome nema sumnje, da bi po prečno za sva društva, velika i mala, trebali daleko više nego 5 prednjaka i 5 prednjačica. Toliko onomu, kome bi se pričinjalo da je ova brojka prevelika. Premalena je! I uz ove male zahteve nedostatak prednjaka i prednjačica silno je velik. To nam pokazuje sledeći račun:

Uzmemo li 5 prednjaka i 5 prednjačica kao minimum za svako društvo, onda bi za 431 društvo trebali 2155 prednjaka i 2155 prednjačica. Statistika za god. 1926. još nije zaključena. Ali spram god. 1925. položaj se nije mogao bitno poboljšati. Po statistici za god. 1925. imademo prednjaka sa zamenicama i pripravnicima zajedno 1490, a prednjačica samo 521. Nedostaje nam dakle 665 prednjaka i 1634 prednjačica!

Toliko više bi ih najmanje trebali, ako bi — no, ako bi bili oni, koje već imamo, sami kvalifikovani prednjaci i kvalifikovane prednjačice. No niti formalno kvalifikovanih nema toliko. Izlučit treba, ako već ne sve zamenike i zamenice, a ono pripravnike i pripravnice. Onda nam se broj prednjaka snizuje na 698, a prednjačica na 198, a celokupan nedostatak povisuje se na 1457 prednjaka i 1957 prednjačica. Župski ispit imade u svema samo 337 prednjaka i 78 prednjačica (god. 1926. po sokolskom kalendaru).

Dakle toliko ih manjka, kako smo kazali, samo formalno kvalifikovanih. Daleko više nam manjka pravih, u sokolskom duhu, ustrajnosti i požrtvornosti kvalifikovanih prednjaka i prednjačica. Da su u prvim godinama iza rata, sva društva imala ili barem dobila, svako pojedino društvo samo po jednog takovog prednjaka ili prednjačicu, bio bi već davno konac prednjačke bede u našem Sokolstvu. Pravom sokolskom energijom, koja ruši sve zapreke, nasrće i uvek iz nova nasrće, dok nije postignut cilj i uspeh, bio bi kadar svaki i svaka, da u tom vremenu obrazuje i odgoji dobar prednjački zbor u svome društvu. Na dobar prednjački zbor »ispred svega upire se spas, stalna, nekloniva radnost sokolskih društava«, veli Tyrš, i dalje: »tamo, gde je prednjački zbor dobro ureden, ne mora društvo sad umirati, sad opet buditi se na novi život,« i opet: »dodemo li i ne dodemo bilo kuda, biti će to uvek pre svega zasluga ili krivica prednjaka.«

Važnost i bezuvetna potreba prednjačkog zbora za društvo.

Dok društvo nema prednjačkog zbora, koji se neprestano iz nova dopunjava sposobnim članovima, koji se dakle neprestano brine za dobar

prednjački podmladak, ne može kazati, da je na sigurnim nogama. Sve drugo može da bude slabo, ali dok je prednjački zbor dobar, onda su temelji društva nerazrušivi. I ako je šta drugo manjkavo, ili se možda nalazi u stanju opadanja, biti će i to skoro dobro. Prednjački zbor i po njemu odgojeno članstvo brzo će ukloniti sve eventualne manjkavosti u upravi. Naprotiv, najbolji odbor ne može sasvim ništa, ako u društvu nema dobrog prednjačkog zbora. Zato je i mudro uređeno u našoj organizaciji, da je prednjački zbor nešto stalnog, a odbor se može menjati od godine do godine.

U prednjačkom zboru vaspitavaju se stručne sile, ovde treba odgojiti prave Sokole, koji će služiti drugima za uzor, veli Tyrš. »Da se svestrano razvije telo, da se svestrano iscrpi vežbovna tvar, odgoji kako snaga, tako okretnost i odvažnost, neka nam to bude zajedničkim geslom, po kome će se ravnati čitav naš rad,« veli Tyrš o vežbi prednjačkog zbora. »Telovežba, shvaćena u tom duhu, razvija ne samo telo do podpunice istrajnosti, nego kraj toga izazivlje i više učinke. Svestrani harmonički razvoj tela jest težnja, koja ne gleda na materijalan dobitak ili na vanjske uspehe, to je težnja sasvim idealna, a svaka idealna težnja nas oplemenjuje i uzdiže i čini sposobnima, da se i u drugim smerovima uzdignemo nad svakidašnjost i da dosegemo idealne ciljeve. Ali prednjački čas osim toga neka bude svakome, koji sudjeluje, moralna škola, za čitav život važna škola, od koje upliv u pravom Sokolu ne može nikada izginuti! Ovde, kao i kod svakog delovanja prednjačkog zbora priučava se mladić kod svake dane mu zadaće velikom pojmu dužnosti, koji sačinjava granitni temelj svakog velikog i zdravog društva.

Svaki dan tačno dolaziti, pa neka vrućina umara čoveka, vihar sa kišom potresa zgradom, neka zabave mame drugamo, već u tom je elementu, koji našu volju jača i utvrđuje. A k tome jošte u tačno određenom redu nastupati, ne izmicati od nijedne vežbe, dapače ni od onih koje nam nisu ugodne ili teške, sve oprobati bez izuzetka, dapače neumorno se boriti sa poteškoćama, na svakoj spravi vežbati jednakom čvrstom voljom, svakoj vežbi obraćati svu pozornost, to ti je najbolja škola ustrajnosti, samozataje, i ispravne muševne misli, koja danomice usavršava naš značaj, čisti ga i stvara od njega gvozdje, koja u čvrstom telu odgaja čvrst značaj i time onda izvršuje zadaću, koja je dana našim društvima.«

A šta će biti pravi prednjački zbor članstvu, društvu i narodu? »Tako odgojeni zbor na jednaki će način uplivati na povereno mu članstvo, primerom i reči poticati će ga u tom pravcu i voditi, a društva vpdena u tom duhu, biti će čitavom narodu od najveće koristi. Iz njih će izaći na tisuće mladića, sposobnih, idealnog oduševljenja, vrlo muževi i čvrsti značajevi, svesni sebe, svesni svake stvari, kojoj će se posvetiti u korist celine, sposobni za samozataju, koju traži svaki viši cilj. Samo onaj narod može živiti uspešnim životom i uspešno postojati, u kome se svaki pojedinac podređuje skupnim ciljevima, njima, gde to treba, doprinosi žrtve, znade zatajivati sama sebe, ukratko, narodnu svoju dužnost vrši bez predomišljanja.«

Koliko društava imade prednjačke zborove?

Kao što drugih, tako i ovih podataka nemamo od svih, već jedino od 12 župa (ne posve od istih, kako predašne podatke). U ovim župama imade od 235 društava prednjačke zborove samo 94 društava, dakle manje od polovice. Ovako »ugodne« poprečne brojke dobivamo samo zato, jer među ovim župama imade ih pet, gde imade prednjačke zborove polovica (3) ili dve trećine (1) ili četiri petine (1) društava; u drugim župama imade zborove samo jedna trećina (2) ili jedna četvrtina (2) ili jedna petina (1) ili jedna sedmina (1) ili dapače samo jedna osmina (1) društava. U župama, odakle nema podataka, bez sumnje nije bolje! Uz takove prilike onda nije čudo, da tolika društva ne rade ili ništa ili samo neko vreme. Taj malen broj prednjačkih zborova nam pokazuje, kako imademo malo pravih sokolskih načelnika, jer oni imadu pre svega brigu, da se brinu za osnivanje, održavanje i nadopunu prednjačkog zbora.

Gde i kako je pravilno uzgajati prednjake i prednjačice?

Temeljnu izobrazbu mora normalno — i za tom normalom, za ovim pravilom treba težiti — prednjak dobiti u svome *društvu*. Praktičnu izobrazbu dobiva već kao »obični« vežbač, pa si ju stalno nadopunjava, napredujuć od stepena do stepena, prelazeć iz nižeg u viši odio. No nije, što je sasvim razumljivo, svaki bolji vežbač sposoban za prednjaka. Ali u ovom ili onom boljem vežbaču pokazuje se poziv za vođu, veselje i nadarenost za prednjaka. Načelnikova je zadaća — glede prednjačica načelnice — sve šta ovde i dalje navadam za načelnika, prednjake i vežbače, vredi jednako za načelnicu, prednjačice i vežbačice — zadaća dakle načelnika će biti ta, da podpomognut, već od odgojenih prednjaka, izabire takove vežbače, da ih bodri i podiže im veselje do prednjaštva, da ih kao prednjačke pripravnike sabire u prednjačkim časovima, da ih poučava i daje im prvo teoretsko znanje, elementarno znanje, pre svega terminologijsko. Proći će s njima sistem, a ujedno će i praktički s njima prolaziti gradu: Bodrit će ih da se što zdušniji upute u sistem i da si pridobe šta više od njegove građe u praktičnu svojinu. Ta valjda nije potreba naročito naglasiti, da svaki prednjak mora težiti za što većom praktičnom izvežbanošću iako ovaj ili onaj ne dovine se do one granice, gde započinje »izvrstan« vežbač. Šta uopšte tražimo od Sokola? Da doterava svoje telo do krajnje njemu moguće mere. To doteravanje je podloga čitavog sokolskog vaspitanja, bez ovog odgoj ne bi bio sokolski! To doteravanje je ujedno u mnogom pogledu neposredno vezano sa radom oko moralnog uzgoja, a i duševnog. Ako ovako usavršavanje tražimo od svakog Sokola, tada ga imademo tražiti to više od prednjaka. O njegovoj prirodnoj osnovi, telesnoj vrednoći, jačini nadarenosti, ovisno će biti, kako će daleko apsolutno mereno — ovo je gledom na najsavršeniji razvoj čoveka sa najboljom prirodnom podlogom — dospeti, ako bi polučio svoju relativnu potpunost, relativno, to jest potpun razvoj svojih sila, svoje, njemu prirodne podloge.

Teorija je ovde radi prakse, a ne obratno! Šta ćeš više znati prakse, to ćeš laglje razumeti teoriju, to će ti manje poteškoća zadavati preva-

danje novih stvari iz teorije u tvoju praksu. Jednako učiti ćeš najbolje i najlaglje druge, ako zorno pokažeš sam, šta nameravaš naučiti.

Time, da upozorujem da se ne omalovažuje praksa, neka ne bude mišljeno, da se omalovažuje teorija. Baš radi šta savršenije prakse neopodno je potrebno, da se gaji i usavršava teorija, pa da se njome upoznaje šta detaljnije i temeljitije svaki prednjak; da, svaki vežbač i vežbačica treba da poznae njene glavne pojmove. Praksa je važna, a jednako i teorija. Zajedno se nadopunjuju.

Prednjački časovi, društvena prednjačka škola.

U prednjačkim će časovima društveni načelnik uz pripomoć već izobraženih i iskusnih prednjaka podučavati pripravnike i usavršavati prednjačke zamenike ili pomagače.

Ovaj rad u toj prednjačkoj školi biti će kao putovanje kroz široku pokrajinu. Do nekih tačaka biti će pripravnici putevi već poznati, do onih tačaka, do kojih su se naučili hodati već kao vežbači — »redovi«. Iza toga biti će im put gdegdje, kao da si ga moraju krčiti kroz šikaru i često će ih ogrebsti trnje. Prodirati kroz šikaru, odklanjati trnje, razume se, da to mora svatko za sebe. Tko drugi za njega ne može, kadar je jedino da ga poduči.

Ustrajnim radom, žuljevitim rukama, tako će koracati napred, po unapred smišljenoj osnovi osvajati će sve više novih tačaka, uvek viših, a možda da će tko dostići i najviše. Načelnik će pako paziti i terati, da slabiji odviše ne zaostanu za boljima. Naročito će paziti, da nitko ne će izabirati samo jedan put, dobro mu poznat ili naročito drag, zapuštajući po strani ostale puteve.

Za sve ove puteve biti će načelnik pripravnici njihov voda i učitelj, tako rekuć na spomen njima postavljati će kaži pute i tačne napise za tačke, koje su na ovim putevima već postignute, kao i za one, koje još treba doseći. Učit će ih da reću označe, šta se vežba ili imade da njihovog telo još vežba.

I učiti će ih kako će pravo i sa uspehom putovati po ovoj lepoj pokrajini, punoj bujnog cveća i sočnih plodova sa značajnim i zvučnim imenima. Učiti će nje same, a i učiti će ih, kako će oni druge podučavati.

I razlagat će im, koje koristi im donosi ovo putovanje. Na svakom novom putu jest više ili manje teško i naporno, često neprijatno. No zato je tim ugodnije, zapravo, prijatna zabava, kada si se naučio po njem dobro hodati. Kazat će im, kako ovaj rad i taj napor stvara i pribire snagu i okretnost, učvršćuje zdravlje, razvija ustrajnost, krepilju i energiju, diže samosvest i odvažnost itd., uzgaja u snažnom i gibkom telu čvrst značaj i snažan duh. I ukazivat će na veze, koje imade sa životom pojedinca i sa životom naroda ova naša »škola za život«.

I navadat će ih, da upoznaju sami sebe, da promatraju učinke vežbe na sebi samima. Učit će ih raspoznavati različitu vrednost vežba, različit, više ili manje učinak vežba na telo, njihovo značenje za vaspitanje i usavršavanje telesa. Praktično će ih učiti »fiziologiju telesnih vežbi«, a onda se obazreti, koliko je nužno, i na anatomiju tela.

Usmerit će njihovu misao onamo, da sve na svetu imade dve strane, dobru i zlu i da sa svima treba upravljati tako, da dode do izražaja

dobra strana. Kazat će im, da je telovežba kao vatra, koja ispravno upotrebljavana, daje čoveku najveće koristi, ali koja, neobuzdana, može da prouzroči najveće štete. Telovežba, ispravno izvađana, u čoveka uništava sve zlo, preterana može uništiti i dobro. Upozorit će na to, da i onaj može dobiti želučane bolove, koji se prejako najede ovih sočnih plova. Presmione će upozoriti, da su putevi do ovog ili onog cveta opasni onome, koji bi po njima trčao glavom bez obzira, a predočit će im, da će ubrat ove cvetove samo onaj koji im se približi promišljenom odvažnošću, ali i to, da je odviše promišljanja i premalo odvažnosti kadro da pokvari vežbu ili samog vežbača. Učit će ih nadalje, kako se pruža prva pomoć u nezgodama, a jednako, kako se sprečavaju nezgode, kako se u početku pomaže (asistira).

Upućivati će ih, da neumornim životom ne unište ono, što su stekli vežbom i da se ne truju alkoholom i nikotinom.

No nijedne prilike ne će propustiti, a da ne upozori na konačan cilj čitavog tog putovanja, na konačan cilj do kojeg vode svi ovi putevi i kojeg ćeš doseći tim sigurnije, što ćeš više proći puteva. I uvek da iznova ideš! Jer na telesnom, moralnom i duhovnom usavršavanju, na usavršavanju, koje osposobljuje pojedince, a s njima narod, da se, kako bi rekao Tyrš: »i u drugim smerovima dižu nad svakidašnjost« i dostižu najviše ciljeve — na tom usavršavanju treba raditi svaki dan, raditi uvek iz nova, za ovim ciljem uvek posizati iz nova. Jer cilj, jedva da ga dosegneš, opet ti izmakne, a ako na putu zastaneš nezaposlen, na posledku izginut će ti ispred očiju.

Načelnik ne će zaboraviti, da treba pripravnike upoznat i sa organizacijom Sokolstva i načinom poslovanja njegovih organa, naročito prednjačkih zborova. Upotrebit će zato naročite prednjačke časove. Poslovanjem društvenog prednjačkog zbora upoznat će se pripravnici i praktično na sednicama prednjačkog zbora.

Ne će propustiti a da ih ne poduči o pravilnom uređenju vežbališta i kako se imade upravljati sa spravama.

Ovaj ili onaj prednjački čas odredit će načelnik zato, da pruži pripravicima glavne podatke iz sokolske istorije. Dat će im i nešta iz opšte istorije telovežbe, kod česa dakako ne će propustiti upozoriti na sjajan uzor stare Grčke.

Naročitu pažnju pripravnika svratiti će na sokolsku literaturu. Dati će im kratak opis istorije ove literature. Neprestano će ih poticati na marljivo i brižljivo čitanje i proučavanje starih važnih dela, a i novih dobrih edicija, a upozorit će ih, da pitaju, ako što ne razume. Upozorit će ih i na dužnost, da čitaju sokolske listove.

Dapače i van prednjačkih časova dobar će načelnik izrabiti svaku mu danu priliku, da potiče i uči. Zapodjet će raspravu o stvarima, za koje drži, da nisu svima jasne: debata, rasprava o potaknutim pitanjima jest izvrsno sredstvo, da se bistrine pojmovi.

Ali i načelnik sam će se neprestano učiti, svestan, da čovek nikada ne zna sve. Svuda, svakom zgodom nastojat će da usavrši svoje praktično i teoretsko znanje, da može tim temeljitije i korisnije učiti druge, to bolje voditi svoje društvo. I sam će misliti i tražiti. »Do česa smo u bilo čemu dospeli, to nas neka ne zadržava da ne bi dalje mislili i tražili, naime, ne bi li to sve moglo biti drugačije i još

bolje; u tom pogledu neka bude sokolsko geslo: »Večno gibanje,« ili ako baš hoćemo i »Večno nezadovoljstvo«, veli Tyrš.¹

Evo u ovom smislu uplivosati će načelnik i na pripravnike, da ne prestanu, kada će biti prednjaci, učiti se i doteravati, pa da misle i traže i sami, težeć, kako to hoće Tyrš, »nesmetano dalje za geslom gesla, koje zvuči: „Napred!“

Župski prednjački tečajevi. Radni sastanci župskog prednjaštva.

Ovo do sada bilo bi normalno vaspitavanje prednjaka i prednjačica u društvu. Iza ovog bilo bi normalno, da ovakovi, koji su u društvu već odgojeni kao pripravnici ili pripravnice, nakon dovršenog prednjačkog ispita u društvu dođu u župski prednjački tečaj, koji vodi župski načelnik uz podporu župskog tehničkog odbora ili kojih drugih dobrih stručnjaka.

Ovde se učitelj sa kurzistima uzdigne kao u balonu nad onu lepu pokrajinu, o kojoj sam govorio u predašnjim rečima, pa im pokaže sve puteve i sve tačke kao na geografskoj karti. Dade im pregled. Veze vide. Nazivi, koji nisu bez dodira sa ovim vezama, postaju im jasniji. Pa i u svemu ostalom, što su učili u društvenoj prednjačkoj školi, župski im tečaj proširi i objasni horizont.

Jednako i u župskom prednjačkom tečaju treba da je baš toliko prakse, koliko teorije. Kod praktične pako poduke imade se veća važnost polagati na temeljitost, nego na obilatost. Ovo poslednje treba da kurzisti donesu sa sobom već iz društava. Dakako da već u društvima treba paziti na šta tačnije izvađanje. Za župski tečaj ostat će ovaj ili onaj sakriven put, kojeg treba pokazati, kako se hoda, a ostat će još ponešta, šta bi trebalo turpije. Bude li u župskom prednjačkom tečaju moguće dobro obraditi samo malo, to će temeljita vežba i temeljito turpijanje tog malog, kurzistima produbiti pogled, da će biti kadri da kod kuće sami isturpijaju drugo, zašto u kratkom župskom tečaju nema vremena. Da se pako ovo postepeno turpijanje protegne na što veću množinu stvari, ili da se pregleda, da li je vlastita turpija dobro delovala, pa da se izvežba šta više manje poznatih ili novih stvari, preporuča se, da se tu i tamo pozovu samo na praktičan rad, na jedan, a ako je moguće više dana, u selo župe ili u veća, bolja društva (sela okružja) prednjake i prednjačice svih društava (župe ili okružja) i s njima sada ovo, sada ono, a naročito skupne vežbe, određene za nastupe (sletove) cele župe, što temeljitije proći. Tom zgodom upoznat će se prednjaštvo župskih društava i sa možebitnim naročitim naprecima, koje je marljivim radom i vlastitim traženjem polučilo ovo ili ono društvo. Ovakove veze među prednjaštvom svih društava župa omogućit će šta bolje međusobno upoznavanje, ostvarit i utvrđivat će veze među pojedinim društvima i tako pretvarat mrtvu vezu na papiru u živu vezu života.

¹ Dakako, da odmah nadodaje: »Tko je u tom smislu najveći nezadovoljnik, dakako ne sa klevetanjem i sumničenjem te neplodnim i neosnovanim govorom, već sa zbiljskim nastojanjem i težnjom, koja njegov samog nikada ne zadovoljava, takovog smatramo svuda za prvog subrata, ali i to samo onda, ako je kadar da svoje greške bez krznanja prizna, ako se raduje pronalasku i napredku drugih, kao da bi bili njegovi, ako mu je osobnost ništa, a celina sve.«

Savezni prednjački tečajevi. Radni sastanci župskih načelnika.

Na posledku bila bi normala, da se u župskom tečaju vaspitani prednjaci (prednjačice) zapute u Savezni prednjački tečaj.

Ovde ih učitelj ne poveze samo u visinu, već se s njima tako rekuć pusti u dubinu, da vide tu sakrivenu podlogu, korenje i veze među njima. Pruži im se znanstvena osnova naše stvari.

I u Saveznim tečajevima imade se posvećivati jednaka briga teoriji i praksi. Neka se ispune one pukotine, koje su ostavili možda župski prednjački tečajevi, a naročito neka se upoznavaju sa novim stvarima, koje donša večno nemiran napredak.

Jednako, kako župe za prednjaštvo župskih društava, tako se preporuča da Savez priređuje za župske načelnike ili najbolje prednjake ili najbolje vežbače svih župa, jedno ili višednevne sastanke, bilo to sada za skupne vežbe, određene za sva društva Saveza, bilo za pojedine paroge, sad za ove ili one (naročito one, koje se najmanje gaje), bilo za naročito usavršene vežbe (za najbolje vežbače), i t. d. Kao što župski sastanci stvaraju veze među župskim društvima, tako će Savezni sastanci stvarati i jačati veze među župama i oživljati »Saveznu« vezu.

Kako da se dosegne ova normala?

Normala, pravilo, imalo bi to sve biti. No današnje stanje našeg Sokolstva, na žalost, nije normalno, barem, gledom na mnoga društva ne. Danas je ova normala za nas još uvek ideal. Koliko imademo društvenih načelnika i načelnica, koji bi znali u društvima uzgajati prednjački podmladak na opisani »normalni« način? A imade društava koja uopšte nemaju načelnika ili prednjaka. Nije li možda i među župskim načelnicima po gdekoji, koji ne bi znao voditi normalan župski tečaj? Na ovo moram prepustiti odgovor njima samima.

No ovu normalu treba stvoriti. U tu je pako svrhu pre svega potrebno da župe i Savez preuzmu zadaću društvenih prednjačkih škola i tako odozgo, postepeno, osnivaju normalu odozdo, u društvima, da će vremenom biti moguća odozgo, u župama i u Savezu. Prilagoditi moramo župske i Savezne prednjačke tečajeve sadanjim nenormalnim prilikama, Na ovo moram prepustiti odgovor njima samima.

Da, moramo ići glade uveta za primitak u tečaj još ispod onih uveta, koje je trebao da izvrši onaj, koji bi htio da ide u normalnu prednjačku školu. Ako je normalan zahtev za ovaj primitak, da je kompetent već neku dobu, da, dulje vremena vežbao u društvu, pa je koliko toliko dobar vežbač, možemo danas to samo želiti, ali ne možemo zahtevati.

Imademo društava, kako je kazano, koja nemaju niti načelnika, niti prednjaka. Ne vežbaju, a imadu dosta članova, koji — tako se čuje — jedva čekaju, da bi to mogli.

God. 1814. imao je Napoleon u svojoj vojsci, boreć se pred Parizom protiv ogromne premoći, osim iskusnih veterana i mlade, posve neizvežbane vojnike. U Vauchamps je jedan od ovih novaka neustrašivo stajao u bojnoj vatri, držeć pušku pred sobom, a da nije pucao. Napoleonov maršal Marmont, jašeć mimo, poviče na njega: »Pucaj jednom!« »Ta ja bih htio,« odgovori iskreno mladi junak, »ali me nitko nije podučio, kako se puška nabija.«

Tako čekaju tu i tamo oduševljeni novaci u našoj sokolskoj armadi, držec ruke na krst, da dođe netko, da ih nauči raditi. Zar da i mi ovde čekamo prekrštenih ruku, ne bi li slučaj odakle u ovakova društva doveo kakovog prednjaka? Tome stanju treba što brže doskočiti, ovakovima se imade što pre pomoći, primiti ih u savezne i župske tečajeve, pa i iz takovih društava, kada neide drugačije, gde su sami početnici, dakako samo takove, koji pokazuju naročitu volju, imadu dovoljno inteligencije i ustrajnosti, da na podlozi, dobivenoj u tečaju, mogu da se sami dalje izobrazuju, a u svojim društvima dapače započeti poukom drugih.

U kratkom razdoblju od 14 dana do mesec dana, šta mogu potrajati ovakovi tečajevi, dakako da oni, bili sada kod župa ili Saveza ne mogu nadomestiti normalnu društvenu prednjačku školu, koja traje dulje vremena. Zato je i primitak početnika i prilagođivanje poduke spram njihovog znanja ili bolje rekuć neznanja jedino izlaz za skrajnju potrebu.

A kako da si pomognemo, da ne dobijemo u župske i savezne tečajeve, ako već ne nijednog, a to barem koliko je moguće šta manje početnika?

Savez i župe ovde ne mogu sve. Treba da priskoče u pomoć sva sposobna društva i pomognu susednim potrebnim društvima.

Koliko vredi rad jednog samog društva, pokazuju nam dobra iskustva u Sloveniji. Pred nekih trideset godina vladalo je skoro u svim sokolskim društvima u Sloveniji mrtvilo. Dapače u matici, Ljubljanskom Sokolu, nije rad napredovao. Prednjačkog zbora nije imalo nijedno društvo. Tada si je Ljubljanski Soko sam sebi odgojio prednjake i osnovao si prednjački zbor, a zatim svoje prednjake odašiljao u druga društva ili kod sebe sakupljao njihovu nauke željnu braću. Nije bilo ni Saveza, ni župa, pa ipak se rodila živa veza među svima društvima. Sva su oživela, a bolja, u većim krajevima, na jednaki način, kako je pre s njima radio Ljubljanski Soko, radila su s novim društvima, koja su se doskora počela jako množiti: od 14 društava, koja su osnovana za prvih 40 godina iza osnutka Sokola u Ljubljani, tekom dalnjih 10 godina porasao je broj na 112 društava i oseka. Sva društva imala su prednjačke zborove, a novija, bila su na najboljem putu da ih osnuju. I svuda je evao bujan život. Sredinom tog novog desetleća Sokolstvo iz Slovenije već je nastupalo časnim uspehom na međunarodnoj utakmici (u Pragu god. 1907.), spram kraja ovog desetleća izvojevalo je pobedu u takmičenju za slavensko prvenstvo (u Pragu god. 1912.), i tada se čula iz usta odličnog sokolskog stručnjaka najviša pohvala: »slavenska Sparta!«

Još danas se poznadu plodovi tadanjeg rada u Sloveniji i danas još rode novi plodovi (iako se i Slovenija tu i tamo ulenila, jer i ona imade neaktivnih društava...). Jer, kako veli pesnik, da je »prokletstvo zla čina, da dalje radeć, mora večno radati zlo,« onda je blagoslov dobrog čina, da uvek mora dalje radati dobro.

Braćo i sestre! Nije samo stvar onih društava iz kojih su uzeti Savezni i župski funkcionari, da se brinu za druga društva. Već svih sposobnih društava ovo je također dužnost, jer za sve vredi ona Tyrsova reč: »Ljubav i pažnju posvećivati samo jednom društvu, bila bi prazna bezmisljena igra.« Sva društva, koja imadete sposobne prednjake i prednjačice, a takovih društava baš nije malo, krenite na uspešan put, koji je pokazalo naše najstarije sokolsko društvo. Ne gledajte samo

na sebe! U Sloveniji je tada, pred trideset godina, položaj bio gori, nego je danas u našem Sokolstvu. U srazmerno kratko vreme uz svesno sokolsko delo i uzajamnu pomoć prilike su se stubokom promenile. Svi na posao, a već dojuće godine ne ćete morati slušati tako žalostan izveštaj, kakav je ovaj današnji!

Mogao bi netko dobaciti, a gde da uzmemo para za troškove polaska tečaja ili za troškove putovanja u druga društva? No taj se novac mora dobiti! Prva je stvar, da se društvima poboljša rad na vežbalištu, dapače negde uopšte ga omogućiti. Često puta se novac daje za kojekake stvari, samo ne za ovo delo. Kada društvo ne bi moglo doista smoći, onda i opet treba uzajamne pomoći. Trebat će na novčane pripomoći u tu svrhu misliti pre svega kod župa, a onda kod Saveza.

Netko bi opet mogao prigovoriti, da su gdegde društva tako silno udaljena jedna od drugih, da je dodir među njima vrlo otežčan, a trebalo bi da se ovakova društva posećuje svake nedjelje ili praznika. A pitanje je, da li bi time bilo što pomoženo. Ovde, razume se, ne preostaje drugo, nego braću, koja su snažne i oduševljene volje, pa makar i početnike, poslati u župski ili Savezni tečaj.

Na sreću naša se stvar daje gajiti dosta uspešno i sa slabije opsežnim vežbama. Slavnom francuskom telovežbenom fiziologu Deményju već »hodanje, beg, skok, plivanje, penjanje, prenašanje, metanje dovoljno zadostuje za naš harmonični razvoj.«¹ Gledom na naš sokolski vaspitni cilj dakako da se time samim ne možemo zadovoljiti. No ne može se reći, da bi i to našem članstvu donosilo korist. To su grane, za koje sve se daje i u kraćem tečaju podati toliko podloge, da si u brzo samopodukom možeš steći toliko spreme, da si docnije kadar da učiš i druge — ako već u samom tečaju za ovu svrhu ne pribaviš si dovoljno spreme, kao n. pr. redovne vežbe, kod kojih mi vežbamo hodanje, bar toliko, koliko ti treba kod izleta, da se uzdrži dobar red i disciplina i da učiš pravilno stupanje. Pa i za druge od navedenih grana nije potrebno dugotrajno podučavanje, a da dobiš dovoljno znanja za svoje daljne usavršavanje i za uvežbavanje drugih. O skoku sa motkom n. pr. gotovo nijedan kurzista nije imao pojma, koji je došao u prošlogodišnji Savezni prednjački tečaj, a na koncu tečaja izvađala ga većina već jako dobro. Pa i u drugim strukama daje se u kraćem vremenu dosta toga naučiti, da može polaznik tečaja započeti kod kuće uvežbanjem raznovrsnih i zanimivih vežbi, kako je to naš zahtev, iako mi se čini, da se u mnogim slučajevima ovim zahtevom pretjerava i prebrzo leće od cveta na cvet. Od ovakovog prebrzog letanja ne može biti dosta meda, pa je dobro da se ovakovim lepirima predoči nauka Pestalozzija, kojeg baš ove godine (o stogodišnjici njegove smrti) opet slave kao »kralja nove pedagogije,«² naime nauku, da »treba započeti kod najlagljeg i to uvek pre, nego misliš poći dalje, sve doterati do savršenstva, a onda postepenim napredovanjem neprestano po malo dodavati onome, što se posvema dobro naučilo.«

¹ Gledaj o tom u prošlom godištu »Prednjaka« br. 5.—6. u članku »Držite se po koncu!« (Držite se uspravno!) na str. 76. u alineju: »Ne vežbaj samo vežbe jedne grane!«

² Kod česa se kod nas zaboravilo spomenuti, da su mu bile telesne vežbe neophodno potrebna podloga za uzgoj čoveka. U dva naša lista čitao sam o njemu slavospeve — ali u oba članka niti reči o tome.

Konačno nikako ne možemo dopustiti da se ograniče proste vežbe. Njihov razvoj što dalje, to bolje napreduje i što dalje, to dobiva veću vrednost. Nekad opravdani strah svakog vežbača, naročito omladine, danas se proste vežbe razvijaju zanimivim i za telo vanredno uspešnim smerom. I u prostim vežbama može se svatko dobro uvežbati u razmerno kratko vreme.

Već ove vežbe, koje sam do sada naveo, kadre su da raznoliko, zanimivo i korisno zaposle društvo. Šta je pako od naročite važnosti, jest to, da ovakav rad mogu razvijati društva, koja nemaju odgovarajuće vežbaonice i glavnih sprava. Sve se to daje izvađati i pod vedrim nebom, šta više često puta uz odgovarajuću odjeću i po zimi na slobodnom.

Pomanjkanje vežbaonica ne može biti uzrokom neradinosti.

Koliko je važna dobro opremljena vežbaonica, a i neophodno po trebita, da se sokolski rad može vršiti u potpunom opsegu i kolikogod svako društvo svom svojom snagom mora težiti za time, da ju dobi, to ipak pomanjkanje vežbaonice ne može biti uzrokom, da društvo preko zime prekine telovežbu, šta više, da uopšte ne vežba.

U zimi je doduše teško kraj nedostatka dobre vežbaonice podržavati redovitu telovežbu. No uz dobru i snažnu volju daje se i to provesti. Uvek se može dobiti bilo kakav dosta veliki zatvoreni prostor. A društvo, koje nema ni toga, i ne može dobiti? E pa zašto su se osnivala ovakova društva, koja nemaju prednjaka, nemaju vežbaonica, a ne mogu dobiti najjednostavnijih prostorija, koje bi po potrebi zamenivale vežbaonice? To su doista prave »poratne ustanove«. Kako su se u drugim područjima, n. pr. u industriji, posle rata rede osnivala poduzeća, jer za njihov napredak nije bilo dovoljnih sredstava i jer su počela doskora propadati, tako su se tu i tamo osnivala sokolska društva, ne da bi si unapred osigurala bezuvetno potrebne uslove za opstanak, već se dapače na šta takova nije pomišljalo. A nakon toga pomozi župa, pomozi Savez i čini čudesa, kao da bi župe i Savez imale prednjaka i vežbaonica na skladištu, da se to sve zajedno otpo šalje nekamo, gde se pojavi želja za osnutkom Sokola. Koliko su god utešljive pojave, da imade toliko vrućih želja za osnivanjem sokolskih društava — u buduće nemojte ih osnivati tako lakomisljeno. Takovi osnuci nisu samo bez koristi, već dapače štetni, škode ugledu Sokolstva! U buduće treba, da župa i Savez temeljito prouče, da li su onde, gde se misli osnovati novo sokolsko društvo, i uveti za napredak, da li je zbrinuto u materijalnom pogledu za sve što je potrebno, a naročito glede vodenja telovežbe — ako već nije moguće da se u dotično mesto dobije kakovog prednjaka — da je barem osigurana podpora dobrog susednog društva za ono vreme, dok si društvo odgoji prednjake¹ — pa, ako toga svega nema, da ne dozvole osnutak, a osnuje li se ipak, da mu uskrate primitak u župu i Savez.

No ja držim, da se u svakom kraju, gde je toliko pučanstva, da se pomišlja na osnutak društva, može dobiti bilo kakova prostorija, koja će za nuždu služiti kao vežbaonica. Izgubi li pako društvo prostorije, onda se imade pobrinuti za druge, a uveren sam da uz dobru volju i energiju neće dugo biti bez njih. Toliko, kada govorimo o sokolskoj

¹ U takovom slučaju bolje je osnovati odsek, koji neka postoji tako dugo, dok ne će biti moguće da se sam vodi.

žilavosti i energiji! Pokažite ju odmah u početku, pokažite, da ste vredni da stupate u sokolsko kolo i da ostanete u njemu. Pokažite da se ne strašite rada, pa bili spoljašni uslovi najnepovoljniji.

Čitao sam jednom o nekom sokolskom društvu, da je godinama vežbalo u nekakoj kapiji, tako rekuć iza kućnih vrata i da je polučilo dobre uspehe. Poznajem kod nas društvo, koje je godinama uspešno vežbalo u najmljenim prostorijama, kada si sagradilo svoj vlastiti dom, lepu i veliku vežbaonicu, danas su u njoj — kino i pozorište, predstave, a telovežba je pastorče.

Istina, svima silama treba nastojati, da društvo što pre dobije svoj dom — no ne da ga dobije na način, da onda društvo kroz godine odplaćuje dugove dohocima od kina i drugih predstava u njemu, a telovežba, radi koje je dom sagrađen, tada je još bolje zanemarivana, nego je bila, kada društvo nije imalo svoga doma.

No kad društvo već nema vlastite ili iznajmljene vežbaonice, ono će ipak, uz ozbiljni mar svuda naći kakovu odgovarajuću prostoriju, da se u njoj u zimsko doba dadu izvadati barem proste vežbe (ako ne drugačije, a to barem izmenice: sad u jednoj, sad u drugoj vežbaonici), ili vežbe sa kakovom spravom, čunjevima, palicama, utezima, a može bitno i skokovi. Za promenu neka služe raznolikosti, kakove igre, dalje gurkanje, odpori i hrvanje. Na posledku u mnogim mestima dade se po zimi raditi na slobodnom vazduhu. Tada se neka upotrebi dnevni čas, za članstvo, koje u tjednu po radnim danima nema vremena, po nedeljama i blagdanima. I u tom pogledu treba polaznicima tečaja dati pobude i upute, koje odgovaraju njihovim mesnim prilikama.

Veći deo godine može svako društvo uveče vežbati pod vedrim nebom. Može vežbati na nekim glavnim spravama, ako već nema sredstava da nabavi sve. Sprave za vežbu ne mogu manjkati u sokolskoj telovežbi. Preča, ruče, ljestve, dapače i karike dadu se postaviti sa malim troškovima, koje je kadro da namakne i malo društvo, jer ako nema para, ne treba elegantnih konstrukcija.¹

I za vežbe na spravama može nadaren, od prirode spretan kurzista i ako početnik, dobiti u tečaju toliko prednaobrazbe, da je kadar da se posle kod kuće sam obrazuje u najjednostavnijim vežbama, a i druge da poduči. Ne uspije li kurzista u tome u jednom tečaju, tad mu treba da pođe iz nova, a dotle nastoji kod kuće, koliko je moguće, da donese što više spreme u novi tečaj.

Žarki oganj!

Nadaren, od prirode spretan kurzista, rekao sam pre, moći će nakon tečaja napredovati sam. U istinu pako oduševljen, a to se predmneva, treba da je prožet pravim, trajnim oduševljenjem, svetog, neugaslog plamena, koji te neprestano sili na posao, podržaje ti neumornu ustrajnost, neprestano te goni napred i napred i na više.

Ovde smo kod najteže zadaće, kod najvažnijeg pitanja, kako delovati na to, da će težnja prednjaštva biti ozbiljna, njegov trud i svest trajna, neprekinuta i uvek intenzivna, njegovo oduševljenje istinito i

¹ Preča n. pr. dade se dobro načiniti od dva balvana čvrsto zabitjenih u zemlju sa rupama za motku. Ovakovu preču može postaviti brat, koji je tesar ili stolar uz pomoć drugih vežbača. Balvani i željezna motka ne mogu nikada stajati iznos, koji se ne bi dao namaknuti.

veliko, jer bez istinitog, velikog strastvenog oduševljenja nije moguće postići velikih ciljeva.

Pravo oduševljenje drugima može udahnuti sugestivna moć velikih muževa, kojima je moćan sveti plamen upalila u njima samima nikla velika misao. Mogu da ga dalje pale po njima oduševljeni i odgovorni muževi, i rođeni vođe, a ovi opet onima, koje vođe, kao što jedna luč može upaliti drugu i druge, a ove opet daljnje stotine, tisuće.

Da li mi imademo ovakvih vođa? Možda ih nije mnogo, ali opet bi gledali precрно, kada bi kazali, da ih nemamo. Razume se da je potrebno, da takovi vođe nisu samo u Savezu i u župama, već bi ih svako društvo moralo imati. Treba da ih ima u načelniku i u prednjacima, a jednake voditeljice u načelnicama i prednjačicama. Ovi imaju neposredan dodir sa članstvom. Oni imaju da ulevaju plamen u čitavo društvo, dapače u druga društva, kao da bi vidjeli, da još u nikome nije zapaljen. Treba i opet uzajamnog rada. Rad društva, župa i Saveza imaju se uzajamno jačati, da posvuda proplamsa sveti oganj. Njega treba netiti neposredno u društvima, a najvažnija je zadaća župskih i Saveznih tečaja, da ovaj plamen u polaznika tečaja razbukte u snažne zublje.

A kako se upaljuje to čisto svjetlo, taj sveti oganj?

„Reč sama po sebi to je uzgiban vazduh“.

Ne samo rečju! »Reč sama po sebi nije drugo, nego uzgiban vazduh,« veli Tyrš. Samim rečima možeš doduše upaliti, ali to slično kao da bi s njima u čoveku upalio samo slamu, koja se brzo upali i brzo ugasne.

»Vojnici! Bez odjeće ste, imadete lošu hranu, vlada vam duguje mnogo novaca, ali ona nema ništa. Vaša ustrpljivost i vaša odvažnost usred ove hridinaste pustinje, vredni su udivljenja, jer vam ne donose ni slave ni leba. Hoću da vas povedem u najplodnije ravnice svetla! Cvatuće pokrajine, bogate zemlje vas očekuju. Čast, uživanje i bogatstvo dobit ćete tamo. Vojnici talijanske vojske: da li još možete biti bez odvažnosti i ustrajnosti?«

Tako je uskliknuo Napoleon, nedostizivi umetnik u oduševljavanju masa, francuskim vojnicima, kada je, star tek 26 godina, preuzeo vrhovno vodstvo francuske vojske na talijanskom bojištu. No u vojnika nisu naročito odjeknule reči malog, suhonjavog, bleđog muža čudnovatih očiju, iz kojih je od časa do časa bljesnuo plam iza njih sakritog moćnog ognja, koji sprema velike nacрте. Ne izgleda im baš odviše postojan sa svojim crvenim obrazom. Zar taj da ih povede u obećanu zemlju? Ta neka im dade odjeću i hranu!

No za čudo doskora je sve drugačije! Napoleon misli na sve i za sve, radi noć i dan, brine se za hranu, odjeću i oružje, uz put prodire napred, vojuje i izvojuje u dva tjedna šest pobjeda, zarobi 24 zastava i 45 topova, osvaja više tvrđava, dvanaest puta menja glavni stan, spava malo, jaše mnogo i nikakav napor nije mu pretežak: najsjajniji primer vojnicima daje sam! I jedva da je proteklo dvadeset dana, u obećanoj zemlji, u bogatom Piemontu, stoji još pred nekoliko tjedana najslabija, sada najbolja vojska na svetu sa kojom će Napoleon doskora izvadati nova čudesu!

Sada vojnici veruju njegovim rečima, kada vide njegova dela. Njegove čete hrle, njegove su čete oduševljene i sve može da zatraži od njih. Sada više ne sumnjaju u njega, sada mu kliču, ako ih hvali i nazivlje drugovima i prijateljima, sada su duboko satrvani i plaču odjeli, koje kori. »Pošli nas sutra ispred svijul« zaorili su vojnici neke divizije, kada ih korio .da, ismehavao radi slabog držanja, a sledećeg dana već je prekōr bio nadomešten sa pohvalom.

Na materijalne koristi upire Napoleon u svome prvom proglasu oduševljenje vojnika. Malo docnije dolazi u svojim pozivima na idealan smer svoga velikog poziva među narodima Europe. Odmereno pruža uzor, kako treba upreči materiju, da služi ideji, kako spojiti materijalne interese sa idealnima, jer se na tom svetu nikako ne dadu posve razlučiti ili su vrlo redki oni ljudi, koji su kadri da materijalne posve zapostave idealnim. No Napoleonu je uspelo, kako još nikome, da u vojnike udahne herojsku požrtvovnost. »Vive l'Empereur jusq'a la mort!« (Živio car, iako umrem!) uskliknuo je grenadir stare garde kod Waterloa, pa si je smrvlenu levu ruku otrgao desnom i bacio ju u zrak! Vojska je slutila da je u Napoleonu utelovljena velika ideja, za nju se žrtvovala, žrtvujuć se za njega.

»Prisegnite mi, da ćete se smilovati narodima, koje oslobadate: jer inače ste bičevi naroda!« uzviknuo je Napoleon malo iza onog manifesta, u kojem je još apelirao samo na egoizam vojnika. Taj veliki muž govori sada¹ o slobodi naroda i o borbi za nju, on, koji je po vlastitoj izjavi hteo biti narodima »sunce njihovih pravica«, muž, koji je — još kao mladić, na pitanje, šta je sreća, odgovorio: »Najviši razvoj mojih sposobnosti,« — tako je još kratko pred smrt tvrdio, da je imao »najuzvišenije častohleplje: osnovati kraljevstvo pameti, pun razvoj, čitav užitak svih ljudskih sposobnosti« i time kao svoj ideal označio nešto takovog, šta smatra svojim idealom i Sokolstvo. O slobodi naroda govori sada taj muž, koji je docnije i slovenskom delu našega naroda donio bar za neko vreme slobodu u razvijanju njegovih snaga. Tako govori vojnicima sada, a govori i narodima: »Narodi Italije! Armada Francuske dolazi, da uništi vaše verige! Ona je prijateljica svih naroda!« Pa opet vojnicima: »Milano je vaš... Prijatelji smo svih naroda, naročito potomaka Bruta, Scipiona i svih onih velikih muževa, koji su naši uzori.« Dapače i Talijanima govori o starom Rimu, pa o Sparti i Ateni i njihovom uzoru. Da, na njima, na ovim uzorima oduševljavao se on sam, već kao dečarac u školi u Briennu, naročito na Spartancima, o kojima piše docnije, poručnik u Valenci: »Život Spartanca bio je život muževa,

¹ Da Napoleonu takove reči nisu bile samo fraze, za kojima je skrivao ili s njima samo opravdavao osvajalačke nakane, utvrđuju šta dalje to bolje novija istorijska istraživanja. Smatrao se orudem sudbine, mužem velikog poslanstva. No i on je bio samo čovek i ništa čovečeg mu ni bilo manje tuđe nego njegovim protivnicima. I tako je, kako veli Goethe, neumorni njegov obožavatelj. »Napoleon tražio čednost, a kad ju nije mogao naći, dobio vlast.« Ako ni našao čednosti, ta to nije njegova krivica. A kakova bi još danas bila Europa, da nije bilo Napoleona. Kao da je zemaljsku kruglu poterao, da se neko doba vrtila brže, posmakao je svet za sto i sto godina unapred. Bez njega bili bi još danas narodi u okovima. (A verovatno ne bi bilo ni Sokolstva.) Napoleon je pravi izvršioc velike francuske revolucije. Načinio je narode zrelima.

punog snage. Jer je živio primereno svome biću, bio je sretan. Samo što je snažno, jest dobro, slabunjavo je zlo.« I još mnogi drugi veliki muževi oduševljavali su se nad starovekovnim velikim uzorima i nad starom Heladom oduševljavao se i Tyrš i tamo dobio pobudu za svoju sokolsku ideju.

Ljudski um ne pliva nad vodama!

Živi dakle uzor, ovaj povlači za sobom druge, pa ih ozbiljno obuzima, ako je ma išta ozbiljne vatre u njima. Tek iza toga reč, no i ako potrebna, ali do prave vrednosti dolazi tek po živom uzoru, kod rada ili po njemu.

Sama reč, reč bez dela, jest kao etiketa na praznoj boci. Ako je boca prazna, tad je etiketa bez vrednosti, tako rekuć laže. Istinita je tek onda i imade vrednost, korisna je, ako je u boci tvar, koju označuje.

Tek po živom uzoru, u radu u vežbaonici i po njemu reč će ozbiljno uplivati i koristiti, biti će etiketa na punoj boci. Pomagat će sada istinito i jasno da se umom dokuči, šta pokazuje uzor i šta radi sam vežbač. Ustaljivat će u vežbačima jasnu svest o ispravnosti, važnosti i neodgodivoj potrebi sokolskog rada, ustaljivat će to, što Tyrš naziva opštom sokolskom svešču.¹

I reč će najprije ukazati na materijalnu korist, koju imade pojedinac sam za sebe od tog rada, a doskora će početi ukazivati na idealne koristi po njega, pa će ga kod i po zajedničkom radu u vežbaonici učiti raditi u zajednici s drugima i za druge, u narodu i za narod.

Dakle pre svega živ uzor, a uz njega ili po njemu tek reč. Tko može poreći: »u početku je bila reč«, a tek po tome »je postala meso!« Istina je, u mnogočem smo još kod početka, kod same reči, koja još nije postala mesom, jer nema nikoga, tko bi ju pretvorio u meso. Istina je i to, da treba mnoge, koji su još van vežbaonice, reću mamiti u nju. Ali i ova reč, ako hoće ozbiljno uplivati, upirati će se na živ primer onih, koji su već u vežbaonici. Dakle i ova reč mora biti etiketa na punoj boci.

Jevandjelje lepo kaže: »U početku beše reč.« No ljudski um »ne pliva nad vodama«. Ljudski um je vezan uz materiju, pa samo njegovim pomoći može djelovati, to jest spoznavati... Za njega mora biti najpre meso, a po tome dolazi misao i reč, koja misao izražuje. Samo materija, priroda ili život u najširem smislu, i život »živih« bića te sopstveni njegov život može u čoveka roditi misao, od druguda je ne dobije. Sve, šta misli, dolazi iz materije u njegov duh, neposredno pomoću osećajnog upoznavanja ili posebno pomoću kombinacija misli, koje izvire iz osećajnih saznanja. I najsilniji ljudski um nije kadar da bez ove podloge deluje, u životu tela, sa kojim je vezan, životu spram van i oko toga tela. Genijalnost je izvanredna kvaliteta duha vezana sa izvanrednom kvalitetom životne sile.² Ljudski duh i život, živo telo, u dijametral-

¹ Vidi članak »Prosvetni rad u Sokolstvu« u »Sokolskom Glasniku« god. 1923., str. 89 i dalje.

² Na pitanje, dali počiva genijalna produktivnost samo u duhu znanstvenog čoveka, a ne počiva li ona i u telu, odgovorio je Goethe, i sam veliki genij: »Telo imade svakako najveći upliv na to. Bilo je doduše doba, kada su si u Njemačkoj genija zamišljali kao malog, slabunjavog,

nom su odnosu, dve doduše suprotnosti, ali suprotnosti, koje se ne isključuju, već su uslov jedna drugoj. Svaka za se ne može biti u čoveku. Sinteza obih jest baš čovek; puni čovek; harmonična sinteza obiju pako podpun čovek, a uzgajati podpune ljude, to je zadaća Sokolstva.

I Tyršu se nametnula sokolska misao iz života. Dobio ju iz života starih Grka, iz njihove istorije, to je opis toga, šta se u staroj Grčkoj zbivalo, tam živelo, a dobio ju i iz vlastitog života: ta već u mladosti doživljavao je koristi telovežbe. Imajuć vanredne sposobnosti duha, došao je do dublje spoznaje telovežbenog života, crpio iz njega dublje misli, nego drugi. Sokolsku misao tek si tekom daljnog doživljavanja domislio i izrazio ju rečima.

Crpio ju iz života, ali života nije iscrpio mišlju. Nijedan čovek to nije kadar. Život je samo zasebna sinteza, nigde i nikada prekinuta sinteza beskonačno malih delova. Ljudski um analizira ovu sintezu, ali ju nikada ne može posve izanalizirati, a i neće je moći, baš jer je sinteza beskonačno malih delova, ljudski um, a um najgenijalnijeg čoveka ne može prodrati u beskonačnost: niti u beskonačnu veličinu, niti u beskonačnu malenkost. Sve jače može da se približava svakoj spoznaji, ali nikada ne može doseći svega. Ta i po Tyršu ostalo je beskonačno polje za upoznavanje na našem području, u našem sokolskom životu. Ali gde smo još, da bi svi poznali to, šta je upoznao Tyrš!

Do podpune spoznaje toga, šta je upoznao Tyrš, ne će doći onaj, tko bez vlastitog premišljanja samo slepo ponavlja za njim reči. Vlastito opet premišljanje moguće je samo u vezi sa životom. Čovek je kadar da shvata misli drugih jedino tako, da ih ispoređuje hotice ili nehotice sa životom, odakle su uzete. Upoznaje ih instinitima, ako vidi, da se poklapaju životom, nepravima, ako ne vidi ovog poklapanja. Pravilnost i veličina sokolske misli može se zbiljski upoznati samo na »licu mesta«, u vežbaonici, u sokolskom životu. Kod tog spoznavanja po ma ž u ć a reč, vodeća i koja razjašnjuje, moći će sada doista uveriti, moći će upaliti, ali neće upaliti samo slamu, već će razbukatati trajan plamen, jer će upaliti biće, jezgru čoveka.

Pravom reči među radom i životom u vežbaonici i po njemu, tom životu, kome daje uzor načelnik i prednjaci, a i oduševljeni vežbači, novom članu će se na onom gorivu koga imade svaki koliko toliko dobar čovek već od prirode, a novajlija ga već sa sobom donese, upaliti sveti plamen, i grejat će, kao što sunce greje seme, prirodne klice čvrste volje, ustrajnosti, energije i klice drugih vrlina, a nosit će zlatne plodove.¹

dapače guravog, ali ja hvalim genija, koji imade pravo telo. Ako su kazali za Napoleona, da je iz granita, onda to naročito vredi za njegovo telo. Šta si je sve dozvolilo ovo telo i moglo si dozvoliti!... Ako se pomisli, šta je taj sve dovršio i pretrpio, onda bi mislili, da u njegovim četrdesetim godinama nije bilo na njemu nijednog zdravog komadića; a naprotiv on je u ono doba još uvek bio podpun junak!»

¹ Ovog goriva i onih klica biti će naročito dobrih u deci i naraštaju. Naročito uzgoj snažne volje sa vežbom obavljat će se tako rekuć igrajući kod omladine. Njoj u početku prirodni nagon do kretanja postavlja ciljeve, koje igrajuć postizavaju. Postepeno započinje volja nadomeštavati nagon; ciljeve, koje postavlja nagon, počnu nadomeštavati svesni ciljevi. Prirodni nagon u početku nadomeštava svesnu volju, a postepeno se prilike okrenu: nagon počne nadomeštavati slobodna volja, koja se kod

Tako će od mesa nastajati reč i opet postajati meso, još krepće meso, kako je sve u životu u izvesnom međusobnom jačanju od jednog na drugog i opet povratno.

Sokolstvo i naša inteligencija.

Kako malo imade značenja reč sama za sebe, tako je važna, da neophodno potrebna u opisanoj vezi. Neophodno je potrebna u toj vezi, jer tek s njome dođe vežbač jasno do spoznaje, kako je važno i potrebno sokolsko delo.

A tko će da mu daje ovu reč? Razume se načelnik i prednjaci, ta barem oni bi to morali. No koliko imademo načelnika i prednjaka, koji bi to mogli u svakom pogledu?

Nešta će ipak svaki dobar načelnik i prednjak, iako nema bogzna kakove školske izobrazbe, znati kazati. Svaki čovek zdrave pameti znade priprosto izraziti svoje misli, za koje dobiva pobudu iz života. Načelnik, prednjaci, koji već dulje vremena i povodom mnogobrojnih iskustava na sebi i na drugima erpe i sabiru misli iz sokolskog života, a i tečajevi su im razjasnili glavne pojmove, znati će ove misli kazati. I njihove reči biti će tim uplivnije, jer će se k tome, šta su učili u tečajevima, a i iz knjiga, pridružiti njihovo vlastito, u sokolskom životu tako rekuć doživotno osvedočenje.

Ali onih dubljih veza, veza sa čitavim životom, životom van vežbaonice, veza, iz kojih je jasna sva dubina, a ujedno sva iz ove dubine rastuća veličina sokolstva, ove neće znati svi pokazati. Osećat će je ili dapače samo maglovito naslućivati, ali ove slutnje i ti osećaji ne će se znati u njima preobraziti do jasne misli, a po ovoj do jasne reči.

Zato treba više izobrazbe, doživotne izobrazbe. Naša inteligencija, naročito oni pravi inteligenti, koji nemaju samo formalnu izobrazbu, već su izobrazbu uistinu i doživili — jer prave izobrazbe nije moguće dobiti samo učenjem na pamet i sa samim formalnim mozganjem, pravu izobrazbu je moguće samo doživiti: jer samo ono, šta je doživljeno, daje pravu spoznaju — a ova prava inteligencija uz redke iznimke drži se po strani od sokolskog života.

Jer ona ne okušava život na sokolskom vežbalištu, niti na sebi, ne doživljava i ne spoznaje koristi i važnost sokolskog rada. Zato i kod nje nailazimo tako često na sasvim naročite pojmove o njemu. Tako se nekima taj rad pričanja, kao da bi bila zabava za mlade ljude. Drugi gledaju u njemu nekakav cirkus, iako je muž iz njihovih redova, koji je razume se uspeo se prilično visoko nad poprečnu razinu tih redova. Slavni fiziolog Du Bois Reymond rekao je na predbacivanje, da se radi o cirkuskoj umetnosti: »Ovo većito ponavljano predbacivanje je nepromišljeno, jer nam se zaboravlja kazati, kako bi neki bili velika nesreća, ako bi svatko od nas — a da kod toga ne štetuju njegove druge osobine kao čoveka i državljana — imao moć Rappovu, gipkost čoveka od kaučuka, jahaću umetnost Frankonijevu i sigurnu nogu Blondinovu. Naprotiv, bili bi ipak po tome strašan narod!«

ovog prelaza razvija i jača. Vidi u lanjskom »Sokolici« članak: »O nečem, što je nakon rata još potrebnije, nego bejaše pre.« (str. 171 i 185). U slovenštini izašao je taj članak (»O nečem, kar je po vojni še bolj nego prej potrebno«) v »Obrtnem Vestniku« I, 1925, v štef. 9/10 (str. 68 i sl.).

Imade opet drugih, kojima je sokolski način gajenja telesnih vežbi zastario. Staro je to uistinu pravo poimanje telovežbe, staro kao svet, ali još uvek večno mlado, jer je ono doista istinito, a istina nikada ne zastaruje, preživjet će sve izrode, dapače i samu efemernu modu, koje je već u starom veku rodilo i još ih dan danas rodi neispravno poimanje.

Opet drugi vide samo duha, kojeg je vredno vežbati. Duh im je sve. Ne vide uske veze između njega i tela, ne vide, da je telo nosioc, ili, ako baš hoćete, voz, koji nosi i vozi svakoga čoveka: njegov život i njegovu dušu i njegov duh, da je duh tek po telu svezan sa čitavim životom u čoveku i van njega i da čitavim tim životom ne može biti bez veze niti ono, šta jača i zdravim čuva telo, dakle telovežba. Ne razume, da znači brigu posvećivati telu, posvećivati ju i duši i duhu; da treba, da uspeva nosioc, ako hoćemo da uspeva ono, šta nosi. Ne razume, šta je samo po sebi jasno, možda baš zato, jer je to, šta je samo po sebi jasno, najteže spoznati.

Time dakako neću kazati, da je treba prezirati duha, kako ga preziru neki moderni filozofi, no naglasiti sam hteo, da duh ne može uspevati bez odgajanja tela. Dakle jačaj samo telo, jer time jačaš duh, pošto protivno nije istina; baš je na ovom svetu telo nosilac ili voz duha, a ne protivno. Na slabom vozu ne može se dobro voziti i za to su svi veliki geniji bili jako žilavog tela i brinuli se za njega (Lionardo da Vinci, Napoleon, Goethe, Byron itd.). »Zar ne znate, da je vaše telo svetište svetog Duha, koji boravi u vama?« veli apostol Pavao, »služite dakle Boga u telesima vašim.«

Prosvetni odseci.

Malo je načelnika i prednjaka iz krugova inteligencije. No imademo zato hvalevrednu instituciju prosvetnih odseka, hvalevrednu, jer doista lepo radi. U ovim odsecima bi morali raditi inteligenti, da rečju priskoće u pomoć načelnicima i prednjacima. I uistinu sastavljaju prosvetne odseke članovi iz krugova inteligencije. No ovi baš prečesto ne sudeluju u sokolskom radu u vežbaonici, pa ga ne poznaju iz iskustava na sebi. Ne svi, a onima, koji nisu takovi, svaka čast! Oni pako, koji nisu vežbači i nikada nisu bili, ako govore o telovežbi, mogu o njoj govoriti kao netko o Americi, koji nikada nije bio tamo. Kako da ovakovi prosvetitelji pričaju o koristi stvari, ako ove stvari ne rade sami, tako da im veruje vežbač, kada se sami po tome ne ravnaju, na što pobuđuju druge. Pa onda, kako da dodu u dodir sa prednjacima i vežbačima, ako nikada ne dolaze u vežbaonicu, a kamo li da bi se i sami prihvatili zajedničkog rada. Ograničuju se na nekoliko predavanja godišnje, ili se više brinu za zabavne, nego prosvetne priredbe. A za pravo bi baš prosvetitelji, kako je rečeno, morali biti oni, koji bi priskočili u pomoć načelniku i prednjacima usled svoje veće izobrazbe, pa im pomagali tumačiti one veze, koje vežu našu stvar sa drugim stvarima na svetu, da, sa svime, šta je na svetu. Zato svi prosvetitelji u vežbaonicu i ovde ponajpre načiniti na sebi od reči meso, a onda pomažite to zdušno provadati prednjacima i vežbačima!

Prednjaci, vežbači, celokupno članstvo trebalo bi da što više čita naše knjige i listove, nego je to bilo do sada. Knjige i listovi morali bi opet više nego do sada raspravljati i otkrivati ove veze sa čitavim

životom, da se neće više mnogim pričinjati, kao da su naše telesne vežbe nešto za sebe, naš život na vežbalištima nešto za sebe, odelen od svakog drugog života. Tražite ove veze i naći ćete ih i razotkrivajte ih pred članstvom. Onda će nestati onog mišljenja, koje je kod nas tako prošireno, mišljenja, kao da bi dve duše živele u grudima Sokolstva: idejna duša i tehnička duša, i kao da bi Sokolstvo imalo dva vodstva: idejno vodstvo i tehničko vodstvo! U istinu pako mora Sokolstvo imati samo jednu dušu, to jest sokolsku, jedno samo vodstvo, to je sokolsko vodstvo!

Život je sinteza, a i sokolski život je sinteza!

Razni drugi uzroci slabog stanja u nekim društvima.

Osim onih dviju glavnih uzroka, da rad slabo napreduje, ili se uopšte ne vrši, naime: pomanjkanje dobrih prednjaka i prednjačica i pomanjkanje vežbaonica, navadaju hvalevredni iskreni odgovori braće župskih načelnika, još razne druge uzroke, mesne i druge manje opšte naravi.

Neću ih navadati. Sve ih nalazite među onim manje opštim, kako ih Tyrš navada u svom znamenitom spisu: »O uzrocima propadanja i o sredstvima, kako oživiti sokolska društva, kojeg je prevod¹ izasao u prošlom godištu »Jugoslovenskog Sokola«. Tamo ćete sve naći kao i savete da se tome pomogne. Čitajte i ravnajte se po Tyršovoj zlatnoj nauci!

Rad saveznog tehničkog odbora.

Izveštaj o radu saveznog tehničkog odbora i o nastupima, koji su izvedeni pod njegovim vodstvom prošle godine držim, da može biti kratak, jer su gotovo o svemu izašli potanki izveštaji u »Sokolskom Glasniku«, »Sokoliću« i u »Sokolskom kalendaru«.

Ne mogu, a da ne bi pre svega naglasio, da mi kod srca nije bilo lagano, kada ste me opet izabrali za Saveznog načelnika i da nisam rado preuzeo izbora. Kriza, koja je već dulje vremena vladala u Saveznom načelništvu, pa samo dva meseca do međunarodne utakmice u Lyonu i samo još tri meseca do svesokolskog sleta u Pragu, imajuć pred sobom tešku zadaću, da sastavim novi tehnički odbor, koji mora da se tek uživi, Savez bez načelnice i jedne podnačelnice — tko bi se usudio preuzeti u takovom, sasvim naravski očajnom, stanju odgovornosti da će se dobro provesti vanredno teške zadaće, koje je trebalo izvesti prošle godine i u tako blizoj dobi po skupštini? Ako sam preuzeo načelništvu, učinio sam to samo zato, da Savez ne ostane dalje u krizi, koja bi mogla imati najteže, možda nepopravljive posledice. No izjaviti sam morao delegaciji starešinstva, koja mi je objavila izbor i pozvala me, da ga prihvatim, da primam jedino iz navedenog razloga, ali da ne mogu preuzeti nikakove odgovornosti za dobro izvršenje bližih zadaća (Lyon, Prag), iako ću upreti sve sile, da se izvedu koliko to bude moguće dobro.

Prvi posao je bio, sastaviti tehnički odbor i odmah započeti pripravom natjecatelja za međunarodnu utakmicu u Lyonu.

Tehnički odbor mogao se sastaviti tek iza Uskrsa, početkom aprila. Uspelo je da u njega uđu zastupnici svih ljubljanskih sokolskih dru-

¹ Slovenski prevod. Potrebno bi bilo, da se prevede i na srpsko-hrvatski.

štava i ljubljanske sokolske župe. Osim načelničkih zamenika braće Miroslava Vojinovića (Beograd), Dragutina Šulcea (Zagreb) i inž. Alberta Poženela (Ljubljana), te podnačelnica sestara Anuške Jugove (Zagreb) i Dane Ilićeve (Beograd) — mesta načelnice i jedne njezine zamjenice morala su ostati prazna — bila su u tehničkom odboru braća: Fran Ahčin (tekom godine radi prevelike druge zaposlenosti istupio), Tomo Burgstaler, Bojan Drenik, Aleksander Kostnapfel i Stane Vidmar iz sokolskog društva Ljubljana-matica; Eugen Lovšin i Rudolf Ryška iz društva Ljubljana I; Vinko Kocjan i Stane Turk iz društva Ljubljana II; Jakob Jesih iz Šiške i Josip Smertnik iz Celja te sestre: Adela Mužinova, Ljubljana matica, Elza Skalarjeva i Marija Varogova-Ryškova iz društva Ljubljana II. — Za predsednika odseka za naraštaj i decu bio je izabran br. Drenik (članovi: Ahčin, Burgstaler i Kostnapfel). Tajnik TO: br. Kostnapfel, knjižničar br. E. Lovšin. Delegati u saveznom gospodarskom odseku br. Smertnik, u organizacionom odseku br. Vidmar, u železničkom odseku br. Kocjan, u odseku za protualkoholni pokret br. Jesih. U TO zastupao je prosvetni odbor br. Josip Jeras, zdravstveni pa br. Alija Košir.

Dne 25. marta bila je pregledna utakmica naših natjecatelja za međunarodnu utakmicu u Lyonu. Sudelovalo je 10 braće, koji su se svi iskazali sposobnima za vežbanje, koje se iza toga vršilo do odlaska na utakmicu 18. maja 1926. U odio bili su konačno primljeni braća Oto Zupan (Soko I. Ljubljana), Srećko Sršen (Ljubljana matica); Stane Derganc (Ljubljana matica); Josip Primožić (Soko I. Ljubljana); Miha Oswald (Ljubljana matica); Stane Vidmar (Ljubljana matica); Petar Šumi (Ljubljana matica) i Leon Štukelj (Novo mesto). Odio je izašao iz utakmice dne 23. i 24. maja kao drugi pobjednik. Br. Petar Šumi pako dobio je međunarodno prvenstvo. Čast i hvala njemu i svima našim natecateljima, koji su se iskazali vanrednom ustrajnošću i spremom i dosegli tako veliki uspeh!

Na slet u Prag krenuo je najpre naraštaj pod vodstvom br. Ryške i sestre Varogove: 146 naraštajca i 74 naraštajki. Sudelovali su javnoj vežbi, akademiji i natjecanjima (9 odjela naraštajaca u posebnoj jugoslavenskoj skupini te naraštajke u igrama). Prvi je bio odio iz Ljubljane (matica); prvi od pojedinaca Hajrudin Čurić iz Mostara i Vlado Zupan iz Ljubljane (matica), oba sa jednakim brojem tačaka. Nastup je dobro ispao. Uveren sam, da će oduševljenje, koje je naraštaj donio iz Praga, biti trajno i da će uroditi najboljim plodovima.

Članstvo je sudelovalo sletu u Pragu: u povorci 1400 članova i 150 članica uz bok ekspedicije naše vojske. Utakmici je sudelovalo 12 vrsta u nižem odjelu i jedan odio sestara. U prostim vežbama zajedno sa češkom braćom i sestrama nastupilo je 450 članova i 195 članica. Kod posebnog nastupa našeg Sokolstva nastupilo je 17 šesnaestica sa skupinskim prostim vežbama, 16 vežbača (iz ljubljanskih društava) sa simuliranim vežbama na 4 ruče, jedna devetorica (Ljubljana-matica), sa »Turškom koračnicom« i četiri devetice (Beograd, Ljubljana, Ljubljana I i Zagreb) sa vežbama na skladbu »U boj!« Naša vojska je vežbala: vojna akademija vežbe sa puškama (»Ujedinjenje i oslobođenje), koje je sastavio br. Vojinović, mornarica »Naprej!« (5 šesnaestica), pešaci (200) vežbe

sa puškama. Na obim akademijama (u Tyršovom Domu i u Obecnem Domu) većinu rasporeda izvadala su naša društva, (Ljubljana-matica, Maribor i Zagreb II) i mornarica. Nastup naš nije umanjio našeg ugleda u inostranstvu.

»Vestnik Sokolsky« je pisao: Odlučna je pobjeda dana, oduševljenje gledalaca pripadalo je Jugoslovenima.« Bio je to prvi veći vežbački nastup našega Saveza van naših međa. Prirodno, da nije bio bez pogrešaka. Raspravljali smo o njima potanko na sednici zbora župskih načelnika dne 11. decembra 1926. i nadajmo se da ih u buduće neće biti.

Iza praškog sleta bila nam je prva briga savezni prednjački tečaj za članove. Izvršili smo ga od 15. IX. do 15. X. 1926. Sudelovalo je 29 braće iz 13 župa. Očekujemo od njega dobrih plodova.

Koncem januara pod vodstvom br. Rudolfa Badjura izvršio se na Pohorju sa dobrim uspehom deset dnevni skijaški tečaj.

Uz podporu i sudelovanje saveznog tehničkog odbora sokolska župa u Zagrebu priredila je od 13.—27. februara 1927. 14-dnevni prednjački tečaj za članice pod vodstvom savezne podnačelnice i župske načelnice sestre A. Jugove. Sudelovalo je 24 sestara iz raznih župa. I od njega se nadamo dobrim plodovima.

Davno osećanoj potrebi saveznog prednjaka moglo se na posledku udovoljiti meseca oktobra. Namestili smo brata Alojza Vrhovca.

Zbor župskih načelnika u sednici dne 11. XII. odobrio je predlog Saveznog TO da se god. 1927. priredi pokrajinski slet u Ljubljani, obvezatan za župe Celje, Kranj, Ljubljana, Maribor, Novomesto, Zagreb i Rijeka. Odbor Saveza je odobrio i nadajmo se, da će potvrditi i skupština. Izdali smo skupne vežbe za sve odjele i napatke za utakmice, koje se imadu obdržavati za ovog sleta.

Na novo smo izdali »Etnotna povelja za redovne vaje — Jedinstvene zapovedi za redovne vežbe.« Dobe se za Din 5 kod Saveza.

Ove godine nameravamo kod Saveza prirediti dva tečaja za članove (u proljeće i jesen), i jedan tečaj za članice (jesen). Neka bi u nje poslale polaznike i polaznice sve župe. Zdravo!

Dr. Viktor Murnik,
načelnik Saveza JSS.

Izveštaj gospodara.

Bratska skupštino!

I.

Kako se već na odborskoj sednici JSS dne 12. decembra 1926. izveštalo, polučili smo u prošloj poslovnoj godini lep korak napred u poboljšanje naših financija. Sletski dug, koji nas tištio od god. 1922. sada je posvema izravan. Nije on izravan isključivo našim silama, pa nam je stoga dužnost da na ovom mestu izrečemo najiskreniju našu zahvalu upravama onih novčanih zavoda, koji su omogućili sam slet sa beskamatsnim zajmom, a koji su nas i sada poduprli sa izdašnim otpisom svojih tražbina spram nas, pa time ostvarili našu davnu želju, da se saniramo. Ovi novčani zavodi jesu: Ljubljanska kreditna banka, Jadransko-podunavska banka, podr. u Ljubljani, Slavenska i Slovenska banka, Trgovačka

banka, Kmetška posojilnica, Prva hrvatska štedionica, Češka industrijalna banka, Hipotekarna banka i Obrtna banka. Sindikat ovih zavoda imao je početkom godine 1926. kod nas tražbina u iznosu od 1,125.000 Din, od koje je tražbine odpisao 791.250 Din.

Naše je pako članstvo isključivo za pokriće sletskog duga uplatilo kako sledi:

Na sanacijskom doprinosu	Din 627.279
Lutrija	„ 224.228

Ukupno Din 851.507

Lep je ovo dokaz poštivosti, pa zato neka bude i ovome članstvu izrečeno priznanje i sokolska zahvala. Iskreno želimo, da bi svest, kako se daje zajedničkim i promišlenim radom doseći sve, podigla volju našega članstva, ali ujedno i to, da bi se iz sadanjeg dremeža i neaktivnosti trgnulo sve ono članstvo i njihove vođe, koji dosada ni prstom nisu pomakli, da bi priskočili u pomoć i time sa svoje strane doprineli žrtve tome, da i dalje možemo ostati svetla obraza, sokolskog ponosa!

Sokolska župa Novi Sad jedina je u tom pogledu od svih župa, koja je posvema udovoljila svim svojim dužnostima, pa zato i ovo naročito ističemo, da joj bude znakom priznanja.

Kako se razabire iz bilance, još uvek imade neplaćenog 20-dinarskog doprinosa Din 263.406-50, ali od kojeg ne odustajemo, već i dalje insistiramo na tome, da se on imade uplatiti do poslednje pare.

Predložena bilanca za poslovnu godinu 1926. jest *aktivna*, ali to vredi tek uvetno, naime ako će sva društva, župe i pojedini naši dužnici u potpunosti zadovoljiti svojim obavezama spram Saveza. Da pako imade tih tražbina za Din 1,042.378-26 dinara to razabirete iz predložene bilance.

Od verovnika imademo u prvom redu spomenuti tražbinu ČOS spram nas u iznosu Kč 257.392-50, koju hoćemo, a i moramo isplatiti tekom poslovne godine 1927.

U izveštaju na odborskoj sednici dne 12. decembra 1926. izneli smo Vam obračun našeg gospodarstva za prvih 10 meseci, a sada Vam ga predlažemo za čitavu prošlu godinu.

	Proračun	Potrošeno	Neizrabljeno
Tajništvo	232.480	—	185.572 04
Tehnički odbor	160.500	—	98.541 78
Prosvetni odbor	11.300	—	5.585 —
Zdravstveni odsek	5.000	—	696 25
Statistički odsek	11.500	—	2.346 —
Železnički odsek	10.300	—	2.936 —
Arhiv	1.000	—	411 56
	432.130	—	296.088 63
			136.041 37

Ovo znači i dokazuje, da je Savezno gospodarstvo *štedilo*, dakle da je ispunilo svoje obećanje, koje Vam dalo na glavnoj skupštini u Đakovu.

Izrabljeno je dakle od proračuna za god. 1926 samo 68-65%, dok je ušteđeno 31-35%.

Konačno još donášamo račun o lutriji, o kojoj se doduše i na poslednjoj odborskoj sednici izvestilo, a sa stanjem 31. oktobra 1926.

Račun lutrije JSS 31./12. 1926

	Din		Din
Na uplaćenim srečkama	324.509 50	Za poštarinu	10.002—
Na kamatima	5.491 06	Za lutrijski porez	30 000—
Uplate neoznačenih svrha	35—	Za prodajnu proviziju raspačavaocima	12.378—
		Za tiskanice	23.091—
		Za dobitke	12.460 50
		Za razno (plata, inserati, štamplj i dr.)	17.249 70
		Saldo	224.854 36
	330.035 56		330.035 56

Od dobivenog salda upotrebilo se za pokriće duga Din 224.228.

II.

U dosadanjim izvađanjima bavili smo se minulom godinom. No u daljnjim izvađanjima imademo da si predočimo budućnost, u nazočnom slučaju tekuću poslovnu god. 1927. Proračun, kojeg je odbor JSS dne 12. decembra 1926. već prihvatio i kojeg danas imade sankcionisati savezna skupština, jest ispovest naših nacerta za ovu godinu. Radi lagljeg pregleda ponavljamo ovaj proračun još jednom, pa Vas molimo da nam dozvolite virmane.

Odsek odnosno predmet	Dohoci	Izdaci
Tajništvo		230.180
Tehnički odbor		203.000
Prosvetni odbor	11.000	42.500
Statistički odbor	11.100	13.600
Zdvavstveni odbor		3.000
Građevni odbor		2.500
Manjšinski odbor		10.000
Glasnik, Prednjak, Jugosl. Sokol	165.000	165.000
Gospodarstvo	545.452	244.720 48
Porez za god. 1927 à 10 Din	400.000	
Pretičak za sanaciju		218.051 52
Din	1,132.552	1,132.552

Gubitak

Račun gubitka i dobitka za god. 1926.

Dobitak

Red. br.	Din	p	Din	p	Red. br.	Din	p
1.	Režija: tajništvo, T. O., prosv. odb., zdravstveni, sta- tistički i želez. odsek te arhiv				1.	Na robi (struč. knjige, zna- kovi, legitimacije i dr.)	
2.	Otpisi: Spomenica, Glasnik, in- ventar i popusti		296.088	63	2.	Na porezu: uplate za god. 1923 " " " 1924 " " " 1 25 " " " 1926	1.340 6.164 42.423 220.699
3.	Lyon		225.432	18	3.	Na Sokolskom danu: uplate za god 1924 " " " 1925 " " " 1926	1.035 32.419 48.203
4.	Gubitak na kursu Kš		1.716	71	4.	Na uplati sanacijskog do- prinosu	
5.	Donos gubitka iz god. 1925		1,105.486	12	5.	Na darovima: a) otpis sletskih verov- nika b) pretičak lutrije JSS c) ostali	791.250 224.228 501
6.	Pretičak 31./12. 1926		16.194	89			
			1,670.224	46			1,015.979
							1,670.224
							46

U Ljubljani, dne 31. decembra 1926.

Bilanca Jugoslovenskog Sokolskog Saveza.

dne 31. decembra 1926.

Pasiva

Aktiva

Red. br.	Din	p	Din	P	Din	P
1.	Gotovina u blag.					
2.	Ulozi: kod Ljublj. Kred. banke tekuci račun kod Ljublj. Kred. banke fond za nezgode kod Poštan. ček. zavoda					
	14.548	91			424.954	33
	68.086	60			144.462	48
	141.721	20			171.900	51
	6.148	25				
3.	Inventar nakon 10% otpisa					
4.	Naklada stručnih knjiga, tiskavnica itd.					
5.	Dlužnici: na robij društ. i pojed. na doprinosima u fond za nezgode na porezu za godinu 1923-1926 na 20 Din doprinosu za sanaciju					
	238.958	65			47.734	—
	32.706	—			1.105	—
	269.798	76			174.427	20
	263.406	50			3.333	—
6.	Sokolski Glasnik: zaostala pretplata					
7.	Spomenica: zaostala pretplata					
	804.869	91			125	—
	129.056	—			269.798	76
	108.452	95			263.406	50
	1.517.441	67			16.194	89
					741.317	32
					226.599	20
					533.330	26
					1.517.441	67

Verovnici:

- a) Českoslov. Obec Sokolska Kč. 257.392:50
- b) štamparije
- c) ostali

Zaklade:

- a) brata staroste
- b) 1000 god. hrv. kralj.
- c) fond za nezgode
- d) sokolske žigice

Prolazne:

- a) preplaćena pretplata na Glasnik
- b) propisani još neuplaćeni porez
- c) 20 Din doprinos za sanaciju

Pretičak

V Ljubljani, dne 31. decembra 1926.

Vilko Turk s. r., tč. blagajnik. Leo Franke s. r.

Vlado Simončič s. r., za knjigovodstvo. Franjo Medić s. r., Milan Sterlekar s. r.

Pregledali, sa prilozima i knjigama usporidili i u redu pronasli:

Josip Malenšek s. r., Franjo Medić s. r., Milan Sterlekar s. r.

Dakle već proračun Vas upozoruje, da nismo u normalnim prilika, pa da treba i dalje štediti i sabirati priloge, da se otresemo zadnjeg starog duga, kako bi mogli već godine 1928. razviti punu aktivnost, kako si ju mi zamišljamo, a vi želite. Napred dakle za potpunom materijalnom samostalnošću, dosadanji uspeh neka Vam bude pobudom!

Zdravo!

Jože Čobal,
gospodar.

Izveštaj statističara.

Braćo i sestre!

Kao statističar Jugoslovenskog Sokolskog Saveza Vas na osnovi društvenih i župskih velikih statističkih izveštaja za 1925. god. pa i malih izveštaja za 1926. god. izveštavam o položaju u našoj organizaciji i to onako, kako nam se situacija prikazuje u svetlu statističkih brojeva.

Već nekoliko godina uopšte opaža se u Jugoslaviji, da nema nikakog privrednog napredka, dapače vidimo svuda veliku stagnaciju u svim skoro granama nacionalnog gospodarskog života. Nije naša zadaća, da ispitujemo uzroke tomu zlu — no dužnost mi jeste, da to konstatujem i sa sokolskog gledišta — pošto je i naše jugoslovensko Sokolstvo indirektno tangirano sadašnjom privrednom krizom. Organizacija, koja imade svoje društva u celoj državi, bez razlike plemena i položaja, koja obuhvaća sve slojeve državljana i sva zvanja — ona mora da oseća i na sebi znakove i konsekvence velike krize javnog gospodarskog i konačno također političkog života.

Broj našeg članstva konstantno pada od 1923. god. dalje pa do početka 1926. god., kada dosiže najnižu tačku, a tek u poslednje vreme možemo opet konstatovati lagano, ali stalno dizanje. Jasno je, da ovo opadanje nije jednako u celoj zemlji. No, potrebno je za sada, da smo ovaj fakat izneli — detaljnije ćemo docnije o tome raspravljati.

Nije samo privredna kriza kriva opadanju našeg broja. Mnogo, mnogo je krivice i na nama samima, na sokolskim funkcionarima, koji ne vrše svoju dužnost kako bi trebali. Nisu sva sokolska društva, udružena u JSS potpuno solidna. Bez svakog daljnog dokazivanja razabire se to već iz činjenice, da od 429 društava, koja su bila koncem 1925. god. u Savezu samo je 349 jedinica poslalo veliki statistički godišnji izveštaj. Imademo dakle već 80 krajne nemarnih društava. A od 349 društava možemo mirne duše odbrojiti još jednu petinu, koja nisu mnogo bolja od najnemarnijih.

Jedno dalnje zlo, koje igra kod nas veliku ulogu jeste suviše brzo, bezmisleno i lakomislno osnivanje novih društava u krajevima, gde ni iz daleka nema ni najmanjih uslova za uspešan sokolski rad mladog, mnogo energije i životne snage potrebnog društva. Jeli potrebna tolika brzina? Imade u Savezu krajeva, gde su preko noći bila osnovana društva, ali su, bez da bi otpočela radom — propala. To u buduće ne sme da bude — a dužnost župa neka bude u buduće, da ozbiljno i sa svom strogošću, pomoću posebnog župskog izaslanika, najpre u dotičnom kraju ispituju sve uslove, naime da li su dostatni za vredan život so-

kolskog društva. Nijedno novo društvo ne sme se više osnivati na slepu sreću!

Smatramo da je već 1925. god. organizacija u općenitom smislu u Savezu završena. Cela naša država podeljena je u 23 župe, koje sve, više ili manje, vrše svoje dužnosti. U župama je Savez koncem 1926. brojio 442 društva sa približno 45.000 članstva. Saveznom statističaru pored sviju natezanja, urgencija, okružnica itd. nije uspelo da sakupi sve statističke izveštaje, a niti da od nekoliko društava dobije članski spisak da se konačno uredi te dokonča savezni katastar. Šteta je, da to nije uspelo dosada.

U god. 1926. osnovana su sledeća sokolska društva: Župa *Banja Luka*: Mrkonjićgrad; župa *Beograd*: Loznica; župa *Bjelovar*: Uljanik i Vukovje; župa *Mostar*: Avtovac (obnovljeno), Danilovgrad, Duvno, Nikšić, Vrgorac; župa *Niš*: Malčevo; župa *Novi Sad*: Bački Brestovac, Kisač, Stapar, Stara Kanjiža; u župi *Novo mesto* obnovljeno je Dugaresa; župa *Osijek*: Čepin, Darda, Mirkovci, Voćin; župa *Sarajevo*: Goražda; župa *Skoplje*: Bogdanac, Gnjilane, Ohrid, Pirova; župa *Šibenik*: Tepljuh-Biočić; župa *Tuzla*: Tešan, Zavidović; župa *Užice*: Guča; župa *Vel. Bečkerek*: Boka, Kovačica, Jaša Tomić, Sv. Nikola i župa *Zaječar*: Bosljevac, Kraljevo Selo, Lasovo. — Ukupno je novih društava 35.

U istoj godini brisana su sledeća društva: Medvode (ž. Kranj), Brezovica, Notranje gorice (ž. Ljubljana), Kula (ž. Novi Sad), Adlešiči, št. Vid-Stična (Novo mesto), Gračac, Plaški, Vrhovine (Reka), Djakovica, Kos. Mitrovica, Kratovo, Kriva Palanka, Kruševo, Negotin Vardar, Peć, Radovište, Struga, Sv. Nikola, Štimlja, Uroševac, Vučičin (sva ž. Skoplje), Dubrava (Šibenik), Jaša Tomić (Vel. Bečkerek) i Ševica (Zagreb). Ukupno 25 društava.

Prema malim statističkim izveštajima iznosio je broj članstva 1. oktobra 1926. god. u Savezu 32.350 članova i 9148 članica, ukupno 41.498 članstva. (Naraštaja bilo je istog dana 10.568 [6656 m., 3912 ž.], dece 13.084 [7058 m., 6026 ž.]; ukupno sviju pripadnika JSS: 65.150; sve kako premalen broj osobito ženskih kategorija!) — 31. decembra 1925. brojio je Savez 30.571 članova, 8600 članica, ukupno 39.171 lica. Napredak iznosi 1779 članova i 548 članica. Pitanje je, možemo li ovo smatrati kao napredak, ako koncem god. 1925. preko 80 društava nije podnelo izveštaja, a za kalendar isti je skoro broj netačnih društava? Ako pogledamo po župama, tad možemo još bolje suditi u toj stvari. Župe, koje su napredovale prema gornjem iskazu jesu:

a) članovi: Bjelovar, Celje, Kragujevac, Kranj, Ljubljana, Maribor, Mostar, Novi Sad, Osijek, Rijeka, Split, Tuzla, Užice, Zagreb, Zaječar — ukupno 15;

b) članice: Banja Luka, Bjelovar, Celje, Kragujevac, Kranj, Ljubljana, Maribor, Mostar, Niš, Novi Sad, Osijek, Rijeka, Sarajevo, Split, Tuzla, Užice, Zaječar — ukupno 17 župa.

Silno opadanje članstva nije se pojavilo u nijednoj župi u poslednje doba.

Pošto statistika po velikim statističkim izveštajima za 1926. god. nije još gotova, a biće možda do izdanja narednog sokolskog kalendara, potrebno je da sa statističkog gledišta, mesto objavljenja nepotpune statistike, podnesem izveštaj o situaciji po župama u pogledu organizo-

vanosti, funkcijonisanja župskih uprava i odnošajima, koji bilo koče ili podupiru naš rad.

Naše sokolske župe možemo prema raznim osećajima i zavičajima kao i glede doba osnivanja i radnog miljeja deliti na više grupa i to:

a) stare župe sa relativno dobrom upravom,

b) nove župe sa dobrom upravom,

c) župe, stvorene zbog potrebe, ali slabe, neorganizovane! Molim bratsku skupštinu da na toj osnovi prosudi sledeći situacioni izveštaj:

Župe, koje se nalaze na krajnoj severno-zapadnoj granici: Kranj, Celje, Ljubljana, Maribor i Novo mesto — one rade sa relativno manjim napretkom, ali su solidne. Istina je, da u poslednje vreme nije na teritoriji spomenutih župa osnovano skoro nikako novo sokolsko društvo, da su čak župe brisale nekoliko odmah iza rata osnovanih društava i odseka — ali ipak možemo kazati, da je unutrašnji rad dobar. Jedino što je potrebno ovim župama, da moraju posvetiti sve veću pažnju skrbi za naraštaj, decu i vežbanje uopšte, pošto broj članstva nije u nikakom zdravom razmeru spram broja vežbajućeg članstva. — Jedna od starijih župa je i ona u Splitu, koja je priredila u 1926. god. vrlo uspeo slet u Splitu, koji je mnogo pripomogao do daljnje konsolidacije župe.

Bratske župe, gde je pre 5 godina počeo separatizam, rade vrlo dobro. I bjelovarska, osiječka i sušačka župa su mnogo napredovale kvantitativno i kvalitativno. Manji je napredak kod župe u Zagrebu, gde imade doduše mnogo dobrih sokolskih radnika, ali i mnogo suviše individualnosti. Potreban je ovde osobito složan — ofenzivan, bezkompromisan rad. Očekujemo to u buduće od župe Kralja Petra Svačića. Župa u Šibeniku je na putu konsolidovanja. Župa Banja Luka, i ako mala, radi u pojedinim društvima, ali loše saobraćajne prilike sprečavaju njezino delo. U Tuzli, Sarajevu opaža se dosta velik napredak — imade puno izgleda, da će za nekoliko godina Sokolstvo u Bosni reprezentovati silnu organizaciju. Osobitih uspeha postigla je mostarska župa u Crnoj Gori. Sa bratom starešinom Milićem na čelu otišla je sokolska vojska župe A. Šantića preko Cetinja u Podgoricu, Nikšić i Danilovgrad te u prvom zamahu osvojila srca braće Crnogoraca za Sokolstvo. Temelj nove zetske župe udaren je zaslugom župe mostarske.

Naša Bačka! U Novom Sadu i po svim ostalim gnezdima sivih Sokola imade silan sokolski život. Svesnost, tačnost i smisao za red i disciplinu dižu bačku župu Svetozara Miletića u prve redove našeg Sokolstva. — Manje uspešan je rad banatske župe i to zbog prebrzog obrazovanja novih društava, koja samo koče konsolidaciju župe. Potrebno je, da župsko starešinstvo sa većom pažnjom prati rad starih društava i da ne dozvoljava osnivanje novih društava u krajevima, gde nema apsolutno nikakih uslova za sokolsko društvo.

Župe Beograd i Kragujevac radile su dobro. Pozicija župa u Beogradu i Šumadiji teška je. Istina, da narod Sokolstvo voli — ali potrebno je još mnogo vremena, dok se narodni slojevi odluče za saradnju. Kako vidimo u poslednje vreme, počeci širokog razmaha već se ukazuju. Podizanje Sokolana u granicama stare Srbije biće ogroman plus po jugoslovensko Sokolstvo. Iz njih će se lagano, ali solidno širiti ideja sokolska širom zemlje i među narodom. — Manje zadovoljujući beše rad župa u Zaječaru, Nišu i Skoplju. Ali imade znakova, da su i tamo prilike krenule

na bolje. Podizanje sokolane u Skoplju je čin, koji će imati za posledicu konsolidaciju skopljskog društva, a time cele župe. U Nišu je jednaka stvar. Dok u sedištu župske uprave ne će biti solidno centralno društvo, ne može ni župa za korak dalje. Stog razloga bila je veoma važna pa i potpuno opravdana odluka društva u Nišu — podignuti sokolanu. Šta se tiče župe u Zaječaru imademo primetiti samo to, da ako u god. 1927. ne počne funkcionisati uprava kao što treba, biće župa kao okrug podređen župi u Nišu. — Konačno ostaje nam još župa u Užicama, koja je ove godine osnovala svoje sedmo društvo u Guču. Ona radi lepo.

Društva su vežbala; u sokolskim domovima 49, u školama 101, po gostionama 37, po fabrikama 7, 10 po barakama, 49 u javnim i 60 u privatnim zgradama; 32 društva uopšte nisu imala vežbaonice. Letno vežba-lište imalo je 202 društava.

Sokolskih zastava bilo je 81; sokolskih muzika 20 sa 452 člana; osim toga je bilo preko 30 fanfara i oko 50 trubačkih zborova.

Priredbe: 1741 predavanja, 4605 nagovora članstva, 2003 nagovora deci, 331 akademija, 177 raspravnih večeri, 53 izleta (poučnih), 404 pozorišnih predstava, 77 koncerata, 265 zabava, 89 plesova, 282 raznih proslava, 252 javnih vežbi, 426 pohodnih vežbi; ukupno 10.705 priredaba.

Stručne su knjižnice brojile 10.195 knjiga, zabavne biblioteke za članstvo 55.902 knjiga i za naraštaj 3561 knjiga.

Mnogo žalim što statistika nije zbog nemara potpuna, ali ako nije uspelo meni, da dobijem podatke od sviju društava, moguće će uspeti mome nasledniku.

Verij Švajgar.

Izveštaj zdravstvenog odseka.

Rad saveznog zdravstvenog odseka bio je u prvom redu označen zaključkom dakovačke skupštine, koji je dao smernice antialkoholnom i antinikotinskom pokretu. Ovaj pokret morao se principijelno prilagoditi našoj organizaciji, a to tim više, jer je bila prihvaćena načelna abstinencija za decu i naraštaj i preporučena apstinencija za članstvo.

Zdravstveni odsek stavio si zadaćom da propagira apstinentsku ideju predavanjima, eventualno nadopunjenima sa slikama i filmom te člancima u kojima se neka zorno oertava štetno trovanje tela sa ovim ljudskim otrovom. Dakako da nas u prvom redu zanimalo pitanje, kakovo stanovište imade Sokolstvo zauzeti spram alkoholnog pitanja. I tu moram sa naročitom pohvalom istaknuti članak brata R. Horvata iz Škofje Loke, koji je, kako to zaslujuje i svojom sadržinom i ozbiljnim rečima, izašao na prvom mestu ovogodišnjeg »Jugoslovenskog Sokola«. Sokolstvo svojim bogatim idejnim blagom jest i mora biti važan borac u borbi protiv svih narodnih štetočinilaca, pa je zato i Sokolstvo pozvano, da sudeluje u trezvenačkom gibanju. Usled toga pozdravljam potporu koju nam pruža Savez Trezvenosti, a kome smo zahvalni za organizatorne i propagandističke savete. Boj protiv alkohola i nikotina mora se proširiti naročito među sokolskom omladinom. Sačuvajmo našu decu zdravom, uništimo ove strasti kod dece već u njihovom zametku. Omladini posvetimo sve naše dobre savete i poduku, jer tako ćemo si tekom vremena odgojiti dobro članstvo. Organizaciju u toj borbi moramo sprovesti u župama i društvima. Zato lekarskim savetom i prosvetnim radom podr-

žavajmo aktuelnost ovog gibanja. a dobriim primerima neka članstvo prednjači omladini. Dakovački zaključak neka se u tančine provada, da ne će biti samo na papiru. Reči neka slede dela!

Zdravstveni odsek dalje si stavio zadaćom, da tekom godina pribavi našim prednjacima i članstvu primerenu zdravstvenu literaturu, koja mu neka bude kao naukovni priručnik kod prednjačkih ispita. Zadnjim brojem »Jugoslovenskog Sokola« za god. 1926. dovršena je serija člana brata dra. Košira o anatomiji i fiziologiji ljudskog tela. Knjižica je sada u štampi. Za drugu publikaciju, koju će zdravstveni odsek JSS pripremiti, naime za »Zdravstvenu čitanku« sabiru se članci, od kojih će unići: Demon alkohol od braće dra. Seliškara i dra. Misa, nadalje članak br. dra. Pintara: Žena i telovežba, spremljen je članak br. dra. Minaša o uplivu telovežbe na najače raširene deformacije tela. Ostali će članci obrađivati higijenska pitanja, kao i higijenu telovežbe i vežbovanice, osobnu higijenu, tuberkulozu, venerične bolesti itd. I tako ćemo si sami sa relativno malim troškovima osnovati vlastitu sokolsku zdravstvenu literaturu.

U delokrug sokolskih zdravstvenih odseka spada i evidencija članstva obzirom na njegovo zdravlje i telesni napredak putem telovežbe. Uveli smo u najlepšoj nameri naročite lekarske tabele u kojima kontroliramo članstvo, u kojima konstatujemo napredak i jačanje vlastitih redova, a u kojima konačno sabiremo statistiku, koja nam neka pruži pravu sliku vežbača i njegovih telesnih sposobnosti. Na žalost moram i na ovom mestu naglasiti, da naša akcija nije naišla na onaj odaziv i interes, kojeg bezuvetno zavređuje. Promotrimo li literaturu van naše domovine, koja se odnosi na telovežbu i sport, vidimo, da se izrabli svaka zgodna, utakmica, kako i javan nastup vežbača ili sportaša za pregled sudelujućih. Postavili su se zapravo usavršeni tipovi vežbača ili sportaša, kojima telesno ustrojstvo daje naročite sposobnosti za ove ili one panoge telovežbe. Dakle ovakovo pregledavanje pruža nam osim statističke važnosti još i mogućnost, da vaspitamo i doteramo naše natjecatelje.

Kao prošle, tako i ove godine pokazao je zdravstveni odsek Gorenjske sokolske župe, da shvaća naša nastojanja, pa da za ideju žrtvuje sile i vreme, jer se radi o dobrobiti Sokolstva. Ovu župu neka si stave uzorom župe u većim mestima, koje imadu na raspolaganje veći lekarski zbor. Ovde ne vredi nikakav izgovor za neradne župe, jer sa dobrom voljom može u smislu zadnjih uputa sastaviti ovakovu statistiku i lajik, koji nije lekar. Apeliram ponovno na župske delegate da nastupe u svojim župama i podređenim im društvima sa svom energijom!

Zašto forsira zdravstveni odsek pregled vežbača? Koju korist od toga imade u izgledu Savez?

Da je sistematska, razumna telovežba, izvedena bila po kome sistemu korisna celom organizmu, o tome ne treba posebice govoriti. Uspehe telovežbenog sistema vide pojedinci u društvima kod svojih suvežbača. Van toga užega kruga ili omanjeg broja vežbača, toga ne mogu zapaziti. Pregled pojedinaca proteže se tek na dobu od nekoliko godina, pa ga je moguće primeniti samo na malen broj vežbača. Šta je veći broj onih, koji se pregledavaju, tim je veće iskustvo, tim su verovatniji i bolje fundirani zaključci stvoreni od ovakovih opažanja. Ako uzmemo svoju vlastitu sokolsku organizaciju, raspoložemo sa tisuću i tisuću vežbača,

koji su rastureni po društvima, ako pako ujediniamo sva ova opažanja u saveznom zdravstvenom odseku, dobijemo na taj način dragocen materijal, putem kojeg upoznat ćemo blagotvorne uplive našeg sokolskog vežbačkog sistema. Godinu za godinu daje se pratiti napredak mladog vežbača, napredak koji će biti to tačniji, ako usporedimo vežbača sa nevežbačem. Upamtite braćo, da zdravstveni odsek od ovih lekarskih listova očekuje rezultate, koji će govoriti sami za sebe, a koje ćemo moći izrabiti u propagandističke svrhe.

Upozorujem ovom zgodom na činjenicu, da je bratska poljska republika odredila pregled svojih vojnika na način, koji je sličan našem lekarskom listu. Rezultati naših lekarskih listova pružit će nam važnu antropološku sliku našeg naroda, pa sa svojim praktičnim radom, spojimo i znanstvenu svrhu. Zdravstveni odsek uvedenjem svojih listova započeo je važnu antropometrijsku akciju, koja će uroditi sigurnim uspesima, pošto će opažanja potrajati nekoliko godina.

Osim propagandističke i znanstvene svrhe važno je spomenuti, da nam pregled često puta otkrije grešku ili bolest pojedinca, koji nam se inače pričinja da je posvema zdrav. Nije svrha zdravstvenih odseka da njihovi lekari leče bolesne članove. Njihova je dužnost, da upozoruju vežbača na takove greške i nepravilnosti, koje se u prvom redu tiču kostura, kako bi bili kadri odgovarajućim vežbama popraviti loše držanje krivljenje hrptenjače, da ojačamo slabu muskulaturu, koja obavlja skelet. Baš u mladonj dobi ovakovi se uspesi najlaglje postignu i najzahvalniji su. Zato popravljajmo telovežbom ono, što se u školi greši, naime da se organizam, koji se nalazi u rastu, sili na mirno sedenje, a često puta u nezgodnim klupama.

Trostruka je dakle svrha naših lekarskih listova: da upoznamo fizičko ustrojstvo vežbača; da propagiramo svoj vlastiti telovežbeni sistem; da upozorujemo na deformitete kostura u doba, kada se dadu popraviti.

Moj apel upravljen je na sve župe, radinim, da ustraju u svome radu, ostalima, da se već jednom prihvate ovog važnog zdravstvenog i kulturnog rada.

Za zdravstveni odsek JSS:

Dr. Alija Košir.

Izveštaj prosvetnog odseka.

U izveštaju o prosvetnom radu u našem Sokolstvu treba da najpre naglasim činjenicu da je zabeležiti u prošloj poslovnoj godini 1926. napredak koji je inače još malen, ali koji ipak dokazuje da naše članstvo počima shvatati i uzimati u obzir sokolsko prosvetno nastojanje JSS.

Društva i župe koje ne ispunjavaju svojih dužnosti tako kako to zahteva uzvišenost i disciplina Sokolstva u tehničkom, gospodarskom, organizacijskom i drugom obziru prema samima sebi i prema Savezu, takva su i u pogledu prosvetnog rada.

Poimanje i uvažavanje sokolske samovoljne discipline i ljubavi do prosvetnog rada u svrhu svestranog napretka našeg jugoslovenskog Sokolstva i tada je u tom obziru pre svega na mestu.

Cilj sokolske prosvete jest da svakoga pojedinca uzgoji potpunim Sokolom i Sokolicom i to u najtešnjem saradivanju tehničkih sokolskih organa i drugih svih jednako potrebnih odseka. I zato nije

pravi Soko onaj, pa makar bio najbolji vežbač, koji bi se udario u prsa i govorio: »Jedini ja mogu da predstavljam Sokolstvo prema vani i doma, jer jedini ja znam ovu i onu najtežu gimnastičku vežbu i ne treba da znam o sokolskoj ideji, o značenju i važnosti Sokolstva za naš ujedinjeni narod i t. d. Ja vidim Sokolstvo jedino u telovežbi.« U takvim i sličnim primerima jedino je na mestu reč sokolskog prosvetnog radnika da rečju, koja uverava i primerima, uzgaja ruku uz ruku s prednjakom najpre u vežbaonici, a onda izvan nje članove i članice ne samo za vežbače nego i za — Sokole.

U mnogim sokolskim društvima naše organizacije opaža se naročito među vežbačima neki prezir i nepotrebnost prema prosvetnom radu. Mislim da se u takvim slučajevima mora tražiti krivca toj žalosnoj pojavi u društvenom ili župskom prosvetaru ili u manjkavom uzgoju prednjaka.

Temeljno i vodeće načelo i dužnost naših prosvetara neka bude: Pre svega treba također idejno uzgojiti prednjake, koji će onda sami moći uzgajati idejno ne samo tehničko poverene im vežbače, a i prosvetari ne smiju ostajati izvan vežbaonice, nego moraju prednjake u idejno-uzgojnom radu svim svojim silama potpomagati.

Držao sam potrebnim da naglasim navedeni uvod u svojem izveštaju.

Prosvetni odbor JSS bio je u prošloj poslovnoj godini sastavljen od braće: Josip Jeras — predsednik, dr. V. Borštnik — njegov zamenik, Kyovsky — tajnik, Brozović — novinar, Kajzelj — arhivar, Lovšin — knjižničar, dr. Pintar — zastupnik lekarskog odseka, dr. Murnik odnosno njegov zamenik za TO, a sednicama prisustvovali su i saradivali kod saveznog PO i braća Gangl i Fux.

Savezni PO nastojao je da prosvetno delovanje u našem Sokolstvu u prošloj godini pomakne za korak napred. Apelirao je na župske PO da u svojim društvima organiziraju prosvetni rad kako to propisuje naša »Organizacija« i po potrebama njihova delokruga. Naročito je upozorio na prosvetni i na uzgojni rad među našim naraštajem kojemu se nije dovoljno posvećivalo pažnje; za kvalitativni i brojni napredak naraštaja obog spola mora i sa strane naših prosvetara biti skrenuta sva pozornost. Obzirom na to zaključilo se među ostalim da se proslava sokolskog praznika 1. decembra u prvom redu posveti pitanju naraštaja te je bila propisana tema o »Naraštaju kao narodnoj i državnoj budućnosti«. Ova tema bila je propisana na proslavi 1. decembra za sva društva te je prema poslanim izveštajima vrlo dobro uspela. Ipak je bilo mnogo društava koja su prešla preko tog propisa i nastupila sa različnim drugim temama.

Savezni PO sazvaio je 24. oktobra sednicu predsednika župskih PO u Beogradu, koja je prošla vrlo lepo, te su sva prisutna braća pojedinih župa naglasili potrebu sličnih sastanaka, kojima treba da bude svrha međusobno upoznavanje, razmotrivanje i konstatacija o opštem sokolskom prosvetnom stanju u JSS, utvrđenje prosvetnog programa i t. d. Na toj sednici, o kojoj je izašao izveštaj u »Sokolskom Glasniku« primljen je iskaz knjiga za minimalne sokolske knjižnice, koju mora imati svako naše društvo. U JSS postoji naime još dosta društava koja su bez sokolske knjižnice! Porazgovorili smo se još na toj sednici o našim slovima za govore pred vrstom, te se je kasnije svakoj župi odredilo po jedan odnosno dva govora da ih sastave. Svi ovi govori sačinjavaju

zajedničku lepu sokolsku ideološku celinu. Većina župa ni do danas još nije izvršila u toj stvari svoje dužnosti.

Za sokolsku decu i naraštaj izradio je savezni PO suradnjom TO i lekarskog odseka »Vodiča za sokolsko življenje« u brošurici. U njoj su nanizane kratko i razumljivo rečenice sokolsko-idejnog, tehničkog, zdravstvenog te uopšte sokolskog značaja, koje mora znati svaki naraštajac te njihovi roditelji. Taj »Vodič« bit će u pomoć našim prednjacima i u svrhu jedinstva uzgoja naraštaja.

Za proslavu sokolskog dana 1. decembra propisala se već spomenuta tema o sokolskom naraštaju, te se je zamolilo župske prosvetne odbore da nam o tom prazniku pošalju kratke, pregledne izveštaje. U koliko smo ih dobili, razabire se da se je proslava sokolskog dana u zaista radnim i aktivnim društvima izvela na vrlo svečan i za Sokolstvo dostojan način. U mnogim krajevima bila su baš sokolska društva koja su preuzela svu inicijativu i organizaciju za proslavu toga dana. Koliko je društava priredilo sokolski dan 1. decembra, a koliko nisu, ne možemo kazati, jer nam neke župe nisu poslele odnosnih izveštaja. Ipak je dokazano da je i taj put bilo više društava, koja nisu proslavila obaveznog sokolskog dana, te se zato nisu opravdala ni svojim župama niti Savezu. Fakat je, da se do danas još nije postiglo izvršenje obaveznosti o proslavi sokolskog dana 1. decembra po svim društvima, pa nam se postavlja pitanje, kako da to postignemo u buduće.

Tačnih statističkih podataka, potkrepljenih brojkama o stanju prosvetnog rada u JSS za godinu 1926 ne možemo podati. Formulare, koje je starešinstvo JSS poslalo svim župama da ih ispune, do prvoga marta vratilo je 14 župa. Te župe broje ukupno 300 društava. Iz tih iskaza vidi se da je od toga broja 179 društava imalo organizirane prosvetne odbore. Župa Novi Sad javila je da imadu sva njena društva prosvetne odbore, u župi Tuzla od 17 društava 16 ih je koja imadu te odbore. Od ovih 300 društava 127 društava ima više ili manje bogate knjižnice. Jedna župa na pitanje o knjižnicama odgovorila je da niti jedno njeno društvo nema knjižnice. Letovanje priredilo je 9 društava, među tima 3 društva iz tuzlanske župe. 72 društva priredila su 315 pozorišnih prestava. Glazbenih odseka imaju 22 društva, pevačkih odseka 19, samo u župi Tuzla ima 9 tamburaških odseka. Sokolski listovi osim saveznih (»Sokolski Glasnik« s prilozima »Jugoslovenski Sokol« i »Prednjak«) izlaze ovi: »Sokolić«, »Naša radost«, »Vjesnik zagrebačke župe«, »Soko Dušana Silnog« (Beograd), »Vjesnik sokolske župe u Tuzli«, »Sokol na Jadranu« (Split), »Sokolska misao« (Sombor), »Vestnik gorenjske sokolske župe« (Kranj), »Zlatiborski Sokol« (Užice), »Vestnik mariborske sokolske župe«. Nekoji od tih listova izlaze redovito, a drugi po potrebi.

Iz svih ovih nepotpunih podataka i svih prosvetnih i propagandističkih sredstava podana je približna slika o prosvetnom stanju JSS u prošloj poslovnoj godini. Kakvo je to stanje u sve 23 župe, otvoreno je pitanje, ali svakako nije takvo, da bi nas moglo zadovoljiti i ako sam u uvodu spomenuo da je razmerno sa god. 1925. učinjen korak napred.

U budućoj poslovnoj godini neka bude ozbilna briga svih prosvetnih odbora župskih i društvenih, sve svoje sile posvetiti za opšti napredak jugoslovenskog Sokolstva u našoj državi. Nadimo potpunih sokolskih muževa, sposobnih i voljnih za rad, i uspeh ne može izostati.

Josip Jeras.

Izveštaj odseka „Fond za nezgode JSS“.

I.

Fond za nezgode JSS, osnovan je god. 1923. na podlozi: svi za jednoga, jedan za sve, pa je to prvo odelenje u Savezu koje deluje na socijalnom polju u korist onih, koji zadobiju telesne nezgode kod sokolskog rada, pa su usled toga za duže ili kraće vreme nesposobni za rad u svom građanskom zvanju, a usled toga prikraćeni u svojoj zaradi, ili im je potrebna bratska pomoć za ovoje, operacije ili bolničke troškove. Podpore daje odsek temeljem svoga, po sokolskom saboru odobrenog pravilnika, koji predviđa jednokratne veće podpore i u slučaju da unesrećeni postane invalidom, ili u smrtnom slučaju.

Fond za nezgode JSS iskazuje koncem upravne godine 1926. sledeću bilancu:

Aktiva Bilanca fonda za ozlede 31. dec. 1926 Pasiva

Br.	Predmet	Din	p	Br.	Predmet	Din	p
1	Isplata odšteta . . .	4.928	—	1	Saldo glasom bilance 31. XII. 1925 . . .	111.190	50
2	Odpis neuteranih doprinosa	3.540	—	2	Uplate god. 1926 za		
3	Zajam saveznoj blagajni	12.954	50		" 1923 Din 86·50		
4	Ulog kod Ljub. kred. banke	141.721	20		" 1924 " 713·—		
5	Dužnici (doprinosa) za god. 1923—26	32.706	—		" 1925 " 9.783·50	42.952	50
6	Troškovi uprave, tiskanice i. t. d	—	—	3	Dužnici doprinosa za g. 1923 Din 489·—		
					" 1924 " 1.121·50		
					" 1925 " 8.247·—	32.706	—
					" 1926 " 22.848·50		
				4	Kamati kod Ljub. kred. banke	2.052	50
				5	Kamati kod JSS	6.948	20
		195.849	70			195.849	70

Pregled dugovine i uplata u god. 1926.

Br.	Predmet	Din	p	Br.	Predmet	Din	p
1	Uplate u god. 1926 za 1923—1926	42.952	50	1	Saldo 1. I. 26 neplaćeni doprinosi za god. 1923 575·50		
2	Odpis za g. 1924 Din 40·50				" 1924 1.768·—	20.964	—
	" 1925 " 2.835·50				" 1925 18.620·50		
	" 1926 " 664·—	3.540	—	2	Naknadno za g. 1924	107	—
3	Saldo (31. XII. 1926 neplaćeni doprinosi).	32.706	—		" " " 1925	2.245	50
				3	Predpis za god. 1926	55.882	—
		79.198	50			79.198	50

**Pregled isplaćenih potpora ozleđenima
od 1. I. 1926 do 31. XII. 1926.**

Br.	Čl. ili nar.	I m e	Društvo	Din	Br.	Čl. ili nar.	I m e	Društvo	Din
1	čl.	Štemberger Karel	Soko I. Ljubljana	140			Prenos		2.670
2	nar.	Zelenika Dobrila	Prijedor	120	10	čl.	Vrečar Fran	Soko I. Ljubljana	350
3	čl.	Miletić Milivoj	"	100	11	čl.	Tomažić Makso	Muta - Vuzenica	100
4	nar.	Klinec Erik	Ptuj	490	12	nar.	Kregar Slavoj	Borovnica	300
5	čl.	Jančar Fran	Soko I. Ljubljana	220	13	čl.	Coriary Erna	Ljubljana	380
6	čl.	Ležimirac Borivoj	Novi Sad	500	14	čl.	Plavsić Vojislav	Sombor	460
7	čl.	Primožič Josip	Soko I. Ljubljana	350	15	čl.	Gašperskić Stane	Soko I. Ljubljana	300
8	nar.	Pavlin Ivanov	Split	600	16	nar.	Družići Milorad	Split	350
9	čl.	Gazica Dušan	Ogulin	150	17		Manipulacija banke		18
				Swota	2.670				
				Iznos svih isplaćenih potpora				4.928	

Iz bilance se razabire da iznaša efektivna imovina fonda za nezgode JSS Din 154.675-70 (tačka 3 + tačka 4). Odpisi u ukupnom iznosu od Din 3540 odnose se delom na društva koja su brisana, a delom na korekture u matičarstvu. Članstvo i naraštaj duguju do 1926. godine još Din 9857-50, za god. 1926. Din 22.848-50, šta iznosi 40-49% od propisanih Din 55-88%.

Kako je stanje fonda relativno povoljno, tako je nerazumljiva činjenica, da društva ne ispunjavaju tačno svojih dužnosti spram tog fonda. Skroz je pogrešno mišljenje, da se doprinosi za fond mogu plaćati u dva obroka. Po pravilniku mora biti uplaćen čitav porez za fond od svih društava najdocije do konca aprila tekuće godine. Braća župski delegati neka sa svom ozbiljnošću upozore svoja starešinstva, da nateraju sva svoja društva dotle, da će u naznačenom roku uplatiti ceo stari dug i porez za god. 1927. U protivnom slučaju i župe i društva preuzimaju na sebe veliku odgovornost i nebratski postupaju protiv svih onih, kojima pripada pravo potpore, a koji su vredni i potrebni, a ne dobe ju, jer društvo ili župa, unatoč tome, da je članstvo plaćalo svoj porez, ovih iznosa nisu odmah poslali na određeno mesto. U dva slučaja baš iz ovih razloga, a po odredbama pravilnika, potpora nije bila isplaćena.

II.

A.

Glavna skupština JSS u Đakovu u god. 1926. na predlog odseka za nezgode odobrila je i naložila saveznoj eksekutivi, da spremi sve potrebno,

kako bi u god. 1927. ušla u okvir fonda i sva sokolska deca, koja pripadaju našem Savezu.

Predlog odseka fonda za nezgode JSS zato glasi: Upravnom godinom 1927. obvezatna su na osiguranju za nezgode i sva deca JSS i to pod istim uslovima prava i dužnosti, kao i sokolski naraštaj. Evidenciju dece vode društva, župe i Savez tako, kako su do sada vodila evidenciju u istu svrhu za naraštaj. U tom se smislu nadopunjava pravilnik fonda za nezgode.

B.

Predlog odseka glede visine poreza za upravnu godinu 1927:

Porez za fond za nezgode iznosi za god. 1927. za celokupno članstvo, celokupni naraštaj i svu decu 1 Din po osobi, koji iznos imaju društva putem nadležne župe bezuvetno do konca aprila o. g. uplatiti u blagajnu fonda.

III.

Proračun odseka fonda za nezgode JSS za god. 1927.

Doprinosi članstva à Din 1	Din 40.000	
„ naraštaja „ „ „	„ 8.000	
„ dece „ „ „	„ 10.000	
Zaostala dugovina do god. 1926. 50 %	„ 4.500	
„ „ za „ 1926. 90 %	„ 20.000	
7 % kamata od salda 31. XII. 1926. u iznosu Din 150.000	„ 10.500	
Isplata potpora za nezgode članstva		Din 15.000
„ „ „ „ naraštaja		„ 4.000
„ „ „ „ dece		„ 4.000
Nepredviđeni izdaci (inventar, uprava, formulari i t. d.)		„ 4.000
	Ukupno Din 93.000	Din 27.000
	Saldo	„ 66.000
	<hr/>	<hr/>
	Din 93.000	Din 93.000

IV.

Akcija fonda za nezgode JSS za ekspediciju sokolskih pripadnika na more u zdravstvene svrhe.

O tome nema sumnje, da među našim članstvom, naročito naraštajem i decom imade sila lica, koji su usled loših prilika u kojima moraju živeti, slabokrvni, slabunjavi, nervozni, zaostali u normalnom rastu itd., pa usled toga inkliniraju na ozbiljne bolesti, koje se počinju javljati na njihovom organizmu, pa ga pre ili posle, ali svakako postepeno i sigurno uništavaju. Dužnost je celokupne sokolske organizacije, da se svima tima pruži što pre i što obilnija pomoć, a to sve u cilju, da njihov organizam opet ojača, da se telesno, a po tome i duševno okrepe, pa da postanu otporni i agilni članovi naše organizacije, a u prvom redu dobri državljani.

Odsek fonda za nezgode tvrdog je uverenja, da bi bilo od vanredne zdravstvene važnosti, da se svakog pramaljeća organizuje nekoliko ekspedicija ovakovih sokolskih pripadnika, koji će se odaslati na obale mora, da si onde u vremenu 14-dnevnog boravka na svežem vazduhu, suncu

i morskoj vodi uz zdravu krepku hranu bez suvišnih materijalnih briga, besplatno, oporave i ustale svoje zdravlje. Premisa jest: članstvo, naraštaj i deca, svaka kategorija za sebe; pod većim nadzorom, zajedničkom prehranom, zajedničkom nastanbom i većim lekarskim nadzorom. Oni pripadnici, koji su bolje materijalno situirani, mogu također sudjelovati u ovoj zajedničkoj ekspediciji uz naplatu efektivnih troškova.

Važnost, o koju se upire fond za nezgode i na kojoj bazira svoj nacrt leži i u tome, što bi skupan boravak članova, naraštaja i dece svih triju plemena produbio međusobne veze, odstranio mnoge eventualne predrasude i učvrstio osećaj čistog međusobnog bratstva.

Financijski nacrt fonda za nezgode.

Baza financijskog nacrtu jest činjenica, da fond za nezgode JSS kamatima imovine od Din 200.000, može da pokrije svoje redovite izdatke i obaveze. Iznos od 200.000 dinara ostaje netaknut, pa se u slučaju vanrednih izdataka, većeg broja težih ozleđa, nadopuni iz tekućeg poreza za fond. Svi preostali iznosi imaju se upotrebiti za troškove ekspedicije i nadzor i za posebnu rezervu.

Broj oporezovanih 60.000 à Din 2 na godinu

1927. Saldo fonda za nezgode god. 1926.	Din 150.000
Porez za god. 1927 (à Din 1) zaostali dug	„ 70.000
<hr/>	
Ukupno 31. XII. 1927. Din	220.000

Od ovog ostaje stalan fond za nezgode od Din 200.000. Ostatak od 20.000 Din ide u rezervu za ekspediciju i god. 1928.

1928. Rezerva Din 20.000 + porez (2 Din \times 60.000) 120.000, zajedno Din 140.000. Din 30.000 upotrebi se za ekspediciju od prilike za sto sokolskih pripadnika na morskoj obali kroz 14 dana à Din 20 dnevno. Din 110.000 u rezervu. Kamati od rezerve Din 4000.

1929. Rezerva Din 110.000 + porez Din 120.000, zajedno Din 230.000. Din 60.000 za ekspediciju od prilike 200 sokolskih pripadnika, Din 170.000 u rezervu. Kamati Din 6000.

1930. Rezerva Din 170.000 + porez Din 120.000, ukupno Din 290.000. Din 90.000 za ekspediciju od prilike 300 sokolskih pripadnika, Din 200.000 u rezervu, kamati Din 8000.

1931. Rezerva Din 200.000 + porez Din 120.000, ukupno Din 320.000. Din 120.000 za ekspediciju od prilike 400 sokolskih pripadnika, Din 200.000 u rezervu. Kamati Din 10.000.

Od god. 1931. ostaje rezerva Din 200.000 netaknuta, a njeni kamati upotrebe se u nove socijalno-sokolske svrhe, odnosno osnuje se u ove svrhe novi fond koji će postepeno rasti. Sav uplaćen porez u fond za nezgode služi u buduće kroz sve godine za ekspediciju i njezin nadzor. Nadzor u predašnjim godinama (1928.—1931.) pokriva se iz naraslih kamata.

Predlog odseka za fond za nezgode:

Glavna skupština JSS saglasuje se principijelno sa ovim nacrtom, njegovom svrhom i provedbom, pa nalaže starešinstvu JSS odnosno navedenom odseku, da tekom god. 1927. spremi sve, kako bi se u god. 1928. samoj pristupilo provedbi.

Nande Marolt,

predsednik odseka fonda za nezgode JSS.

Izveštaj gradjevnog odseka.

Od 438 sokolskih društava, koja su učlanjena u Jugoslovenskom Sokolskom Savezu, poseduje svoje vlastite domove tek 55 društava. No ovi domovi su opterećeni ogromnim iznosom od Din 8.500.000, šta znači da je plaćena najviše jedna polovica do dve trećine građevnih troškova. God. 1926. prijavilo je početak gradnje 6 društava, a jedan je dom bio prodan na dražbi. Veliki broj društava imade vlastite fondove za gradnju domova i sabire sredstva za gradnju domova, ali statistički podaci u tom pogledu su nepotpuni i nepouzdati. Društva u većini smatraju gradnju domova svojim internim pitanjem, a ovo naziranje je u mnogo slučajeva i dovelo do nepromišljenog zaduživanja. Ovakova su onda društva prisiljena da svoje članstvo iskorišćuju u novčanom pogledu, a sav svoj rad usmeravaju jedino u tom cilju, da namaknu šta više sredstava za plaćanje svojih obaveza, a na štetu pravom sokolskom radu. Posledice su pako protivne onoj svrsi, kojoj je imao dom služiti i u koju je svrhu bio podignut, naime: mesto da privlači članstvo, on ga odbija, mesto da je središte za telesno i duševno vaspitanje, postaje prostorijom za razne tekovne i nesokolske priredbe. Stanje je danas ovako: Jedva svako osmo društvo imade svoj vlastiti dom. Društva koja su se radi gradnje nesrazmerno zadužila, ne uspevaju, tako da je u nekoliko slučajeva propalo društvo i dom. Stoga je neophodna potreba da se uvede nadzor nad građevnim delovanjem društava. Građevni odsek starešinstva u tu je svrhu izradio posebne upute za gradnju domova, koje neka onim društvima u kojima nema tome poslu većtoga članstva, omogući tačno i redovno poslovanje kod gradnje, a koja neka Saveznom i župskim starešinstvima dadu mogućnost nadzora nad finacijalnim i građevnim poslovanjem društava. U interesu je samih društava da se šta tačnije ravnaju po izdanim uputama i starešinstvu dadu šta veću mogućnost uvida u svoje građevno delovanje. Građevni odsek starešinstva JSS pozvao je sva društva, koja imadu vlastite domove, da mu odstupe po jedan primerak nacрта, koje će po mogućnosti posuđivati drugim društvima kao podlogu za izrađivanje vlastitih nacрта. Kod toga se mora spomenuti, da je provedba ove nakane ovisna od dobre volje društava, da li će ona udovoljiti želji građevnog odseka ili ne. Molbama nekih društava, koja su zamolila starešinstvo za izradbu nacрта nije bilo moguće udovoljiti s razloga, jer starešinstvo ne raspolaže sa dovoljnim sredstvima, da bi bilo kadro snositi troškve za nacрте, koji redovno iznose 1% građevne svote. Građevni odsek nastojat će vremenom da povoljno reši ovo i slična pitanja, a naročito u korist siromašnijih društava.

Naročito bi bilo potrebno da se osnuje pomoćni građevni fond, iz kojeg bi se davali beskamatni zajmovi društvima, koja su usled nepredvidenih zapreka kod gradnje zapala u finacijalne poteškoće. Usled slabog materijalnog položaja JSS, građevni je odsek svestan, da za sada ova misao nije izvediva; ali moli bratsku skupštinu, da razmišlja o tom pitanju i o načinu rešenja.

Ing. Franjo Zelenko.

Upute za gradnju i uzdržavanje sokolskih domova.

(Vidi Sok. Glasnik br. 4 god. 1927.)

Izveštaj odseka za sokolske odore.

Prošle godine odsek za odore naročito je osećao manjkavost i nedoteranost svećanih odora za naraštaj, kako za muški, tako i za ženski. Dosadanja odora našeg naraštaja u svakom je pogledu bila nepraktična, a uz to manjkava tako, da se u slučajevima nepovoljnog vremena naraštaj njome nije mogao služiti. Ona je bila prazna, a u drugu ruku nikako nije pristajala životnoj dobi u kojoj se kreće naš naraštaj. Životno doba od 14—18 godina traži da bude mladić ili devojka odeven na način, koji omogućiva, da dodu do izražaja sve njihove mladenačke karakteristike, svežost izgleda, bujnost rasta i razvijenost tela. To kraj sadanjih odora ne beše moguće. Kod muškog naraštaja duge hlače kvarile su posvema mladenački karakter naraštaja, forma kape opet nikako nije pristajala glavi, jer je ona svojom formom bila udešena više za odrasle nego za mladiće, a bez naročitih sokolskih emblema, prazna. Kakova je sada, delovala je sumorno, mrtvački. Dodamo li još k tome, da naraštaj na košulju nije imao nikakovog gornjeg ogrtača (kaputa) ili što sličnog, to se crvenilo same košulje čudno isticalo, pa je izgledalo, kao da je naraštajac na pola odeven.

Isto, ako i u manjoj meri opažali smo kod naraštajke. Naročito se zapazilo, da bela marama nikako ne pristaje svežosti mladenačkog lica. Nijansa između bele marame i zagasitosti ili rumenila lica bila je tako veliki kontrast, da su lica izgledala izbledela, bolna, bez svežine i onih naročitih karakteristika, kojima odseva lice devojke. Donekle se to pokušalo ispraviti uvedenjem crvene vrpce uz gornji rub marame, ali i to beše od slabog efekta. Na koncu čitava forma i kombinacija odore, kako ju sada imaju naraštajke, nije ništa drugo nego formalno vežbače odelo. Pa kad se kod članica zabacila uporaba ovog odela za svećane nastupe, trebalo je analogno i kod naraštajka, da se sprovede jednaka reforma, zapravo da se uvede svećana odora.

Pošto je odsek za odore u principu rešio, da je sadanja naraštajska odora, kako jedna, tako i druga, nepraktična, manjkava i nedoterana, to je odlučio da bezuvetno još do ovogodišnje glavne skupštine JSS reši ovo pitanje.

Odmah u početku rešavanja odbor se postavio na stanovište, da odora imade da bude u prvom redu praktična, da će moći služiti za svaku prigodu (javni nastup, svećane povorke, izlete) da bude reprezentativna, kako bi ju naraštaj zavolio, a njegov samog vanjskom formom podigla tako, da će doći do izražaja sve one karakteristike, koje smo više gore spomenuli, nadalje da bude bazirana na našim nacionalnim motivima, kako bi došla do izražaja naša etnografija, što će i u naše sokolske omladine probuditi i dalje podržavati smisao do tog našeg narodnog umetničkog bogatstva. Konačno da ona bude jeftina, da ne traži prevelikih materijalnih žrtava.

Odsek za odore u vezi sa svima faktorima JSS, kojima je poverena briga oko sokolskog naraštaja, proširen našim saveznim dobavljačem bratom Brankom Palčićem, etnografskim stručnjacima i krugom braće i sestara, koja se bave umetnošću, pristupio je k provedbi ove zamisli, pa je u tu svrhu izradio više nacerta i modela, oprobao ih na našim naraštajcima i naraštajkama.

Kao najukusnije i najpraktičnije pokazale su se odore, koje ovde donosimo slikom i opisom.

I.

Svečana odora naraštajca

Sastoji se iz polutvrde crnogorske kape sa državnim trobojkom i značkom, košulje iz domaćeg seljačkog platna, razgaljene na grudima; gaća, kratkih, jednako iz belog seljačkog platna; žutog kožnatog pojasa (kajiš); krušne torbe (svetlo smeđe boje) te modrog prsluka (jećerme), cipela crnih na zapetljaj, visokih crnih čarapa uvijenih do ispod koljena. Košulja pokriva gaće. Na rubovima košulja i gaća u visini od 8 cm izvučene su niti tako, da rubovi jednog i drugog završuju resama.

Čitavoj odori još pripada pelerina, koja krojem odgovara članskoj, duljinom nešto preko koljena, a nosi se, za slučaj nestalnog vremena, prebačena preko leve ruke.

Svečana odora naraštajke (prebačena)

Praktičnost i jeftinoća odore očituje se u tome, što je od jakog domaćeg seljačkog materijala, slobodna, trajna i daje se prati. Krušna torba služi da u nju naraštajac spremi svoj pribor, koji mu potreban za javne nastupe i izlete, da si ponese hrane i ostalo najnužnije. Nijansa boja modro-belo-crveno deluje u divnoj harmoniji, a naročito kod većih i brojnijih nastupa silno odskače gornja ploha, šta je sačinjavaju kapice.

II.

Odora naraštajka:

Sastoji se od bele marame u slovenskom narodnom motivu vrh čela, bele košulice (bluze) sa kratkim rukavima i četverokutnim izrezom, modre skladane (faldane) suknje, te crvenog haljetka (forma zobunca) sa belim ovratnikom. Za nakit haljetka određeni su gajtani u harmo-

Svečana odora naraštajke (obučena)

ničnim bojama narodnih veziva (pirotski i bosanski motivi), koji su u skladu sa bojama motiva na maramici. Na haljetku su dva džepa koso spreda. Haljetak je iz crvenog kazijana (zagasito crvene boje) potpunoma postavljen. Polucerne cipele, crne čarape.

Čitavoj odori pripada pelerina, kao i gore kod naraštajca.

I u ovoj odori dolazi do jakog izražaja ukus, etnografija i praktičnost. Naročito se ističe lepa harmonija živih boja, skladana po našim narodnim motivima, dok u glavnom odskaču boje naše državne trobojke. Praktičnost odore opet sastoji se u tome, da nije potrebno, baš kao ni kod naraštajca, posebno vežbače odelo, jer čim se odloži haljetak, naraštajka je spremna za svaki sokolski nastup u vežbačem odelu.

Sam pako haljetak služi joj u slučaju hladna vremena, pa naročito kod većih nastupa, svečanih povorka, daje celini jedinstvenost i sklad, a uklanja dosadanje šarenilo svih mogućih krojeva i ogrtača, što je bilo na uštrb vanjskom efektu.

* * *

Odsek za odore proučiv najpomnije rešenje ovog toliko važnog pitanja, došao je do pozitivnog uverenja, da je ovim načinom najbolje rešio svoju zadaću, jer ne samo da je u svakom pogledu udovoljio zahtevima, koje je sam sebi namenio zadaćom, već je uveren da donesenjem i prihvatom ove odore dobivamo jako propagandističko sredstvo, koje će mnoge i mnoge od naše omladine zaneti, da se i oni počnu vrstati u naše redove.

Ante Brozović.

Sokolska štampa.

(Organizacija sokolske štampe i izveštajne službe.)

Danomice sve više osećamo potrebu da naše Jugoslovensko Sokolstvo šta više dotera i svoju duševnu stranu, da je što jače ustali u javnosti, u opštem životu, da je jednom reči ucepi u narodnu dušu. Sve ove okolnosti nas upravo imperativno sile da jedan deo svojih nastojanja posvetimo onome faktoru, koji je javnosti najbliži, koji je s njome u najužem dodiru, koji je najviše moguć da naše ideje unese u narod, a obratno opet da od ovoga prima direktive. To je naša štampa.

Sokolska štampa danas je na toj tačci, kada moramo ozbiljno razmišljavati o tome, hoćemo li s obzirom na njezinu organizaciju učiniti korak napred ili da čitavu stvar i dalje pustimo kao do sada, da se razvija neorganizovano, rastepeno i nekronički, da se ona u nutrinji svojoj preporada sama od sebe prema prilikama, prepuštajući vremenu da ono stvori zvezdu predvodnicu, koja će idejno zastupati našu ideju pred vlastitim narodom i celim svetom.

Pre nego predemo na sva ta razlaganja sledimo sokolski razvoj izvan međa našeg unutarnjeg života, pa ćemo vidjeti, kako se polagano, neprimetljivo i teško diže Sokolstvo i njegov uzgoj u našem narodu i kako je ono u određivanju nastojanja, da doista postane svojinom celokupnog naroda, prepušteno samo sebi. Naš dosadanji rad svakome je jasno pokazao, da Sokolstvo imade u sebi najbolje i najjače moralne snage, da je u njega najsilnije razvijena duševnost, da ono samo po sebi predstavlja najaču organizaciju, koja je posiocem velike slavenske misli. No taj veliki naš cilj još uvek nismo postigli. Još smo daleko od njega, dakle nam još uvek i dalje koracati neugaženim i trnovitim stazama, kojih se ali ne smemo strašiti, jer ćemo onda smalaksati na po puta.

Na tom putu imadu da budu telo i duša izvor naših snaga, koje imadu da same po sebi izražavaju najveće i najsavršenije jedinstvo naše

nutranjosti sa spoljašnošću. Za tehničku stranu stvaramo propagandu telom, a za idejnu treba da stvaramo propagandu dušom, kako bi ona bila dostojna Tyršove ostavštine — sokolske ideje!

U biti svojoj Sokolstvo je još uvek sačuvalo onu srčiku, koju je imalo kod svog osnutka. No jedno se ipak promenilo, a to je spoljašna forma, koja danas traži mnogo više razgranjenosti, mnogo veće slobode, a to tim više kada se osvrnemo na onaj deo puta, koji smo već prevalili, a koji je bio najteže pokusno doba za Sokolstvo, da onaj svoj ideal, za koji su mnogo i mnogo žrtvovali najumniji sinovi Slavena, šta više zavo- limo, učvrstimo i proširimo.

Svoje ideje unesimo u narod temeljem zdravog sistema, najvećom preciznošću, kako bi se taj narod okupljen oko jednog ognjišta osećao srećan, a ovo ognjište kako bi smatrao svojim — sokolskim! Zato treba našu javnost dan za danom informisati o Sokolstvu, o našem sokolskom životu, jer ćemo samo na taj način do poslednjeg detalja prikazati veličinu svoje ideje. Treba da se iz svog uzanog obiteljsko-sokolskog kruga zate- ćemo popularnosti, kako bi u zajednici s narodom dosegli onaj cilj, koji nam je najviši zadatak. To pako moći ćemo onda, kada ćemo tom narodu pružiti uz telesno i duševno savršenstvo.

Od postanka svoga neprestano naučavamo da smo sveslavenska orga- nizacija, a tek na minulom praškom svesokoskom sletu učinili smo prvi i sigurni korak k tome sveslavenstvu. Mi smo istina svesni toga, da smo svi Slaveni sinici jedne majke Slavije, ali nije dovoljno da samo pred svetom zajedničkim nastupima pokazujemo da smo u krvnom srodstvu, već treba da pokažemo da smo i duševno jedinstveni, da hoćemo da budemo i u nutrinji našoj, duševnosti, u neprekinutoj vezi i da od svojih načela ne odstupamo nikada, pa bili, ne znam, na kakove stavljeni kušnje.

Ovo naročito vredi za nas Jugoslovane, Jugoslovenske Sokole. Deo smo velike sveslavenske organizirane jedinice, koja ne poznaje viših i nižih, slabih i jačih; državljani smo države koja je sagrađena na našim idejama narodnog i državnog jedinstva. Hoćemo dakle još da pođemo i korak dalje, pa da probudimo u narodu onaj najlepši ideal, a to je duševno jedinstvo. Da to pako postignemo, a taj je cilj još daleko, onda smo dužni da organiziramo sve svoje sile, koje će biti kadre da taj naš ideal propagiraju s pravom vani. Mi hoćemo da pružimo priliku svakom pojedincu da nas upozna ne samo po materiji, već i po duši. Hoćemo i moramo nastojati oko toga, da naše delo, kako se ono sistematski raz- vija u nama, tako i sistematski pređe u javnost, pa da preko naše orga- nizovane štampe privuče k nama one, koji nisu direktno zainteresovani bilo u tehničkoj ili upravnoj strani naše organizacije, ali se populariza- cijom našega rada osećaju s nama srodnima u mislima i težnjama.

Kako rekoh to je sve moguće samo preko naše sokolske štampe, u užem smislu reći, naime u koliko je ona pristupačna širim slojevima naroda, a onda preko dnevne štampe u koliko je ova opet sklona našim idejama i radu.

Dakle štampa, ona je naše i prevažno pitanje, pa se u buduće u našim redovima nema o njoj tretirati onako, kako je to bilo do sada s površnošću, malo interesa ili dapače potpunom apatijom. Ta neosporno je da Sokolstvo oslanja svoju propagandu na štampu i da u njoj imade najbolje srestvo za svoj razvitak i napredak. Na ovom mestu, barem

za sada još ne ćemo raspravljati o važnosti sokolske štampe, jer to bi sve bilo suvišno teoretiziranje, a jednako ne ćemo da govorimo i o kvaliteti naših sokolskih listova, naime da li oni svi odgovaraju svojoj svrsi i ne bi li bila potreba da budu bolji, jer baš svi nisu na svojoj visini, kako to uopšte u svetu ništa nije najsavršenije. Ta među nama imade dosta »kritičara«, koji znadu svaku dobru stvar kritizirati i izvrsno govoriti o tome, kako bi se nešta imalo doterati. No kad se tim »kritičarima« dade prilika, da stvar doteraju, tad nalaze tisuću izgovora, koji su svi vrlo slabi, a redovno svršaju s jednim refrenom — nemam vremena! To u punoj meri vredi i za naše sokolske listove. Imade braće Sokola — oni se dapače ubrajaju među najbolje — kojima su sokolski listovi ništa, ali opet sami ne će da se prihvate posla, pa da nadopune praznine listova, o kojima znadu toliko pričati. Pitanje je sada da li ovakove »kritike« izgovorene često puta u nezgodno doba, na nezgodnom mestu, donose koristi? Uvereni smo da ne, šta više nanose štetu. Iznašati kritiku zato da škodiš, nije umesno, jer svrha je kritike da poboljšava, a ne obratno. No najbolja je kritika svakako, da onaj, koji kritizira, vlastitim sastavcima digne list na šta veći stepen.

Držali smo da je bila nužna ova konstatacija pre nego predemo na daljnja razlaganja.

Drugo pitanje glede naših listova jest to, da li se oni dovoljno čitaju i da li u članstvu imadu dovoljno pretplatnika. Stara je istina, da je list onda tim bolji, šta više imade pretplatnika. A to je sasvim naravno. Ta bez ikakvog posebnog dokazivanja to bi morao znati svaki naš pojedini član, da je njegova dužnost da bude pretplaćen barem na glavni sokolski list, kako bi bio obavešten o svemu onome, šta se događa u našem Sokolstvu. No ako zavririmo u spisak naših pretplatnika, tada opažamo da u njem manjka mnogo, mnogo Sokola. Od ovakovih članova imade naša organizacija dvostruku štetu. Prvo, ovakovi, koji nisu pretplaćeni, a prema tome i nečitači naših sokolskih listova, nemaju ni pojma o stanju u našoj sokolskoj organizaciji, a drugo ne podupiru listove i time se ni najmanje ne brinu za njihov napredak.

To je velika greška, koja se i te kako teško oseća u našim redovima. Tko je pozvan da ovu grešku ukloni? Svi od prvoga do poslednjega, svaki brat, svaka sestra, svi mi smo dužni, da uložimo sve svoje sile, da uklonimo ovu veliku našu sramotu. Ako se je u tome do sada grešilo, ne sme se u buduće, već moramo iz svih sila nastojati, da popravimo ono, šta smo do sada tekom toliko godina zadocnili.

No ne možemo se opet samo time zadovoljiti, da se listovi pretplaćuju, a onda nerazrezani počivaju u bibliotekama i ladicama. Ta kažimo si otvoreno, da nije onaj Soko, koji ne prati svoje sokolske štampe. Neka nitko ne dolazi s izgovorom, da poznaje sokolsku organizaciju i da mu nije nužda da čita sokolske listove, jer da ga oni ništa ne zanimaju i da u njima ne nalazi ništa »novoga«. Još manje vredi izgovor na skupoću, a taj se toliko puta čuje. Iznos, koji se daje za pretplatu još nikoga nije spremio na prosjački štap. Naš »Sokolski Glasnik« sa svoja dva priloga »Prednjakom« i »Jugoslovenskim Sokolom« štampa se u nekih 3600 primeraka, a niti ovi nisu posve rasprodani. Češki »Sokolski Vestnik« štampa se u 45.000 primeraka, pa ipak čujemo sa strane čehoslovačkog Sokolstva jadikovke, da je Vestnik premalo

raširen među njihovim članstvom, a kolika je golema razlika između njih i nas.

Sve ovo bilo je potrebno da Vam se dozove u pamet, jer samo tako ćemo svi od reda uvidjeti, da je štampa jedan od najmoćnijih faktora na svetu. Ta poznato je da se za štampu kaže, da ona gradi i ruši, stvara i rastvara. A i doista je tako. Ta danas na svetu nema tog kulturnog čoveka, koji nije upoznao moć štampe i koji se s njome u bilo koju svrhu ne služi. No ne samo pojedinac čovek, već i čitave organizacije upoznale su vrednost štampe, pa baš u pogledu štampe sa svoje strane poduzimlju sve, najveće napore i podnašaju najveće žrtve, da tu štampu doteraju i da ju iskoriste u svoje propagandističke ciljeve. Po kvaliteti štampe, odnosno kvaliteti njezine organizacije sudi se njezina vrednost. To i drugačije ne može biti, jer je štampa ona pisana reč, kojoj je zadaća da prodre onamo, kamo ne može usmena reč, a u drugu ruku da bude opet kroničar svega onoga, što je usko vezano sa istorijom, radom i životom dotične organizacije.

I dok tako shvataju važnost i potrebu štampe mal ne sve, pa i one najnezatnije organizacije, kod nas u našem Jugoslovenskom Sokolstvu, organizaciji od blizu pedeset hiljada članova, ne podaje joj se ona važnost, koju iziskuje naša potreba. Kako već uvodno rekosmo, ne samo da se ne pazi dovoljno na kvalitativnu stranu, već se opaža veliki nehaj i u širenju štampe. Da nadopunim ono, što sam pre rekao, upozorujem ovde na statistiku naše štampe. Poznata je svima i pruža nam crnu sliku. Možemo mirne duše kazati, da je stanje u kojem se u tom pogledu nalazimo upravo očajno. Tome pako svemu najviše je kriva naša nehajnost, jer se pitanjem sokolske štampe premalo bavimo, a i onoliko koliko se bavimo, to je površno, u neku ruku ishitreno, nešto pod moraš, a ne od dobre volje i spoznaje potrebe.

Prigovorit će netko da je ovaj prekor preteran, a praznina u našoj štampi da potiče od pomanjkanja stručnih sila. No koliko bi se bar donekle i ovaj prigovor mogao uvažiti, ne može se uvažiti nikakov izgovor za okolnost, da naše članstvo do svoje vlastite štampe u svakom pogledu pokazuje vrlo slab razvijen smisao, da tu štampu pomaže bilo moralno ili materijalno.

Zar je onda čudo, da se kraj takovih prilika naša štampa ne samo ne može razvijati, već da jedva bitiše u svojoj skućenoj formi.

Govoreć ovo u prvom redu mislimo na glavnu oficijelnu Saveznu štampu i to ponajpre na glavni organ »Sokolski Glasnik«, a onda »Sokolič« i »Našu Radost«.

Držimo da bi bilo suvišno svako razlaganje o potrebi pomenutih listova, jer o tome je svatko od nas uveren. To su tri lista, koja bezuvetno trebamo i bez kojih se naša organizacija ne može zamisliti. Svaki od njih imade svoj određen smer, delokrug i zadaću. Razumije se i nije nam nakana, da sami sebe obmanjujemo, da tim listovima nešto manjka, da bi trebali biti savršeni, potpuniji, doteraniji. No od kuda sve to postići, kada svaka dobra ideja, volja i energija zapne na pomanjkanju materijalnih sredstava. Iz vlastitog poznavanja štampe možemo smelo ustvrditi, da danas nema nijedne organizacije u državi, koje bi članovi tako malo marili za svoju štampu, kako je to kod nas. Svaki list, pa bio on još tako neznatan, subvencioniran je bilo od koga u bilo kojoj formi.

A naši listovi? Upućeni su sami na sebe i na skućeni krug radnika, koji muku muče, da svežu kraj s krajem, kako u moralnom, tako i u materijalnom pogledu. Dalnje ovakovo stanje je neodrživo, pa zato već danas mislimo na to, kako da ovo pitanje izvedemo na čistac i da nademo sanaciju za našu sokolsku štampu. Ne sanaciju, koja će ju spasavati, već sanaciju, koja će poraditi na pridignuću štampe.

U tom pogledu mislilo se mnogo i mnogo, pa se opazilo da je budžet saveznog organa takó malen i skućen, da se list svojim opsegom može uređivati samo u najskućenijoj formi. U redakcijskom pogledu trebalo bi da »Sokolski Glasnik« donša uz sav zvaničan materijal, šta više članaka i to idejno-sokolskih, zdravstvenih i prosvetnih, da šta obilatije prati sva slavenska Sokolstva, kao i sve inostrane telovežbene organizacije, a naročito da šta detaljnije prati rad naših župa i društava, a sve to da prikazuje šta zornije i sa ilustracijama. No od kuda i kako sve to, kada u listu radi pomanjkanja materijalnih srestava ne dostaje prostora.

U tu svrhu treba da već jednom nešto poduzmemo, da naš Savezni organ ne će kuburiti, da ne bude vezan na skromna srestva, koja mu ne dozvoljavaju napredak, a opet da će uređivački, odnosno novinarski odsek Saveza biti u mogućnosti da pridigne sokolsku štampu i dotera glavni Savezni organ.

Naše je duboko mišljenje, da bi u krilu našeg Saveza trebalo osnovati naročiti novinski fond, koji bi se organizovao na način i sa visinom doprinosa, kako je to fond Saveza za nezgode. Ovako stečeni fond služio bi godimice za podupiranje i proširenje Savezne sokolske štampe. U dalnjem nastojanju oko organizovanja štampe trebalo bi da se oporezuje pojedine župe gledom na sakupljanje oglasa. Oglasi su kod svakog lista vrelo prihoda, a šta mi vidimo kod našeg Saveznog Glasnika? I ako je on oficijelnim organom celokupnog našeg Sokolstva, to jedino Ljubljana daje svoje oglase, dok iz ostalih mesta nemamo nijednoga. A nije li i to naša sramota? Zato bi trebalo da se tačno odredi za svaku župu, već prema tome kako je na njezinom teritoriju razvijena trgovina ili industrija, visina iznosa za koji mora dotična župa tekom godine namaknuti oglasa. Tu župa materijalno ne gubi ništa, šta više može organizovati dobru akvizitersku službu, od kojé će imati koristi dotičnik, koji taj posao preuzme, kao i Savezni organ, jer bude li list dovoljno snabdeven oglasima, biti će mu veći prihodi, a po tome će se moći poraditi i na njegovom proširenju. Za slučaj, da se pojedine župe ne bi htele ili mogle prihvatiti ovog posla, onda se neka odkupe izvesnim godišnjim paušalnim iznosom, koji će odgovarati u vrednosti, visini iznosa, šta bi se moglo dobiti sabranim oglasima.

Ovo iznosimo konkretno, kao predlog, jer nam je do toga, da u prvom redu oko organizovanja naše štampe stvorimo jaku fincijalnu bazu, bez koje je i sprovanje svake organizacije iluzorno.

Kako se evo jedno razvija iz drugoga, tako postepeno dolazimo i do pitanja forme lista.

O tome se u našem Sokolstvu mnogo raspravljalo, bilo je predloga, koji su padali, ali koji ipak ponovno iskrsavaju u bilo kojoj novoj formi.

Naš glavni organ danas je formom određen tako, da izlazi u tri dela. Ponajpre je »Sokolski Glasnik« u glavnom određen da donša sav zvaničan materijal, a onda prilog »Jugoslovenski Sokol« i »Prednjak«, svaki određen za svoju svrhu. Prvi za sokolsko-ideološke i razne kulturne članke, a drugi za potrebe Saveznog TO. Jedan i drugi prilog izlaze naizmenice svakih petnaest dana. Imade prigovora da to ne dostaje za potrebe našega Sokolstva, a onda da list takav, kakav je sada u formi brošure ne može da zahvati prode u širih masa naroda, koje bi trebalo baš propagandističkim štivom predobiti za Sokolstvo. Savez to i sam uvida, pa je već opetovano puta lansirao rešenje ovog pitanja po raznim skupštinama, ali nikada se nije moglo doći do pozitivnog definitivnog rezultata. O tome nema sumnje da bi našim potrebama najbolje odgovarao jedan veliki sokolski tednik, koji bi izlazio u formi novina. No u tom bi trenu i režijski troškovi horendno porasli, a površ svega toga onda se ukazuje i potreba osnutka posebnog tehničkog lista, jer bez njega ne možemo nikako biti.

Drugi opet naglasuju potrebu da bi se naš organ doterao tako, da se glavni list sa oba svoja priloga stopi u jedan veliki list, koji bi trebalo da izlazi u velikoj revijalnoj formi. Savezu je i ova forma mila i draga, jer njezino ostvarenje bio bi kolosalan korak napred, ali i opet kucaju na vrata horendni izdaci, tako da kraj sadanjih prilika nije uopšte moguće zamisliti izdavanje takove luksuzne revije.

Dakle u glavnom dolaze u obzir samo dve kombinacije. Sadanja već postojeća forma i Sokolske Novine. Najbolje bi odgovarale Sokolske Novine. No na taj korak možemo se odlučiti samo uz uvet, da se unapred osiguraju srestva. Dakle izgleda da se barem za sada moramo zadržati kod sadanje forme. No današnji list trebalo bi ipak proširiti tako, da se on od polumesečnika razvije u tednik, ali da onda u tom trenu postane i faktičnim centralnim organom celokupnog našeg Sokolstva, uz obaveznu pretplatu. Da bi pako bila mogućnost proširenja lista kao tednika šta veća, onda je potreba da se dokinu svi dosadanji suvišni Vesnici župa i društava, jer je onda opstojnost njihova suvišna, pošto je tada tjedna novina dovoljna da posluži potrebama ne samo svih župa, nego i sviju društava. Isto bi to vredilo i za slučaj, da se današnji Glasnik formom svojom pretvori u novinu.

I ako smo se izjasnili za sadanju formu brošure, to ne znači da smo u principu protivni novinskoj formi. Naprotiv sa stanovišta propagandističkog, novine su uvek bolje, jer one kao takove podpadaju kolportaži, laganije se prodaju i namenjene su i pristupačnije široj javnosti, pa se, o tome nema smunje, njome laglje postizava cilj i svrha, nego li brošuroum. No u tom slučaju od temelja menja se i finansijska baza, jer bi župe morale da sa svoje strane doprinose garancije za prođu izvesnog broja primeraka, uz već pre spomenute garancije glade oglasa.

Mi sa svoje strane u ovim rečima tek upozorujemo na sve ove potrebe, jer nam je do toga, da se ova pitanja što bolje ventiliraju, da se čuje reč celokupnog Sokolstva, a ne da se nešta oktroira, što

možda ne bi bilo po volji članstvu. Tek kada će se doznati za želje i potrebe, mogao bi se Savez po iniciativi glavne godišnje skupštine odlučiti za korak napred, izmjenu forme i radikalnu promenu.

Shvaćajući ali stanje kako je sada, naime na jednoj strani Saveznu štampu, a na drugoj župske i društvene Vesnike, i u tom pogledu treba nešto poduzeti. U mnogočemu se opazili manjkavost kod pojedinih tih Vesnika, Opazilo se da se u njima javljaju pisci sa nedovoljno sprema i neorijentiranosti. U listovima su se nekontrolirano pertraktirala pitanja koja nisu zrela za širi javni forum, pa su se baš usled toga krivo shvatala ili unela zabunu, koja je bila nepotrebna. Osim toga bilo je i kardinalnih grešaka u pogledu našeg ustava i shvatanja Sokolstva. To je možda i jednim glavnim uzrokom, da se danas u našem Sokolstvu sve više diže glas za potrebom jednog centralnog organa, koji bi okupio oko sebe sve sile i izlazio kontroliranim gradivom, jer u većini u župskim i društvenim Vesnicima čitavo je gradivo bilo nekontrolisano, urednici premalo oprezni, pa je to i dovadalo do nepotrebnih neugodnosti. Da se u buduće, računajući, da će se postojeće stanje barem za jedno izvesno vreme produžiti, ovo spreći, treba zaključiti da svi župski i društveni, pa i sletski periodični listovi, svečani ad hoc brojevi itd. imaju da podpadnu pod kontrolu naročitog redakcionog odbora u kome mogu da budu merodavni faktori župa, odnosno društava i ona sokolska lica van tih foruma za koja se znađe da su tačno poučena u ustav i organizaciju našeg Sokolstva. Šta više u tom pogledu bismo pošli tako daleko, da bi ovakovu vrst kontrole uveli i za sokolske knjige. Imade danas edicija, a naročito u novije doba, koja izdaju neki pisci u svojim nakladama, koje nose zvučne naslove, a sadržina im je takova, da su Sokolstvu na sramotu, kako je to sa jednom netom izašlom knjigom o Sokolstvu u Ogulinu. Takove se pojave u našoj sredini ne mogu trpiti. Zato bi trebalo da nadležan forum kod Saveza svaku sadržinu knjige pregleda i dade svoje odobrenje. Takova tek bi knjiga onda bila autorizovana, providena Saveznom klauzulom i mogla bi se raspačavati po našim društvima. Nije malenkost kakove knjige dolaze do ruku našega članstva. A šta se tiče samog tog raspačavanja, mogle bi se u buduće po društvima raspačavati samo one knjige, brošure ili listovi, koji imaju naročito odobrenje Saveza. Tako bismo postigli dvoje, da bi u prvom redu pisci pazili šta i kako pišu, a sledstveno tome da bi se i naša sokolska literatura podigla na viši nivo, a u drugu ruku župe i društva ne bi bila molestirana sa rasprodajom manje vredne literature, a usled česa trpi prava sokolska štampa.

Od preke je potrebe da i u tom pogledu stvorimo zaključak.

U vezi sa pridignućem naše štampe, ukazuje se još jedna velika potreba u našim redovima. Mi smo je u početku ovog našeg razlaganja onako mimogređce naglasili. O njoj je bilo već govora u našim redovima, ali je sve ostalo tek kod reči. Ova je zadaća potreba tačnoga i jedinstvenoga informiranja javnoga mnjenja u našoj državi o našem Sokolstvu. Baš tekom nedavno minulih meseci i to pred slet u Pragu našem su se štampom pronosile razne vesti glede

sudjelovanja nekih domaćih i inostranih organizacija na tom sletu. Javnost je bila različito informisana, a u našim vlastitim redovima nastala je zabuna. Kad bismo imali svoj jedinstveni informacioni biro, recimo novinski sokolski ured, tad bi bila njegova dužnost da sistematski raširuje vesti i informacije o našem Sokolstvu, koje bi njemu služile u korist razvoja i ugleda, a javnost bi nas još jače upoznala usled objektivnog prikazivanja naših prilika, rada i života. Zato je već skrajnje vreme da se i ovo pitanje makne s mrtve tačke na kojoj se nalazi.

Potreba osnutka, velim i opet — recimo — sokolskog novinskog ureda, u našoj organizaciji tako je jasna, ako se setimo svega šta smo uvodno spomenuli, da sada ovde na tom mestu nema potrebe da bi je posebno obrazlagali. Ta van je svake sumnje, da svatko od nas oseća potrebu organizovanja dobro organizovane izveštajne službe. Ako igde, a to je baš u našoj državi velika potreba da javnost preko dnevnog novinstva bude informisana o nama. To se pako može postići jedino neprekidnim, dnevnim istalnim izveštavanjem domaćeg novinstva u smeru, da se svaka vest, svaka notica izradi prema potrebama našim. Zadaća bi ovakovog ureda ili odseka dalje bila da čitavu štampu u državi opskrbljuje vestima iz vanjskog ostalog slavenskog Sokolstva, a s druge opet strane da preuzme informiranje vanjske javnosti putem inostranih sokolskih listova o nama. Naša je država sastavljena iz bivših pokrajina, koje su do sada živjele pod posve različitim uplivima. U tim pokrajinama bile su i posve različite sokolske prilike. Kod međusobnog zbližavanja tih pokrajina pripada našem Sokolstvu velika zadaća. Zato je potrebno da se vrši dnevno i sistematsko izveštavanje novinstva o svim sokolskim stvarima iz raznih krajeva. Time bi se izbeglo mnogim manjkavostima. Da spomenem tek neke. Tako se danas dešava da ljubljanski listovi brže i bolje izveštavaju o kakovoj sokolskoj priredbi u Srbiji, nego beogradski, a beogradski listovi o kakovoj priredbi u Bosni, nego sarajevski, a zagrebački o kakovoj priredbi u Vojvodini, nego listovi u Novom Sadu. A onda svi ti opet zajedno da uopšte nikako ili skroz manjkavo — izuzev tak čine ljubljanski listovi — izveštavaju o olimpijadi u Parizu, međunarodnim utakmicama u Lyonu ili o svesokolskom sletu u Pragu. Nije svrha ovim razlaganjima da govore o detaljnoj internoj organizaciji. Ne, više je potreba da se ukaže na glavne poslove. Jedna od takvih prvih potreba jest da se sačini spisak novina iz čitave države nama naklonih. Dužnost bi stoga bila pojedinih župa i društava da porade na tome, da Savez dobije popis svih tih novina, a ujedno da one kod merodavnih faktora tih listova porade na tome da bi se Jugoslovenskom Sokolskom Savezu, kao predstavniku eminentne nacionalne i najače organizacije u državi poklanjao po jedan primerak u svrhu evidencije. Tu bi se štampu pako oštetilo tako, da bi se u krilu Saveza izdavala naročita sokolska korespondenca, koja bi se besplatno dostavljala tim listovima za njihovu porabu i informaciju javnosti. Primanjem svih tih listova Savezu bi bila posve omogućena evidencija pisanja štampe o Sokolstvu, pa bi se uveo i stalan album isečaka, šta bi bilo od kasnije velike istorijske vrednosti po celokupnu našu sokolsku organizaciju.

Kriva mnjenja i pisanja bi se ispravljala i kontroliranim vestima delovalo da se izveštajna sokolska služba u pojedinim listovima svede u pravu meru. Time ćemo imati jednu veliku dobit, jer nas onda štampa ne samo ne će ignorirati, ili prikazivati u krivom svetlu, već će onda o nama pisati kako ćemo to mi sami udešavati, a onda je isključeno da bi javno mnjenje imalo o nama manjkave pojmove.

Eto to je u kratko pregled stanja naše sokolske štampe i nabacane ideje kako bi se naša štampa za prvi početak ozbiljne reorganizacije imala preporučiti. Za taj preporod imade doći inicijativa od svih bez razlike, jer se za njega oseća potreba, a traži se moralnih i materijalnih žrtava. Svako tko je u duši prekaljeni Soko, tko je ispravno i tačno shvatio naša ova razlaganja i njihovu intenciju, taj će poraditi na tome, da dođe i do realizovanja tih naših ideja. To realizovanje nije teško postići, ako smo spremni na rad i žrtve, pa ako još danas ove ideje pismeno konkretiziramo i prihvatimo.

Ante Brozović,
urednik »Sokolskog Glasnika«.

Izveštaj odseka za barjake.

Odsek za barjake nadzire nabavku barjaka, kako bi barjaci dobili etnografsko-umetničku vrednost. Uvela se jedinstvena mera za članske i naraštajske barjake, što povoljno deluje na gospodarsku stranu kod nabavke barjaka. Kao prvi dokaz svoga rada izveo je odsek naraštajski barjak, kojeg je poklonio naraštaj JSS, naraštaju ČOS prilikom VIII. svesokolskog sleta u Pragu. Odsek je nadalje zbrinuo nacрте za društva: Boštanj ob Savi, Radeče, Štepanja vas, Toplice pri Novem mestu, Subotica i Karlovac.

Svi barjaci nose obeležje lokalne ornamentike i tehnike, tamo, gde je još živa, inače se odsek obazire na istorijsko-etnografsku podlogu.

B. Račić.

Predlozi odbora JSS za glavnu skupštinu.

1. Svojedobni zaključak, da pripadaju svi dohoci priredaba sokolskih društava na Savezni (Sokolski) dan t. j. 1. decembra svake godine, izključivo JSS, dokida se i menja se tako, da JSS izdaje za sva društva jedinstvene blokove, koje će se razdeliti među društva, koja ih mogu unovčiti i iznos poslati JSS do 15. decembra svake godine. Svaki blok sadržaje 100 listića à 2 Din. Broj blokova za svako društvo određuje starešinstvo JSS prema broju članstva u svakom društvu. 1. decembar imade se i dalje proslavljati u istom obliku kao i do sada.

2. Odbor JSS predlaže, da se II. jugoslovenski svesokolski slet obdržaje god. 1929. ili 1930. Mesto će odrediti glavna skupština (Beograd ili Ljubljana). Starešinstvo JSS ovlaštuje se da u tom vremenu izvrši sve pripreme.

Predlozi starešinstva JSS.

1. U smislu zaključka glavne skupštine JSS u Zagrebu, bila je izrađena pogranična marka Jug. Sokolstva. Čisti prihod od prodaje ove marke

određen je za podporu svima našim pograničnim sokolskim društvima, koja se imadu boriti sa teškim finansijskim neprilikama. Marka se imade raširiti među celokupnim našim Sokolstvom, a što je moguće radi niske cene od 0.50 Din. S obzirom na ovo predlažemo: Glavna skupština zaključuje, da se nalaže svima društvima, da biljeguju sa ovom markom sve svoje dopise, sve ulaznice kod raznih priredaba, a da uplivišu i na članstvo, da se svakom zgodom poslužuje markom. Čista dobit od prihoda ove marke ulaže se u poseban »Pogranični fond«, koji je određen jedino za podporu potrebnim pograničnim društvima. Starešinstvo se ovlaštuje, da sastavi pravilnik za razdiobu ovih potpora.

2. God. 1928. slavit ćemo 10-godišnjicu oslobođenja i ujedinjenja Jugoslovena. Jugoslovensko Sokolstvo dužno je, da proslavi ovaj jubilej na najslavniji način. Način proslave odredit će starešinstvo JSS. Ali župe: Beograd, Novi Sad, Tuzla, Sarajevo, Skoplje, Kragujevac, Niš, Zaječar i Užice imadu na Vidovdan god. 1928. prirediti u Skoplju pokrajinski slet pod vodstvom župe Beograd. Na ovaj slet pozvat će se celokupno Jugoslovensko Sokolstvo, da na istorijskom tlu naše velike domovine proslavi jubilej našeg oslobođenja. Starešinstvu JSS nalaže se, da iza pokrajinskog sleta organizira više propagandističkih sletova na teritoriju župa Skoplje, Niš i Zaječar.

3. Osnutak fonda »Zaklada brata dra. Ivana Oražena«.

Zaklada i isprava o preuzimanju zaklade.

§ 1. Od dobrovoljnih priloga, koje je sabrao starosta brat Engelbert Gangl, osniva se posebna zaklada, koja nosi za trajnu počast našeg prvog staroste ime: Zaklada brata dra. Ivana Oražena.

Temeljem obračuna iznosi celokupna svota sabranih doprinosa Din 47.734. Ova se glavnica može povećati sa novim dobrovoljnim prilozima ili zapisima, koji su naročito određeni u tu svrhu ili ih opet u tu svrhu na predlog gospodarskog odseka određuje starešinstvo JSS. Za povećanje ove zaklade smije starešinstvo JSS odrediti doprinose, koji dolaze u blagajnu JSS bilo pod kojim naslovom. Osnovna glavnica mora biti pupilarno sigurnosno uložena, bilo pri kome novčanom zavodu po najvećoj kamatnoj stopi na uložnu knjižicu, koja je vinkulirana na ime Jugoslovenskog Sokolskog Saveza i označena geslom: »Sokolstvom sve za narod i slobodu.«

§ 2. Dve trećine godišnjih kamata navedene glavnice imade se upotrebiti svake godine za jedno ili više zakladnih mesta. Jedna trećina pako, nakon odbitka upravnih troškova pripisuje se glavnici. Koliko se zakladnih mesta svake godine raspisuje, odlučuje starešinstvo JSS i to temeljem visine dviju trećina kamata. Načelo neka bude, da prihvrat jednog mesta zaklade omogućuje onome kome se daje, ako i maleno, ali ipak redovito olakšanje u životnim potrebama, ili u nabavi odeće, ili stanarini, prehrani, nabavi školskih knjiga itd. Zato se u povećanju zakladnih mesta nema odviše podizati, već se uvek imade čitava stvar temeljito proučiti.

§ 3. Pravo na zakladu imadu redoviti i potrebni, osiroteli naraštajci, odnosno naraštajke, koji su podpore najnužnije potrebni bilo iz kojeg opravdanog razloga (školovanje, zdravlje, odeća, prehrana), pa su barem godinu dana pripadnici sokolskih društava, učlanjenih u JSS.

§ 4. Zakladu raspisuje starešinstvo JSS svake godine tako, da društva objave natečaj na Vidovdan. Molbe imadu molitelji podneti kod svojih društava, koja imadu dužnost da iste pošalju najkasnije mesec dana nakon raspisa nadležnoj župi. Društva moraju obložiti molbe svima potrebitim dokazalima i podneti župi i svoje predloge. Od svih molitelja mora svaka župa najkasnije do 1. novembra svake godine starešinstvu JSS prijaviti po jednog naraštajca i po jednu naraštajku s obrazloženjem, označenim u § 3.

§ 5. Zakladu podeljuje starešinstvo JSS na predlog tadanjeg staroste JSS onome, koji mu se čini da je po njegovom naziranju najpotrebniji. Zaklada se imade podeliti tako, da je o tome dotični obavešten na Sokolski dan 1. decembra.

§ 6. Zakladni iznos isplaćuje starešinstvo JSS onome društvu, kojeg je pripadnikom dotični naraštajac ili naraštajka, a kojeg izručuje društvo nagradenom posredno ili neposredno na način, koji se društvu čini najzgodnijim. O tome imade društvo izvestiti starešinstvo JSS do 31. decembra. Svaki nadareni (nadarena) obvezuje se pismeno, da će podporu vraćati sa svesnim sokolskim radom i životom. Prepis ove obaveze, koju overovljuje društveni starosta i tajnik, imade se poslati starešinstvu JSS zajedno sa pre navedenim izveštajem. Starešinstvo JSS vodi o nadarenima poseban imenik sa tačnim potrebnim podacima.

§ 7. Upraviteljem zaklade jest uvek starešinstvo JSS, koje se imade brinuti zato, da je zakladna glavnica u normalnim prilikama vinkulirana i pupilarno sigurnosno uložena. Nikada i pod nikojim uvetom ne sme se glavnica upotrebiti u kakove druge svrhe i ne sme ne uložiti u zavode, koji nisu pupilarno sigurni, ili u kakav papirnati zajam.

§ 8. U slučajevima dvojbe o značenju bilo koje odredbe ovoga pisma odlučuje jedino glavna skupština JSS, uvažujući odredbe i smernice ove zakladnice. Jednako sme promeniti odredbe ove zakladnice jedino glavna skupština na predlog odbora JSS.

§ 9. Svako tadanje starešinstvo JSS dužno je da ispunjava odredbe ove zakladnice, pa je lično odgovorno za sve zle posledice, koje bi nastale usled nevršenja ovih odredaba.

off me hi!

Vaje z velikimi žogami za moško deco za pokrajinski zlet v Ljubljani l. 1927.

(Popravki.)

Po prvem odstavku (torej po besedah „levo roko“) manjka opis žog, kakor sledi:

Žoge so usnjene z gumijevo dušo, kakor za „hazeño“, 12 delne št. 4., ter so polja barvana v narodnih barvah, modro, belo in rdeče.

V II. delu III. do XVI. manjka znak „=“ t. j. „enako“ II. takt, ki se itd.

V III. delu odpade zadnji odstavek: „Na prvi takt napravijo itd.“ ker spada ta odstavek pod „Prehod. 4. takti godbe“. Odkoračno stojo je izvesti torej na prvi takt „Prehoda“.

V V. delu II. takt po besedah: „za 45° v I. predročiti na levo, gor“ in ne predročiti levo.

Vaje z žogicami za žensko deco za pokrajinski zlet v Ljubljani l. 1927.

(Popravki.)

V uvodnih določilih je izostalo določilo:

Žogice navadne iz rdečega gumija 12 cm v premeru.

V II. delu po VIII. taktu mora slediti:

IX.—XVI. kakor I.—VIII. (II gega dela) samo v nasprotno stran.

V III. delu popravi v III. taktu: prinožiti z levo (in ne z desno).

VIII. takt glasi pravilno: VIII. = II. (ostalo odpade) pristavi pa še IX. s prisunkom leve spetna stoja — predklon, predročiti dol (žogo postaviti med stopala, kakor v I. delu I. takt).

X.—XVI. kakor I. del takti II.—VIII.

V IV. delu. takt X. črtaj: „=“ ter“ v začetku, ker ne spada sem.

Takt XV. črtaj: „V. dela“ ker ne spada sem.

